

END OF THE.

ALL INFORMATION CONTAINED
HEREIN IS UNCLASSIFIED
DATE 01-15-01 BY 1043

A DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
VOLUME ONE
PART I

Published under the auspices of the
Government of West Bengal

STUDIES No. 9

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE COLLECTION
OF
THE SANSKRIT COLLEGE

SANSKRIT COLLEGE
CALCUTTA
1927

Board of Editors :

Dr Radhagovinda Basak, M.A., Ph.D., *Chairman*

Dr Suniti Kumar Chatterji, M.A., D.Litt (Lond)

Professor Durgamohan Bhattacharya, M.A.,
Kāvya-Sāṅkhya-Purāṇatīrtha

Professor Satindra Chandra Nyāyāchārya

Dr Gaurinath Sastri, M.A., D.Litt.,
Secretary and General Editor

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE COLLECTIONS
OF
THE SANSKRIT COLLEGE.

By
BIRAJMOHAN TARKA-VEDĀNTATĪRTHA
AND
JAGADISH CHANDRA TARKATĪRTHA

SANSKRIT COLLEGE
CALCUTTA
1933

Published by
The Principal, Sanskrit College,
1, Bankim Chatterjee Street, Calcutta-12

OF 012, 244

K. B.

17390

Price : Rs. 7-50

U. U. CENT LIB.

Printed by Jogesh Chandra Sarkhel at the Calcutta Oriental Press Private
Limited 9, Panchanan Ghosh Lane, Calcutta-9

कलिकातासंस्कृतमहाविद्यालयसंगृहीत—
हस्तलेखसंस्कृतग्रन्थविवरणे
[न्यायशास्त्रविषयकप्रथमखण्डस्य]
प्रथमो भागः

श्रीविराजमोहनतर्कतीर्थेन
श्रीजगदीशचन्द्रतर्कतीर्थेन च
सम्पादितः

FOREWORD

In the wake of modern scholarship and research on Indological subjects, specially in matters connected with Sanskrit and Sanskritic languages which in the days of yore were not confined to the four walls of the Indian soil but traversed a very extensive area now described in scholastic circles as "greater India," the utility of ancient manuscripts has increased thousand-fold. For various reasons well known to scholars manuscripts in this country are not easily accessible for academic purposes. Thanks to the European scholars through whose untiring energy and zeal a number of catalogues of manuscripts lying scattered all over the country was prepared, the best specimen of which may be had in the compendium named *Catalogus Catalogorum* by Theodore Aufrecht published from Leipzig in 1891 under the auspices of the German Oriental Society. But catalogues of this type were only in the nature of registers or inventories and thus unsuited to the needs of scholars working in various fields of learning requiring the use of manuscripts of some particular type for some specific purpose. The vacuum, however, was later on filled up by what is known as "Descriptive Catalogues" of manuscripts. These were rather an improved version of the hitherto known catalogues as they give not only the names of authors and titles of the work but contain in addition many other items like the physical description of the manuscript concerned, beginning, end, colophon, date and the like. Rajendralal Mitra's *Notices*, Mm. Haraprasād Sastri's *Catalogue*, J. Eggeling's *Catalogue of Manuscripts in the India Office Library* etc. are perhaps the most outstanding works of this type.

The treasure of manuscripts in the library of Sanskrit College, Calcutta is by no means negligible, both qualitatively and quantitatively, in comparison with any other single unit of this nature in this country. In the last decade of the 19th century a descriptive catalogue of these manuscripts was prepared by Hrishikesh Sastri and Sivachandra Gu. The Catalogue was in the lines of the "Notices" by R. L. Mitra with the improvement that while the "Notices" contained some 'Vivaraṇa' of manuscripts in Sanskrit only casually, Sastri's

Catalogue had these Vivaranas as a regular feature. But these Vivaranas were very brief, never exceeding a single line.

It has now been felt that the Catalogue of manuscripts by H. Sastri and Gu requires a thorough overhauling for the reasons noted below :—

(1) The conventional Descriptive Catalogues require some improvements in order to meet the specific needs of modern research workers. With this end in view, at least a short summary of contents of particular manuscripts should be added to them.

(2) Since the publication of the said Descriptive Catalogue many more manuscripts were added, particularly in recent years through the encouragement extended by the Education Department of the Government and from various sources within the state and outside.

(3) Classification of manuscripts should be done as precisely as practicable. But this cannot be expected of a book that was published more than half a century ago.

So a Descriptive Catalogue of manuscripts belonging to this library to meet the up-to-date requirements of scholars has long been a desideratum. Hence the work has been taken in hand and the old work has been recast *de novo* with the aforesaid end in view. In this the traditional items of descriptive catalogues have been augmented with a summary in Sanskrit of the contents of manuscripts concerned under the head “Vivaraṇa” and an English version of the same also has been given with an eye to the specific needs of both Oriental and Western scholars. This particular feature, we are sure, will be very useful to those for whom the catalogue is meant.

Needless to say, the preparation of works of this nature requires sustained and strenuous efforts for a considerably long period of time. There are again many other obstacles of which the printing press is one that turns the matter to be a dilatory one. Notwithstanding all these, we have already made satisfactory progress and this present fasciculus is only a specimen of the work in hand. We venture to present this booklet to the reading public with the hope that it will receive the treatment that it deserves.

हस्तलेखसंस्कृतग्रन्थविवरणम्

1081 विषयताविचाररहस्यम् ।

Viṣayatāvicārahasyam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia 7 (5, 6, 8-12). Lines 8 on a page. Extent 308 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning,

A dissertation on 'viṣayatā' or what is connoted by the word 'viṣaya', object, a subtle point in Navya Nyāya Vādārtha from the standpoint of linguistic speculation. It deals with the relation in which an object stands to its perception. Folia 1-4 and 7 are missing. It begins from fol. 5a.

See Hall, p. 42, Viṣayatāvāda and Cat. Cat, See also No. 7807 of A.S. Cat., Vol. XI; and for the beginning, see I.O. Cat, No. 1990. Compare Tanjore Cat., Vol. XI, No. 6630, p. 4818 and *Vādavāridhi* (ChSS), pp. 258-67. From the end of the manuscript it does not seem to be the same as printed in *Vādavāridhi* under the name of *Harirāma* but appears to be identical with the one published under the name of *Gadādhara*. The beginning of the manuscript as recorded in I. O. Cat. No. 1990, of course, appears to be the same as in the *Vādavāridhi*, p. 258. Thus, no conclusion can be arrived at on the point from this incomplete manuscript.

Beginning : जन्यतायाश्च प्रमा (?) स्यानवच्छेदकतया तदग्रहे न तदग्रहा-
पेक्षेति ।

End. : विरोधिज्ञानाद्यप्रतिबध्यस्य प्रसङ्गश्च प्रकारतदीनामेव तादृशप्रतिबध्यप्रति-
बन्धकभावावच्छेदकत्वादिति ।

Colophon : इति विषयताविचाररहस्यं समाप्तं ।

Post colophon :पुस्तकमिदं ।

चित्रणम् : विषयता च घटं जानामीत्याकारप्रतीतिसाक्षिकः स्वरूपसम्बन्धविशेषः
स च ज्ञानादीनां विषयेषु सह सम्बन्धः, न त्वतिरिक्तः, मानाभावादिति पूर्वपक्षः ।
सिद्धान्तस्तु—ज्ञानविषयाभ्यामतिरिक्त एव पदार्थो विषयत्वमिति अनन्यगतिकतया
स्वीकरणीयम् । तच्च आश्रयतया विषये ज्ञाने च निरूपकतया वर्तत इति । अस्मिन् पुस्तके
एतादृशो विचारो जातः ।

2

1082 अनुमितिपरामर्शयोर्वाद्दार्थमञ्जरी ।

Anumiti-parāmarśayorvāddāṛthamañjarī.

By Harirāma Tarkavāgiśa.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia 1-21.
Lines 8 on a page. Extent 924 ślokas. Character—Bengali.
Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

A dissertation on 'anumiti', fruit of inference, *i. e.* inferential knowledge and 'Parāmarśa', unconditional antecedent to inference, according to the neological or Navya Nyāya system of thought from the standpoint of linguistic speculation. The author's honorific is found in some manuscripts as 'Tarkālaṅkāra' while in others, 'Tarkavāgiśa'. His works, also, are named variously in different manuscripts. A manuscript of this work was copied in Sam. 1781 (A. D. 1724). *vide*, p. 179 of A. S. Cat., Vol. IV, Pt. I (1954). Compare Hall, p. 50, 'Anumitiparāmarśavicāra', and A. S. Cat., Vol. IV, Pt. I (1954)—No. 297, p. 179, 'anumitiparāmarśahetumadbhāvavicāra'. For other manuscript, *see* I. O. Cat., Vol. IV, No. 2019.

Beginning : अनुमितिपरामर्शयोः सामान्यतोऽनुमितित्वपरामर्शत्वाभ्यां कार्य-
कारणभावः । परामर्शत्वस्य जातिविशेषः ।

End : कारकेच्छावलात् अनुमित्यापत्तिरिति विशेष्ये तादृशपरामर्शयोर्हेतुत्वमिति
सम्यक् ।

Colophon : श्रीमदामहोपाध्यायश्रीहरिरामतर्कागीशकृतानुमितिपरामर्शयोर्वाद्दार्थ-
मञ्जरी ।

1085 प्रामाण्यवादः ।

Prāmāṇyavādah.

Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia 1-11 (55-65). Lines 8 on a page. Extent 484 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

At the beginning of the manuscript is found the end, etc. of manuscript No. 1083, just noticed, *c. g.*

End: तत्त च तथाविधानुमितिः ।

इति सिद्धं अनुमितेः प्रत्यक्षवैलक्षण्यं अतोऽनुमानस्य पृथक्कारणत्वमिति ।

Colophon: अनुमितेर्मानसत्वविचारः नमास्त ।

Post-Colophon: श्रीश्रोहरिशमेण. स्वाक्षरमिति ।

Then begins the manuscript of Prāmāṇyavāda.

Prāmāṇyavāda is a dissertation on Prāmāṇya, validity of knowledge. There is a heated controversy on the subject. Some (*c. g.* Mīmāṃsakas) say that the validity of knowledge is self-evident—प्रामाण्यं स्वतोऽप्राप्तम्, otherwise, infinite regress or अनवस्थादोष will take place. The Naiyāyikas refute the theory saying that the validity of knowledge is not self-evident but is known through some other sources प्रामाण्यं परतोऽप्राप्तम्, because, otherwise there would have been no doubt (संशय). Thus they conclude as 'प्रामाण्यं न स्वतोऽप्राप्तं संशयानुपपत्तिः' to say in the words of Viśvanātha. Gaṅgeśa in his Tattvacintāmaṇi discusses the subject in Pt. I, section II. Here the author gives, in short, the substance of the theory from the standpoint of Navya-Nyāya linguistics. The names of Prabhākara (Guru), Bhaṭṭa (Kumārila) and Mīśra (Murāri) are mentioned in the work in course of refutation. The manuscript contains no colophon but from the language of the work it can be determined that the author of it is Harirāma Tarkavāgīśa. See Cat. Cat., p. 362, K. 154, Burnell, 120a, Hall, p. 50, under 'Pramāṇapramoda'.

Beginning : प्रामाण्यं स्वत एव गृह्यत इति नीमांसकाः ।

End : सामग्री अतीव लघीयसी, प्रतिबन्धकतासामान्यावच्छेदकलाघवात् इति संक्षेपः ।

विवरणम् : ज्ञानप्रामाण्यं तदप्रामाण्याग्राहक्यावज्ञानग्राहकसामग्रीग्राह्यं न वा ? तज्ज्ञानविषयकज्ञानाजन्यज्ञानग्राह्यं न वा ? परतः ज्ञानसामग्रीभिन्नसामग्रीजन्यो ज्ञाने प्रामाण्यग्रहः स्वतस्त्वे प्रामाण्यवत् एव ज्ञानस्य ग्रहात् । स्वाश्रयग्राहकेण गृह्यत एव न वा, स्वाश्रयेण गृह्यत एव न वेति प्रत्येकमेव वा इति पूर्वपक्षः । सिद्धान्तस्तु— अनुव्यवसायस्य प्रामाण्यनियतत्वान्न प्रामाण्यशङ्का, न ह्यजानन् जानामीति प्रत्येति । न वा घटज्ञाने पटं जानामीति । भ्रमेऽन्यनुव्यवसायेन रजतत्वादिकं व्यवसायप्रकारत्वेनोल्लिख्यते तच्च तथैव । यत्त्वभ्यासदशायां भट्टिति प्रचुरतरनिष्कम्पप्रवृत्तिदर्शनात् प्रामाण्यं स्वत एव गृह्यते, अन्यत्र तु परत इति तत्र, विशेष्यनिष्ठात्यन्ताभावप्रतियोगिप्रकारानवच्छिन्नत्वादिकं प्रामाण्यं स्वतो ग्रहीतुमशक्यमिति परत एव गृह्यते । भट्टिति प्रवृत्तिस्तु कर-चरणादिमति शरीरज्ञानत्वादेर्विशेषस्यानुव्यवसायेन ग्रहादप्रामाण्यशङ्काशून्याद् व्यवसायादेव न प्रामाण्यज्ञानं प्रवर्तकमित्युक्तम् । भट्टिति तत्समवधानन्तु स्वकारणाधीनम् । न हि पिपासूनां भट्टिति प्रचुरतरा समर्था च प्रवृत्तिरम्भसीति, पिपासोपशमनशक्तिरस्य प्रत्यक्षेति । पुस्तकेऽस्मिन् एतादृशो विचारो जातः ।

5

892 अनुमितिपरामर्शयोर्वादार्थमञ्जरी ।

Anumiti-parāmarśayorvādārtthamañjarī.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size 17 × 3½ inches. Folia 1-10. Lines 7 on a page. Extent 924 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose Generally correct. Complete.

This is the same as our previous No. 1082, with slight difference in readings towards the end and colophon.

End : इच्छासत्त्वेऽनुमित्यापत्तिरिति तादृशयोर्हेतुद्वयकल्पनमतीवावश्यकमेवेति समाप्तः ।

Colophon : इत्यनुमितिपरामर्शविचाररहस्यं सम्पूर्णम् ।

1130 सामग्रीविचारस्तम्भम् ।

Sāmagrīvicāraṣṭamḥam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size 18x4 inches. Folia 1-10 (17-26). Lines 7 on a page. Extent 340 ślokaś. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is a short treatise on Navya-Nyāyavādartha. It establishes how a combination of several causes in its entirety goes to produce a thing, by showing that in the case when all the causes of perception (प्रत्यक्ष) and those of inference (अनुमिति) exist simultaneously, the latter are kept back by the former, which come first into operation.

I. O. Catal., No. 1992, which is erroneously identified with this, is really by Raghudeva. Every family of Naiyāyikas of Bengal seems to have a 'Sāmagrīvāda' of its own. This work is printed as "अथ सामग्रीप्रतिबन्धकतावाद (29) टीकाः" in pp. 189-202 of 'Vādarādhī', published in the Chowkhamba Sanskrit Series, Nos. 446 and 468, Banaras 1940, where the name of the author is wanting. The name of the author is not mentioned in our manuscript but on examination it comes out to be Harirāma Tarkavāgīśa. See A. S. Cat., No. 309, Vol. IV., Pt. I. Nos. 1992 and 2002 of I. O. Cat., Vol. IV are not the same as this. See Hall, p. 43, No. Cl. and Cat. Cat.

Beginning : समानविषये लौकिकप्रत्यक्षसामग्रीसत्त्वे¹ लौकिकप्रत्यक्षमेवोत्पद्यते न त्वनुमितिसिद्धन्तरं साक्षात्करोमीत्यनुव्यवसायस्यैवोदयात् ।

End : विषयावच्छिन्नत्वदमनोयोगस्यैव स्पर्शनहेतुत्वोपगमनात् चक्षुर्मेनोयोगकालीनत्वदमनोयोगस्य च² विषयावच्छिन्नत्वानभ्युपगमेन तदानीं स्पर्शनापत्त्यसम्भवात् ।

Colophon : इति सामग्रीविचाररहस्यं सम्पूर्णं ।

Post-colophon : श्रीरामकान्तशर्मेण. स्वाक्षरमिदं ।

¹The printed edition adds 'अनुमितिसामग्रीसत्त्वे च' which should be the correct reading². 'च' added to the printed edition.

विवरणम् : समाने विषये एकदा लौकिकप्रत्यक्षसामग्रीसत्त्वे अनुमितिसामग्रीसत्त्वे च लौकिकप्रत्यक्षमेवोत्पद्यते, तदनन्तरं साक्षात्करोमीत्यनुव्यवसायस्य अनुभवसिद्धत्वात् । तदानुमित्यनुत्पादनिर्वाहार्थं समाने विषये अनुमितिं प्रति लौकिकप्रत्यक्षसामग्र्याः प्रतिबन्धकत्वं कल्पनीयम् । एवञ्च समानविषयकशाब्दानुमितिसामग्रीसमवधाने शाब्दबोध एवोत्पद्यते, न त्वनुमितिः, तदनन्तरं शाब्दयामीत्यनुव्यवसायस्यैवोदयात् । कर्तृकर्मविलक्षणा संशय-विपर्ययरहितार्थबोधविधायिनी बोधाबोधस्वभावा सामग्रीति । एतादृशी सामग्री यदि युगपत् प्रत्यक्षे अनुमितौ च वर्तते तदा अनुमितिसामग्रीं वाधित्वा प्रत्यक्षसामग्र्याः प्राक् समुदितत्वात् प्रत्यक्षमेवोत्पद्यते । इत्थमस्मिन् ग्रन्थे सामग्रीप्रतिबन्धकता कया रीत्या उन्नेया इति सुष्ठु विचारितम् ।

7

1084 सामग्रीविचाररहस्यम् ।

Sāmagrīvicārahasyam.

By Haritāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 6 (49-54). Lines 8 on a page. Extent 336 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is the same as our number 1130, just noticed.

विवरणम् : इदन्तु प्रागुक्त ११३०म-संख्यकग्रन्थस्य पुस्तकान्तरम् । क्वचित् क्वचित् पाठान्तरं दृश्यते । यथा प्रथमपत्रे 'लौकिकप्रत्यक्षसामग्रीसत्त्वे' इत्यनन्तरम् 'अनुमिति-सामग्रीसत्त्वे च' इत्यधिकमस्ति । अन्तिमपत्रे च 'विषयावच्छिन्नत्वानभ्युपगमेन' इत्यत्र विषयावच्छिन्नत्वाभ्युपगमेन, 'तदानीम्' इत्यत्र 'तदा' इति पाठो विद्यते । एवञ्चान्यत्रापि नानाविधानि पाठान्तराणि कुत्वाप्यधिकतया कुत्वापि वा न्यूनतया उपलभ्यन्ते ।

8

1086 प्रतियोगिज्ञानस्य कार्यकारणभावः ।

Pratīyogijñānasya kāryakāraṇabhāvaḥ.

By Haritāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size 18×3 inches. Folia 6 (66-71). Lines 7 on a page. Extent 216 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The manuscript deals with the knowledge of 'pratiyogin' or that of which negation is to be affirmed, i. e., counter-positive, that which is negated in the perception of negation (abhāva).

Beginning: घटनिर्विकल्पकानन्तरं घटो नान्तीत्याकारकाभावप्रत्यक्षवारणायाभावबुद्धौ प्रतियोगितावच्छेदकप्रकारकप्रतियोगिज्ञानस्य हेतुता कल्पत इति प्राञ्चः । दीधितिकृतस्तु घटो नान्तीत्याकारिकायाः घटत्वावच्छिन्न-प्रतियोगिविशेषिताभावबुद्धेर्घटत्वादिविशिष्टवैशिष्ट्यबोधरूपतया तत्र घटत्वादिप्रकारकज्ञानस्य विशेषणतावच्छेदकप्रकारकज्ञानविधेयत्व हेतुतायाः क्लृप्तत्वात् ।

EnJ: नन्यतरास्तु विषयविशेषमनिवेदय प्रतियोगितासम्बन्धावच्छिन्नप्रकारतानिरूपिताभावत्वावच्छिन्नविशिष्टवैशिष्ट्याभावनिष्ठविषयत्वमेव इन्द्रियसम्बद्धविशेषणतायाः कार्यतावच्छेदकं वाच्यं, नातो विषयभेदेन कार्यकारणभावभेदः ; आपत्तिवारणान्तु पूर्वोक्तरीत्या विशेषसामग्रीव्याप्तरेवेति प्राहुः ।

Golophon: इति प्रतियोगिज्ञानस्य ।

The name of the author is not mentioned in the manuscript but on examination, it comes out to be Harirāma.

This is not the same as 'अथ प्रतियोगिज्ञानकारणतावाद्वीचिः' printed in 'Vādavāridhi'.

See Hall, p. 44, No. ciii, Cat. Cat., p. 350, oudh X. 14.

विवरणम्—अभावग्रहे प्रतियोगिज्ञानस्य कया रीत्या हेतुतेति विचारितमस्मिन् पुस्तके । अत्र ग्रन्थारम्भो ग्रन्थममाप्तिश्च प्रतिपाद्यं विषयं सुष्ठु अवगम्यत इति विवरणीयं न किञ्चिद्वशिष्यते ।

9

1087 ज्ञानलक्षणाविचाररहस्यम् ।

Jñānalakṣaṇāvicārahasyam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size 18x3½ inches. Folia 1-8 Lines 7 on a page. Extent 288 Slokas. Character—Bengali. Appearance Old. Prose. Generally correct. Complete.

Another rotten and incomplete manuscript of this work is put No. 1101.

See Hall, p. 47. It is not noticed in Cat. Cat. This topic is not found in Raghunātha Śiromṇi's *Tc. Dīdhi*.

The manuscript deals with the super-normal connection in perception, known as 'jñānalakṣaṇā', which is the connection based on knowledge. The connection based on knowledge is with regard to that alone, which is the object of knowledge.

Beginning : अथालौकिकप्रत्यासत्तिस्त्रिविधा, ज्ञानलक्षणा, सामान्यलक्षणा, योगजधर्मस्तत्त्व लौकिकसन्निकर्षं विनापि 'सोऽयमि'त्यादिप्रत्यभिज्ञायां स्मरणाद्युपनीततत्तायां घटो नास्तीत्याद्यभावप्रत्यक्षादौ—etc.

End : अथवा विषयमसन्निवेश्य ज्ञानलक्षणाया हेतुत्वोपगमे घटादिरूप-विशेष्य-भासकसामप्रयामसत्यामपि घटत्वादिज्ञानाद् घटत्वादौ विषयतासम्बन्धेन प्रत्यासत्तिरिति दिक् ।

Colophon : श्रीहरिरामतर्कवागीशकृतं ज्ञानलक्षणाविचाररहस्यं समाप्तं ।

विचरणम् : 'सुरभि चन्दनमि'त्यत्र यद्यपि सौरभस्य भानं सामान्यलक्षणयापि सम्भवति, तथापि सौरभत्वस्य भानं ज्ञानलक्षणयैव, तदानीं सौरभत्वांशे धर्मान्तरस्यागृहीततया सामान्यलक्षणया तद्भानानिर्वाहादिति संक्षेपतः सिद्धान्तितमस्मिन् ग्रन्थे । ज्ञानलक्षणा-प्रत्यासत्तिस्तु यद्विषयकं ज्ञानं तस्यैव प्रत्यासत्तिः ।

10

1088 ध्वंस-जन्यभावयोः कार्यकारणरहस्यम् ।

Dhvaṁsa-janyabhāvayorh kāryakāraṇarahasyam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made paper. Size 18 × 3½ inches. Folia 1-3 (80-82). Lines 8 on a page. Extent 150 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

It is a dissertation on the causality of the topic of dhvaṁsa, non-existence pertaining to destruction and the non-eternal positive substance, in relation to each other.

There is no separate colophon in the manuscript but it belongs to the entire volume of works written by Harirāma with his *Muktivāda*

that follows. It is not noticed in Cat. Cat. The writing of the manuscript is very clumsy.

• **Beginning:** अथ ध्वंसो विनाशी जन्यत्वादित्यादौ जन्यत्वावच्छिन्नविनाशित्व-
व्यापकं भावत्वमुपाधिः । तत्त्वानुकूलतर्को व्यापकताप्राहकः । तच्च कार्यकारणभावः ।

End: तथा च तादात्म्यसम्बन्धेन यस्य सामान्यरूपेणैव कारणता तस्यैव विशेषरूपेण
कार्यकारणभावः कल्प्यत इति नेदादेः स्वरूपतो हेतुकल्पनेन (?) इति दिक् ।

विवरणम्: अत्र पुस्तके ध्वंसापरनामजन्याभाव-जन्यभावयोः कार्यकारणताविचारः
कृतः । तत्र कया रीत्या ध्वंसस्य कया रीत्या वा जन्यभावस्य उपयोगित्वमिति प्राक्
निरूपितम् । ततोऽनयोर्व्याप्यव्यापकभावो निरूपितः ।

11

1154 मुक्तिवादरहस्यम् ।

Muktivādarahasyam.

By Harirāma Tarkavāṅṛīṣa.

Substance : Country-made paper. Size $16\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia 8
(by counting). Lines 7 on a page. Extent 288 ślokas. Character—
Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The manuscript is not found in Cat. Cat.

Beginning: आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिरपवर्ग इत्याचार्याः । निवृत्तिर्ध्वंस आत्यन्ति-
कत्वञ्च स्वसमानाधिकरणदुःखप्रागमावाप्तमानकालीनदुःख-समानाधिकरणदुःखासमानकालीनत्वं
वा (?) । मुख्यनन्तरञ्च तस्य पुंसो दुःखासुत्पादात् ।

End: परमात्मनि जीवात्मल्लयो मोक्षः, लयश्च लिङ्गशरीरापगमः, लिङ्गशरीरश्च
एकादशेन्द्रियाणि पञ्चभूतानि सूक्ष्ममात्रतया सम्भूय स्थितानि जीवात्मनि सुखदुःखावच्छेदका-
नीति त्रिदण्डिनः ।

Here आचार्यः refers to Gautama and other old Naiyāyikas, specially
Udayanācārya.

The author refutes the following views:

(1) नित्यसुखाभिव्यक्तिर्मुक्तिरिति भट्टाः । (Fol. 3a).

न चानन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च मोक्षे प्रतिष्ठितं इत्येतादृशश्रुतिरेव तत्र मानमित्येतादृशश्रुत्या
नित्यत्वबोधनात् । (Eol. 3b).

अतेदं चिन्तनीयं आनन्दं ब्रह्मणोरूपमित्यानन्दपदस्य (स्य?) धर्मपरतायां नपुंसकता तोपपद्यते सुखवाचिनस्तस्य नपुंसकत्वाभावात् । (Fol. 4a).

आत्यन्तिक-दुरितध्वंस एव मोक्षः तादृशध्वंसे च तत्त्वज्ञानहेतुत्वं भट्टेनापि अङ्गीकार्यं अन्यथा मुक्तस्याधर्मेऽस्त्येन दुःखोत्पादापत्तेः । (Fol. 4b). अथ भट्टमते दुरितध्वंसं प्रति तत्त्वज्ञानस्य हेतुतात्कल्पनं नास्ति क्लृप्तभोगरूपकारणवलादेव तत्राशयसम्भवात् । (Fol. 4b).

तथा च भट्टमते नित्यसुखसाक्षात्कारत्वावच्छिन्नं प्रति तत्त्वज्ञानस्य हेतुताया आधिक्येऽपि तदेव साधोयः, अनन्तानां प्रतिबन्धकत्वानामेतन्मते आधिक्यात् । (Fol. 6a).

(2) यत्तु आश्रमविहितसन्ध्यावन्दनादिसहकृतमेव तत्त्वज्ञानं निःश्रेयसहेतुः, तथा च सृतिः—

उभाभ्यामेव पक्षाभ्यां यथा खे पक्षिणां गतिः ।

तथैव ज्ञानकर्मभ्यां प्राप्यते ब्रह्म शाश्वतं ॥ (Yogavāsīṣṭha-Rāmāyaṇa)

ज्ञानं प्रधानं न च कर्महीनं ।

Chap. I.

कर्म प्रधानं न च बुद्धिहीनं ॥

तस्माद्द्वयोरेव भवेत् प्रसिद्धि-

र्न हेयकपक्षो विहगः प्रयाति ॥

इति तदसत् । तादृशकर्मणां तत्त्वज्ञानं प्रति प्रतिबन्धकदुरितनिवर्तकतया उपकारकत्वेन उभाभ्यामित्युपपत्तेः, तेषां मुक्तिकारणत्वे मानाभावादिति । (Fol. 8b).

(3) परमात्मनि.....त्तिदण्डिनः । (See End, Fol. 8b).

Golophon: इति मुक्तिवादरहस्यम् ।

Śrīmadbhagavadgītā is quoted as Śruti:

ज्ञानान्निः सर्वकर्मणि भस्मसात् कुरुतेऽर्जुन, इत्यादिश्रुतिभ्यः विद्यते कर्मबन्धनं (Fol. 5a).

The manuscript contains a dissertation on मुक्ति, final emancipation, which consists in the complete annihilation of misery for ever. It refutes the view of the Bhaṭṭa mīmāṃsaka, which is also followed by the Aupaniṣada school, saying that final emancipation does not consist in the experience of eternal happiness, because eternal happiness is a misnomer. It also refutes the theory of ज्ञानकर्मसमुच्चय i. e., the final emancipation arises out of knowledge together with action as we find in the Yogavāsīṣṭha Rāmāyaṇa, because action cannot be the cause of मुक्ति but it can only help in avoiding sins, which are obstacles to मुक्ति ।

It also refutes the view of Tridandīn Vedāntists, who maintain that मुक्ति consists in the लय of जीवात्मन् in परमात्मन् ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके परमतानि खण्डयित्वा नैयायिकमतेन मुक्तिसम्बन्धी विचारः कृतः । तत्र ज्ञानकर्मसमुच्चय-वादं, परमात्मनि जीवात्मलयावादं, नित्यसुराभिव्यक्ति-वादश्च मुक्तौ पूर्वपक्षतया आक्षिप्य सिद्धान्ते आलम्बितौ दुःखनिवृत्तिरप्यगं इति नैयायिकमतं प्रतिष्ठापितम् । तत्र च अक्षपादगोतमोदयनाचार्यादीनां सम्प्रतिरस्त्येवेति च सुष्ठु प्रतिपादितम् ।

12

899 मुक्तिवादः ।

Muktivādaḥ.

By Harirāma Tarkavāṛṣa.

Substance: Country-made paper Size 18 x 4 inches. Folia 1-6. Lines 11 on a page. Extent 324 ślokas. Character Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

This is another copy of the work noticed under No. 1154 in another name with slight differences in reading with the omission of the latter part. An addition of a topic, viz., relation between दण्ड (staff) and घट (jar) is appended towards the end of the Ms. beginning with ननु दण्डस्य घटत्वावच्छिन्नं प्रति केन रूपेण हेतुत्वं (fol. 6a) and ending with दण्डत्वं दण्डमात्रवृत्तिश्च दण्डमेदः स एवावच्छेदक इति दिक् (fol. 6b).

Beginning : अथ क्त्वावदपवर्गः ? अस्मात्सन्तिकी दुःखनिवृत्तिरेवापवर्ग इत्याचार्य-प्रसृतयः ।

End : काशीमरणादितस्तत्त्वज्ञानादिकल्पनायास्तत्रियामककारणताकल्पनायाश्च फलमुख-गोरवसम्पादकत्वेनादोषत्वमित्यपि युक्तमुत्तरप्रयामः । (fol. 6a).

Colophon : सम्पूर्णोऽयं मुक्तिवादः । (fol. 6a).

The book does not actually end here but there are some more lines beginning with एतेन लाघवात्तुरोधात् तादृशश्रुतेर्यन्तरपरत्वाकल्पनमपि निरस्तं and ending with त्विदं लिखितं. See our previous numbers.

13

1089 (1) मुक्तिवादरहस्यम् ।

Muktivādarahasyam.

(2) संशयपक्षतारहस्यम् ।

Saṁśayapakṣatārahasyam.

By Harirāma Tarkavāgiśa.

Substance: Country-made paper. Size $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 11 (83-93). Lines 8 on a page. Extent 418 ślokas. Character Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete.

(1) It is another copy of Harirāma's work on मुक्ति ending in fol. 90a, with some footnotes on the bottom of its pages. The lines परमात्मनि...त्तिदण्डिनः is wanting in the Ms. and it ends with तेषां मुक्तिकारणत्वे मानाभावादिति संक्षेपः । (fol. 90a).

Colophon: इति मुक्तिवादरहस्यम् ।

(2) **Beginning:** (1) अथ पक्षता निरूप्यते । तत्र साध्यसन्देह एव पक्षतेति वृद्धाः । इत्यत्र पर्वतपक्षकसंयोगसंसर्गकवह्निविधेयकासुमितिं प्रति पर्वतविशेष्यकसंयोगसंसर्गकवह्निप्रकारकतत्सम्यन्धावच्छिन्नप्रतियोगिताकतदभावीयविशेषणतासंसर्गवच्छिन्न-प्रकारताशाली संशय एव पक्षता इति तस्य तादृशसंशयत्वेन न हेतुता गौरवात् । (fol. 90b).

End: एकत्र द्वयमिति रीत्या अभाव (T-195) प्रामाण्योभयप्रकारताशालिन्य (ल्य-195) प्रामाण्यज्ञानस्य च तत्तद्व्यक्तित्वेनैव उत्तेजकत्वस्वीकारात् । (fol. 93b).

Colophon: इति संशयपक्षतारहस्यम् ।

वृद्धाः here refers to Gaṅgeśa and other neo-logicians before Raghunātha śrīromaṇi, The Ms. refers to the author of *Didhiti*.

दीधितिकृतस्तु प्राचीनमतं परिष्कुर्वन्ति—तादृशसंशयेनेति । (fols. 90b-91a).

See Jāgadiśī, Chss. p. 623.

It deals with पक्षता, पक्ष (a subject) is that in which there is no certainty of the thing to be inferred bereft of the desire to infer the same. पक्षता is the dharma of पक्ष which involves संशय (doubt). Literally Pakṣatā means 'the nature of deliberative discussion'.

See Hall, p. 53 and Cat. Cat. p. 313, Oudh, XV. 102. The Ms. is noticed in A.S. Cat. Vol. IV (1954) p. 188, No. 314, where it ends with एकत्र द्वयमिति-रीत्याऽभावाप्रामाण्ययोग्यप्रत्तरताकाप्रामाण्यज्ञानस्य च तद्व्यक्तित्वेनैवोत्तेजस्वीकारादिति दिक्, The Ms. is incomplete at the beginning.

14

1135 संशयपक्षताविचाररहस्यम् ।

Sainśayapakṣatāvīcārarahasyam.

By Harirāma Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 6 (by counting). Lines 7 on a page. Extent 209 ślokas. Character Bengali. Appearance Bad and old. Prose. Generally correct. Incomplete towards the beginning.

This is another copy of the work No. 1089 with an abrupt beginning. There is no colophon in the Ms.

Fol. 2b. तथा च धूमवान् वह्निमानिति निश्चयप्रतिबन्धस्य धूमवान् वह्न्यभाववानिति-
वाधनिश्चयप्रतिबन्धकत्वस्य च सम्भवाच्च काप्यनुपपत्तिः । एतन्मते च संशयविशेष्यधी-
प्रामाण्यनिश्चयानां तत्तद्व्यक्तित्वेनानुमिताविधौ प्रतिबन्धकत्वं न तत्तदभावस्य संशयनिष्ठ-
कारणतावच्छेदकत्वमतोऽनुगमो नाशङ्कनीय इत्यभिप्रायेण संशयानुगमस्य दीधितिकृतः
पक्षतानिर्वचनं साध्विति संक्षेपः । इति श्रुत्युतसार्वभौमचरणाः । अथ पक्षता निरूप्यते ।

विवरणम्—पक्षः साध्यवान्न वा, साध्यं पक्षे न वा, साध्यं पक्षवृत्ति न वा, साध्यं
पक्षनिष्ठाभावप्रतियोगि न वेत्येतदन्यतमसंशयादेवानुमितिरिति संशयपक्षतावादिनां प्राचां
मतमुपजीव्य अत्र विचारः कृतः ।

15

906 नव्यमतवादः ।

Navyamatavādaḥ.

By Harirāma Tarkavāṅīśa.

Substance: Country-made paper. Size $18 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 1-13.

Lines 9 on a page. Extent 702 ślokas. Character Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The name of the author is not mentioned in the Ms. But in I. O. Cat. this very text comes under the name of 'Navyamatavicāra' and its authorship is ascribed to Harirāma Tarkālāmkāra. See I. O. Vol. IV, no. 1998, A. S. Cat. Mss. Nos. 304-305, p. 183, Vol. IV, Part I (1954), A. S. Cat. Vol. XI. Mss. Nos. 1801, 1740, 10509, Hall, p. 53, No. CLII, Cat. Cat. p. 282.

Harirāma flourished in the latter half of the 16th century and the beginning of the 17th century. He was the leading paṇḍita of Navadvīpa of the school of Nyāya. A manuscript of *Kiraṇāvalīṭīkā*, copied at Navadvīpa in Śaka 1491 = A. D. 1569 bears the signature of Harirāma who may be our author. See Nep. Cat. Vol. I, p. 50.

Beginning: अनुमितिं प्रति पर्वतीयधूमव्यापको वहिरित्याकाररूपरामर्श एव हेतुः, न तु वहिव्याप्यधूमवान् पर्वत इत्याकारकः । तद्धेतुत्वे कारणतावच्छेदककोटौ व्यापकसामानाधिकरण्यरूपव्याप्तिघटकीभूतसामानाधिकरण्यादिपदार्थविषयतानिवेशाधिक्येन¹ गौरवादिति तु व्यापकताज्ञानहेतुतावादिनः² ।

A. S. Cat. IV. I (1954) has 1. निवेशेन 2. कारणता-

End: अत्र चार्थापत्तित्वस्यानुमितित्वविरुद्धत्वे प्रमाणद्वयसम्बलनदशायां अर्थापत्तिरनुमितिर्वा स्वीक्रियते इत्यत्र विनिगमनाविरहः उभयोपगमे च व्यक्तिकल्पनबाहुल्यं (-गौरवात्—154) पूर्वापर्यादिज्ञानसामान्यानुत्पादस्यानुभवविरुद्धत्वात् सामग्रीसत्त्वे कार्योत्पत्ते¹-वर्धकाभावादिति ²तत्त्वं निर्वाहक (नियामक—154) कारणताधिक्यश्च, न च तत्र किमपि ज्ञोत्पद्यते इति वाच्यम् ।

A. S. Cat. Vol. XI has 1. कार्योत्पत्तौ, 2. दिक्.

Colophon: इति नव्यमतवादः समाप्तः ।

Fol. 1b-2a. वयन्तु साध्याभाववदवृत्तित्वविशिष्टहेतुसत्तापरामर्शत्वेनैव हेतुतां स्वीकरिष्यामः ।

Fol. 2a. नव्यास्तु साध्याभाववदवृत्तित्वरूपैव व्याप्तिरनुमितिप्रयोजिका, न तु व्यापकसामानाधिकरण्यरूपा ।

Fol. 13a. केचित्तु अन्वयव्याप्तिज्ञानात् पर्वतो वहिमानित्याकारिका, व्यतिरेक-

व्याप्तिज्ञानात् पवेतो वक्ष्यभाववानित्याकारिकानुमितिर्जायते । अधोभयविषयव्याप्तिज्ञानादेव
विज्ञानमितिस्वीकारे क्षतिचिरहः परामर्शविनिष्ठव्यायस्यनिवेशनीयतया व्यभिचारप्रसङ्गे ।

Fol. 13b. जरन्मीमांसकास्तु (गीर्मांगरूपतानुगायिनस्तु No. 1094, Fol. 14b)
व्यतिरेकव्याप्तिज्ञानादार्थापत्त्यात्मक (व्य-154) निरुपगमप्रमितिरेवोत्पद्यते (स्वते-1091)
न त्वनुमितिरिति तदनन्तरमर्थमापादयामीत्याकारकविलक्षणानुव्यवनायस्यैवोपपत्तेः

विचरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे अनुमितिं प्रति कस्य हेतुत्वमिति विचारितम् । क
प्रथमतस्तान् व्यापकज्ञानहेतुतादिनां मतमुपन्यस्यन्तम्, नत इदं मतं समिञ्जतम् ।
साध्याभाववद्वृत्तिविविशिष्ट-हेतुमतापरामर्शत्वेनैव हेतुता व्यवस्थापिता । अस्मिन्ग्रन्थे
नव्यानां शिरोमण्यादीनां मतमप्यालोचितम्, व्यापक्यमानाधिकरणवत्ता व्याप्तिरनु-
मितौ न प्रयोजिका, साध्याभाववद्वृत्तित्वस्या व्याप्तिरेव अनुमिती प्रयोजिका । समाप्तौ
जरन्मीमांसकानां कुमारिलभट्टादीनां मते व्यतिरेकव्याप्ति-ज्ञानादार्थापत्तिर्भवति न त्वनुमिति-
रिति मतं निराकृत्य स्वमते व्यतिरेक्यनुमानं स्थापितम् ।

16

1094 (1) नव्यमतरहस्यम् ।

Navyamatarahasyam.

By Harirāma Tarkavāṅṣī.

Substance: Country made paper. Size $17\frac{3}{4} \times \frac{1}{4}$ inches. Folia
1-15a. Lines varying from 7-9 on a page. Extent, 722 ślokas.
Character Bengali. Appearance old. Prose Generally correct.
Complete.

This is another copy of our previous No. 906, already noticed.
It is with marginal notes.

Colophon : इति नव्यमतरहस्यम् ।

Post-Colophon : स्वकीयमिदं पुस्तकमिति दिक् ।

(2) धर्मितावच्छेदकप्रत्यासत्तिरहस्यम् ।

By Harirāma Tarkavāṅṣī.

Substance: Country-made paper. Size, $17\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia
1b-18. Lines, 8 on a page. Extent, 1176 ślokas. Character Bengali.
Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

See Hall, p. 52, No. CXLIX, where is written 'the copy inspected was transcribed in the śaka year 1640 ; I. O. Cat. No. 1993 ; Aufrecht's Oxf. Cat. p. 244, No. 610 ; Cat. Cat. p. 270 and Tanjore Cat. Vol. XI, Nos. 6619-21, which are the same as this Ms.

Beginning : अनुमितिपरामर्शयोः कार्यकारणभावघटकप्रत्यासत्तिः सामानाधिकरण्यं तेन चैकपुरुषोपपरामर्शदशायां न तच्छून्यपुरुषीयानुमिलापत्तित्वस्य समवायरूपकारणतावच्छेदकमन्वन्धेन परामर्शानधिकरणत्वात् (विरहात् I. O.) ।

Fol. 1b. नवीनास्तु समानधर्मितावच्छेदकत्वप्रत्यासत्त्यानुमितिपरामर्शयोः कार्यकारणभावः सामानाधिकरण्यप्रत्यासत्तिकल्पे एकधर्मावच्छिन्नविशेष्यकपरामर्शकाले अन्यधर्मावच्छिन्नविशेष्यकानुमितिवारणाय धर्मितावच्छेदकानां विशेष्यनिवेशनोपतया धर्मितावच्छेदकमेदेन कार्यकारणभावबाहुल्यप्रसङ्गात् ।

End : तदपेक्षया तादृशव्यक्तिभेदेन उपदर्शितकारणताकल्पनस्यैवोचितत्वादित्याहुः ।

Colophon : इति धर्मितावच्छेदकप्रत्यासत्तिरहस्यं ।

Fol. 4a. अत्र केचित् । तद्धर्मावच्छिन्नविशेष्यताकबुद्धौ तद्धर्मव्यापकतया भानमभ्युपेयते नापरधर्मस्य । इत्थं पर्वतत्वावच्छिन्नविशेष्यताकबुद्धौ महानमत्वव्यापकताया एव संसर्गानभ्युपगमः ।

Fol. 5b. अतएव दीधितिकारेणापि क्वचिद् विरोधभानस्यापि तत्सामग्रीसमाजाधीनत्वादित्यत्र 'क्वचिदि'त्युक्तं ।

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् अनुमितिं प्रति परामर्शस्य कया रोत्या कारणता इति विचारितम् । तत्र ग्रन्थकारमतेन कार्यकारणभावघटकप्रत्यासत्तिः सामानाधिकरण्यमेव । नवीनास्तु समानधर्मितावच्छेदकत्वमनुमितिपरामर्शयोः कार्यकारणभावघटकप्रत्यासत्तिरित्याहुः ।

Harirāma was the teacher of Raghudeva. His date, therefore, must be about the end of the 16th and the beginning of the 17th century.

17

1092 बाधरहस्यम् ।

Bādharahasyam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made paper. Size, $17\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia,

30 (137-166). Lines, 9 on a page Extent, 1740 ślokas. Character, Bengali. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

See Hall, p. 54, where is written, "I have seen, at Saugor, a copy of this work whose date of transcription is the year 1711 of the era of Vikramāditya." I. O. Catal. Nos. 1996, 97 (incomplete) do not appear to be the same as this. There is no colophon in the Ms. See A.S. Cat. No. 7867.

Beginning : धर्ममितावच्छेदकविशिष्टबुद्धो समानधर्मितावच्छेदकप्राज्ञाभावनिधयो विरोधोति तदभावोपि हेतुः, तादृशबुद्धयोश्च तदधर्मनच्छिन्नविशेष्यतानिरूपितनवनमर्गवच्छिन्न-प्रकारताशालिलोक्रियान्यदोषविशेषाजन्यबुद्धि (द्व?)तदधर्मावच्छिन्नविरोध्यतागिरूपितविशेष्यता-विशेषसंसर्गावच्छिन्नतत्त्वम्वन्यावच्छिन्नतदधर्मावच्छिन्नप्रतियोगिताकाभाव-प्रकारताशालिनिधय-त्वाभ्यां प्रतिवध्यप्रतिबन्धकाभावः ।

End : (Fol. 166a). तथाविधयोग्यतादिवादिना फलजनने उक्तव्यापकसम्बन्धेन कृप्तहेतुताकवह्नितादिभेदस्य सहकारितर्ययोपपत्तेः ।

Fol. 166b contains a dissertation on स्वर्ग which begins—

दुःखासंभिन्नत्वादि(विशिष्ट ?)मुखत्वं तदेव स्वर्गपदशक्यतावच्छेदकमिति गिद्धान्तः ।

End : Fol. 166b. प्रकृते तादृशधर्मव्यविशिष्टं मुखत्वमिति एकैकमात्रस्यानति-प्रकृत्येपि तादृशधर्मव्यविशिष्टं मुखत्वमिति विशिष्टे शक्तिः कल्प्यते, विनिगमकाभावात् । अत एव यत्र दुःखेन सम्भिन्नं न च प्रस्तमनन्तरं । अभिन्नामो(पो)पनीतं यत् तत् मुखं स्वःपदास्वदमिति स्वर्गादिशक्तिग्राहकार्थवादोपि नायु न्नच्छते । अतः स्वःपदास्वदमित्यस्य स्वर्गादिवाच्यत्वमित्यर्थ इति कृतं पल्लवितेन ।

This is printed in *Vādaśāstrī* as (१४)स्वर्गवादवैचिः by Gadādhara Bhaṭṭācārya on pp. 136-37.

Fol. 142b. अस्थानस्थितिहेतुर्गुणवानप्युपहास्यतां याति ।

जरतीस्तनावलम्बी मणिरमणो यथा हारः ॥

Fol. 142b. सामानाधिकरण्यामालावगाहिन्यामपि समानविशेष्यकतयाविधवाधबुद्धेः प्रतिबन्धकत्वान्तरं कल्प्यत इति प्राश्नः । नवीनास्तु धर्मितावच्छेदकसामानाधिकरण्या-मालावगाहिविपरीतज्ञानदशाया तथाविधायाः अन्यधर्मिकविशिष्टबुद्धेरिव समानधर्मिकविशिष्ट-बुद्धेरप्युत्पत्तिरिष्टैव ।

Fol. 148a. अत्रोपाध्यायमतानुयायिनः तत्प्रकारकप्रत्यक्षनिश्चयत्वावच्छिन्नं प्रति संशयसाधारणससानधर्मितावच्छेदकतदभावज्ञानत्वेन प्रतिबन्धकान्तरकल्पनात् संशयानन्तरं विशेषकालीना निश्चयापत्तिः ।

Fol. 150a. पक्षधरमिश्रास्तु यज्ञपतिमत इव प्रत्यक्षनिर्णयान्यविशिष्टबुद्धित्वस्य परोक्षबुद्धिविशिष्टबुद्धित्वसंशयद्वये विरोधनिश्चयप्रतिबन्धतावच्छेदकत्वं प्रत्यक्षनिश्चयं प्रति च न बाधबुद्धेर्विरोधिता ।

Fol. 151a- न द्वयं द्वयमिति मिश्रमते विपरीतज्ञानप्रतिबन्धकतायां ग्राह्याभावावगाहित्वं निवेश्यं ।

उपाध्यायमते च कार्यकारणभावघटकमिति गौरवं ।

उपाध्यायमते प्रत्यक्षनिश्चयत्वस्यैव तत्सन्न्यतावच्छेदकतया प्रत्यक्षत्वनिश्चयत्वयोर्विशेष्यविशेषणभावे विनिगमनाविरहादवच्छेदकद्वैविध्यमात्रं ।

Fols. 151b-152a. एवमुपाध्यायमते प्राथमिकसंशयोत्पत्तिकाले प्रत्यक्षनिश्चयत्वावच्छिन्नापत्तिः ।

Fol. 152a.b. तथा च तादृशकारणवत्तादेव संशयोत्पत्तिकाले निश्चयत्वावच्छिन्नापत्तिर्मिश्रमतान्न सम्भवतीति वाच्यं ।

Fol. 153b. नव्यास्तु प्रत्यक्षनिश्चयसाधारणविशिष्टबुद्धित्वमेव विपरीतनिश्चयप्रतिबन्धतावच्छेदकं न तु तत्त प्रत्यक्षनिश्चयान्यत्वं निवेश्यते ।

Fol. 154b. नव्यमतापेक्षया मिश्रमते गौरवमिति तु प्रागेव निरस्तं ।

Fol. 155a. यत्तु अप्रामाण्यज्ञानात्कन्दिताधबुद्धेरविरोधित्वोपपत्तये प्रमात्वेन ज्ञायमानत्वमेव प्रतिबन्धकतावच्छेदककोटौ निवेश्यते प्रमात्वेन ज्ञायमानत्वञ्च विशेष्यता-सामानाधिकरण्योभयसम्बन्धेन प्रमात्वज्ञानविशिष्टत्वमिति चिन्तामणिकृन्मतं तन्न सम्यक् ।

Fol. 160a. अधिकरणकोपकारमतविचारेऽनुसन्धेयं ।

Fol. 160b. आत्मतत्त्वविवेकटिप्पण्या..... दीधितकारलिखनस्यासङ्गतिप्रसङ्गादिति दिक् ।

Yajñapati is the author of Tattvacintāmaṇiprabhā. He has been quoted by Raghunātha Śiromaṇi and here by Harirāma and very often by Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Colophon : इति बाधरहस्यम् ।

Post-colophon : नरैकद्वारभट्टाचार्यस्य स्वकीयं पुस्तकम् । श्रीश्रीहरिशरणं ।
 स्वाक्षरमिदं ।

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् कालान्वयापट्टिपत्रनामस्याध्यात्मिकानामस्य रत्ना ऐक्य-
 अनुमितिप्रतिबन्धकत्वं तत् विचारितम् । तत्र पञ्चधरमिथागां यागानुयायानां तस्य
 चिन्तामणिहृतां प्राचा नवीनानां मतानि निराकृत्य स्वमतं प्रतिष्ठापितम् । सन्तेन
 तत्तदसंगच्छिन्नविशेष्यताकतनःभाववाननिर्णयकाले तत्तदसंगच्छिन्नविशेष्यताकतनः
 बुद्धेरनुदवात् । पर्यन्तवाचच्छिन्नविशेष्यताकतनोपादिगन्तव्यकतित्वाद्यच्छिन्नप्रकारनाशान्य-
 लोकिकानन्तावच्छिन्नं प्रति पर्यन्तवाचच्छिन्नविशेष्यताकतनोपादिगन्तव्यकतित्वाद्यच्छिन्नप्रकारनाशान्य-
 संसर्गावच्छिन्नवद्विवाद्यच्छिन्नप्रतियोगिताकामावप्रकारकानां तात्पर्यानामप्यज्ञानानास्त्वनिद-
 निर्णयत्वेन प्रतिबन्धकत्वं वक्ष्यते ।

18

1390 एवकारवादाथः ।

Ēvakāravādārthaḥ.

By Harirāmā Tarkālāṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size 17×3 inches. Folia 1-3
 Lines 7-9 on a page. Extent 138 ślokas. Character Bengali.
 Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : एवकारस्यासन्तायोगान्ययोगानां प्रत्येकं व्यवच्छेदोऽर्थः । तत्र
 नीलं सरोजं भवत्येवेत्यादौ क्रियासदतैवकारस्थलेऽसन्तायोगव्यवच्छेदोऽर्थः, शङ्खः पारुडर
 एवेत्यादौ विशेषणसदतैवकारस्थलेऽयोगव्यवच्छेदोऽर्थः, पाथे एव धनुर्धर इत्यादिविशेष्यसदतै-
 वकारस्थलेऽन्ययोगव्यवच्छेदोऽर्थः ।

End : परे तु अनेद एव तदर्थः परन्तु क्षितियान्यत्वव्यापकभेदप्रतियोगितावच्छेदक-
 विशिष्टतावात्त्वेन सम्बन्धेन न वा मित्रक्षित्यादौ शूरत्वादेव त्वयं इत्याहुः ।

Post colophon : श्रीतर्कालङ्कारभट्टाचार्य, मकले कहे सकल्यकसनेत, श्रीश्रीहरिशरणः ।

There is no colophon in the Ms. Many words have been effaced
 on the left hand side of fol. 1a of the Ms. see Mysore, p. 5 (a
 supplementary catalogue of the Mahārājā of Mysore, No. 345). A.S.
 Cat. Nos. 7875-76 do not seem to be the same as this.

Fol 1b. दीधितिकृतस्तु.....सत्तासमवायिजातिमदन्यवृत्तित्वव्यवच्छेदः वार्थः ।

Fol. 3a. मिश्रास्तु व्यवच्छेदमात्रमेवकारार्थः ।

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् एवकारशक्तिविचारोऽस्ति । क्रियासङ्गतैवकारस्य अत्यन्ता-योगव्यवच्छेदे शक्तिः, विशेष्यसङ्गतैवकारस्य अन्ययोगव्यवच्छेदे शक्तिः, विशेषणसङ्गतैवकारस्य अयोगव्यवच्छेदे शक्तिरिति ग्राचां मतमत्र निरस्तम् । तत्र सङ्गतैवकारत्वं न शक्यता-वच्छेदकं गौरवात्, न च विशेषणादिसङ्गतैवकारस्थले अत्यन्तायोगव्यवच्छेदवोधापत्तिः । एवञ्च ज्ञानमित्यादौ ज्ञानत्वावच्छेदेन अर्थग्राहकान्यत्वव्यवच्छेदः । तथा च ज्ञानमर्थग्राहकान्य-तादात्म्याभाववत् अर्थग्राहकान्यत्वाभाववद्वा इत्यन्वयबोधः । दीधितिमतं मिश्रमतञ्चाल निराकृतम् ।

19

1093 (1) विशेषणज्ञानम् ।

Viśeṣaṇajñānam.

(2) इतरबाधविचाररहस्यम् ।

Itarabādhavicārarahasyam.

(3) व्याप्यनुगमः ।

Vyāptyanugamaḥ.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 13 (175-187). Lines 9 on a page. Extent 702 Slokas. (3 books taken together). Character—Bengali. Appearance Old. Prose. Generally correct.

Beginning : (1)—एमुत्पद्यते । न तु विशेषज्ञानस्य तद्विषयकत्वेन हेतुता वाच्या । तथा च विशेषणविषयकस्याव्यवहितपूर्वकाले तादृशसङ्करादेरसत्त्वाद्विशिष्टस्मरणमुत्पद्यते ।

End : अस्तु वा तादृशप्रकारतासम्बन्धेन प्रत्यक्षं प्रति तादात्म्यप्रत्यासत्त्यासत्त्वेन प्रतिबन्धकता तत्तद्व्यक्तिवृत्तिविषयतासम्बन्धेन ज्ञानं प्रति तादृशसम्बन्धेन ज्ञानत्वेन हेतुत्वाद् ये ये धर्माः स्वरूपतया भासन्ते तत्तद्वृत्तिविषयतासम्बन्धेन ज्ञानोत्पादकतादृशसामग्रोत्सह-कृतस्यैव विशेषणज्ञानस्य निरवच्छिन्नप्रकारतासम्बन्धेन ज्ञानोत्पादकत्वोपगमान्नातिप्रसङ्ग इत्याहुः । (Fol. 180b).

Colophon : इति श्रीहरिरामतर्कवागीशकृतोऽयं ग्रन्थः संपूर्णः । (Fol. 180).

This Ms. is not noticed in Cat. Cat. The beginning is wanting in the Ms.

विचरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे विशिष्टबुद्धिं प्रति विशेषज्ञानस्य कया रीत्या कारणता इति विचारितम् । तत्रापि पूर्वपक्ष — अथ विशिष्टबुद्धिं प्रति विशेषज्ञानस्य हेतुतायाः किं मानम् ? विशेष्यविशेषणेन्द्रियसन्निकर्षादित एव विशिष्टबुद्धयपपत्तेः । विद्वान्तस्तु तादृशो-
भयसम्बन्धेन सत्त्वस्य च जालतिरिक्तपदार्थे मत्त्वेन न तादृशानिरुक्तविशेष्यतानिरूपितप्रकार-
त्वान्यनिरवच्छिन्नप्रकारतासम्बन्धेन ज्ञानोत्पत्तिरिति दिक् ।

(2) This Ms. is not noticed in Cat. Cat. It is complete.

Fol. 181a quotes अत्र प्रायः । 181b quotes नव्यास्तु । Fol. 182a quotes स्वतन्त्रास्तु ।

Cf. A. S. Cat. Vol, IV pt. I (1954) No. 294, p. 178, where the date Samvat 1834 (A. D. 1777) is noted.

Beginning : अथ विधेयताया ॥ सिद्धेः प्रतिबन्धकतावच्छेदककरोऽपि पर्याप्ति-
निवेशेऽपि तत्रापि विधेयताया अनिवेशः करणीयः । विधेयत्वन्तु उद्देश्यतानिरूपित-
प्रकारकत्वमवा इत्यन्यदिति अध्यानुमितिविधेयतायां किं मानं प्रलक्षादिस्वाधारणकारणतयै-
वोपपत्तेरिति चेन्न सिद्धभावकार्यतावच्छेदकत्वेन तत्सिद्धेः । अन्यथा पर्वतो बहिमानिति
निश्चयदशाया बहिमतपर्वतो घटवानित्यनुमितेरनुदयप्रयज्ञात् । (Fol. 180b).

End : (Fol 182b). यदि च बहिव्याप्यधूमवान् पर्वतो बहिमानिति निद्वयात्मकः
परामर्शः पर्वते पर्वतीयवहयनुमिति. सिपाधयिषा च वर्तते तत्र बहित्वत्वेण पर्वतीयवहरेवानु-
मितिर्जायते न तु बहयन्तरस्य सिद्धेः प्रतिबन्धकत्वात् तदा तत्रापि व्यभिचारापत्तेश्चेति प्राहुः ।

Colophon : इति श्रीहरिरामतर्कवागीशकृतं इतरथाधविचाररहस्यं संपूर्णम् ।

(3) This Ms. is not noticed in Cat. Cat. It is incomplete at the end. There is no colophon in the Ms. But on fol. 182b where the work begins श्रीतर्कालङ्कारस्य व्याप्यनुगमस्य are written on the right hand side of the page.

Beginning : अथ व्याप्यनुगमः । समूहात्म्यनात्मकव्यभिचारज्ञानप्रतिबन्धक-
तानादायातिप्रसन्नवारणाय प्रतियोगिव्यधिकरणहेतुमानाधिकरण्याभावप्रतियोगितावच्छेदकत्व-
प्रकारकगृह्णत्वावच्छिन्नप्रतिबन्धतानिरूपितप्रतिबन्धकत्वेन निवेशनीया । (Fol. 182b).

End : खावच्छिन्नतत्सम्बन्धावच्छिन्नप्रतियोगिताकत्वसम्बन्धावच्छिन्नयद्धर्मेनिष्ठप्रकारता-
निरूपिताभावविषयतानिरूपितसामानाधिकरण्यविषयताशालिग्रहविरोधित्वेन व्याप्तिज्ञानानु-
गम इति पर्यवसितार्थः । प्रतियोगितायां यत्सम्बन्धावच्छिन्नत्वतत्सम्बन्धावच्छिन्नत्वयोः
प्रकारतायां यद्रूपनिष्ठत्व-तद्रूपनिष्ठत्वयोश्च निवेशाद् बहित्वावच्छिन्न—(Fol. 187b).

For this topic See Jāgadīśi (Chss.), pp. 415-432.

(2) विवरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे अनुमितिविधेयतायां किं प्रमाणमिति विचारितम् ।
तत्तद्बहित्वावच्छिन्नविधेयताकानुमितित्वस्यैव कार्यतावच्छेदकत्वात् न व्यभिचारः । तादृशे-
तरवाधदशायामपि बहित्वावच्छिन्नप्रकारकानुमितिरेवोत्पादात् ।

(3) विवरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे कया रीत्या व्याप्तिरनुगतेति विचारितम् ।
तत्र स्वसमानाधिकरणात्यन्ताभावाप्रतियोगिसामानाधिकरण्यरूपा व्याप्तिरनुगता इति
सिद्धान्तितम् ।

20

1126 ईश्वरवादः ।

Īśvaravādaḥ.

By Raghudeva Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size 16 × 3½ inches. Folia,
1-3. Lines, 9 on a page. Extent 124 Ślokas. Character—Bengali.
Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. is noticed in Hall, p. 41, No. LXXXIX. The present
MS. has no Colophon. According to Cat. Cat. there are many
MSS. of the same name by different authors, some of these have
been noticed in I. O. and other Catalogues of MSS; but this does
not correspond to them, therefore Hall is to be taken as our authority
on the subject in consideration of the extent (number of Ślokas) of
the work.

Beginning: एवमनुमाने निरूपिते तस्मादीश्वरसिद्धिः । क्षित्यादेः कार्यत्वेन
कर्तुरीश्वरस्यानुमानात् । ननु क्षित्यादि प्रत्येकं न पक्षः, अङ्कुरादौ सन्दिग्धानैकान्तिकत्वात्
पक्षत्वेनाप्रतिज्ञात एव प्राचां सन्दिग्धानैकान्तिकत्वात् ।

End: कुलालत्वादिकं घटाद्यनुसूतशिलावत्त्वं, शिला च विजानीयकृतिरूपा. तथा च तद्विजात्यमत्वे विनापि कुलालादिव्यापारं नगदघटस्येवायवदस्यापि कचिदुपाद-
प्रसन्नः तुल्यन्या— ।

चित्रणम्: अस्मिन् ग्रन्थे ईश्वरान्तित्वे अनुमानं प्रमाणमुपन्यन्म । त्रितिः
सकृत्का कार्यत्वाद् घटवदित्यनुमानान् सर्गदां चैककर्तृत्वेनापि ईश्वरमिदिरिति
सिद्धान्तितम् ।

21

1265 बाधटीका ।

Bādhatikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $18 \times 3\frac{1}{8}$ inches. Folia, 114-30. Lines, 8. Extent 816 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete (wanting in both the beginning and the end).

Beginning: पनीततद्वर्त्मविशिष्टमाध्यानुमिर्ना काश्चनमयत्वावच्छिन्नाभाववत्त्वरूप-
व्यभिचारोऽकिञ्चित्कर इति कथञ्चिद्विशिष्टान्यग्रहार्थानवाधग्रहदशायामुक्तानुमिते-
र्वारणाय बाधस्य हेत्वाभासत्वमावश्यकमत्यनुशयादनुमिताद्युपनीतस्यैव भानं दूषयति मूले
वस्तुतस्तु इति । (See) *Gādādhari* (chss.) बहुयभाववद्बुद्धित्व २ ज्ञाना—Printed
edition.

End: कलापलापादेव न्याय्यत्वादिति—यथा विशेषान्तरबाधग्रहकृतासामान्य-
ज्ञानसामग्रीव्यापकतानवच्छेदकविरोधधर्मप्रकारेण व्यापकानुमितिं जनयति, तथा सामान्य-
ज्ञानसहकृता विशिष्टान्तरबाधसामग्र्यपि विशेषधर्मप्रका—See p. 1922, L 26
Gādādhari (chss.).

The MS. has often been noticed and printed. There is no Col. in the MS.

चित्रणम्: अस्मिन् ग्रन्थे गनेशोपाध्यायस्य तत्त्वचिन्तामणी अनुमानखण्डे बाधरूप-
हेत्वाभासप्रकरणस्य रघुनाथशिरोमणिश्रुतदीपितटीकोपरि गदाधरभट्टाचार्यस्य टीका वर्तते ।
इयं च बाधगादाधरोति प्रसिद्धा ।

अवेदं तत्त्वम् । साध्याभाववान् साध्यवदन्तो वा पक्षः—पक्षावृत्तिसाध्यं—पक्षे साध्याभावः—पक्षनिप्रसाध्याभाववत्त्वादिकं साध्यादेः पक्षावृत्तित्वादिकं—साध्यवत्सामान्यादेः पक्षान्यत्वादिकं विशिष्टसाध्या पक्षादेर्विशेष्याभाववत्त्वादिकं यथामतं पक्षे साध्यवत्ताज्ञानस्य साक्षाद्विरोधि प्रत्येकमेव बाधः ।

22

1266 सिद्धान्तलक्षणजागदीशीपत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇa-Jāgadiśī-patrikā.

Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{3}{4}$ inches. Folia, 1-12. Lines, 10 on a page. Extent 720 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Authorship unknown.

Beginning: अथ प्रतियोग्यसमानाधिकरणयत्समानाधिकरणात्यन्ताभावप्रतियोगिता-वच्छेदकावच्छिन्नत्वनिवेशे तत्तद्व्यक्तितावच्छिन्नाभावमादायाव्याप्तिरतोऽनवच्छेदकगर्भता ।

End: तन्मन्दमित्यादिना रूपवान् घटत्वादित्यादावव्याप्तिं प्रदर्शयन् एतन्मतं दूषितं जगदीशेन रूपत्वद्रव्यान्यतराभावीयप्रतियोगितावच्छेदकं यद्रूपत्वद्रव्यान्यतरत्व' इत्यादिग्रन्थे दोषो ज्ञेयः ।

Colophon. अत्रेयं फक्कि । इति जगदीशस्य पा ।

This is not printed in the *Krodāpatra saṁgraha* (ChSS.). It is a critical note on Jagadiśa's com. on *Siddhāntalakṣaṇa* by an unknown author.

विवरणम्: अस्मिन् पुस्तके सिद्धान्तलक्षणस्य जागदीशीटीकाया उपरि समालोचना-त्मिकाः फक्किस्तत्समाधानञ्च वर्तन्ते ।

See A. S. Cat. IV pt. I (1954) No. 272, p. 168; Hall, p. 37.

23

1267 सिद्धान्तलक्षणजागदीशी पत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇajāgadiśī patrikā.

Unknown-author.

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia,

End : कुलालत्वादिकं घटाग्रनुकूलशिखावत्त्वं, शिखा च विज्ञानीयकृतिक्या, तथा च तद्विजालसत्त्वे विनापि कुलालादिव्यापारं खण्डघटस्यैवाद्यघटमपि क्वचिदुपाद-
प्रसङ्गः तुल्यन्या— ।

चिवरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे ईश्वरालित्वे अनुमानं प्रमाणमुपन्यस्तम् । त्रितिः सकर्तृका कार्यत्वाद् घटवदित्यनुमानात् सर्गादीं वेदकर्तृत्वेनापि ईश्वरमिदिरिति सिद्धान्तितम् ।

21

1265 बाधटीका ।

Bādhaṭikā .

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size 18 × 3 1/8 inches. Folia, 114-30. Lines, 8. Extent 816 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete (wanting in both the beginning and the end).

Beginning : पर्णीततद्वर्मेविशिष्टमाध्यानुमितौ काश्चनमयन्वावच्छिन्नाभाववस्त्रह्य-
व्यभिचारोऽकिञ्चिन्कर इति कथयिद्विशिष्टमाध्यग्रहार्थानवाधग्रहदशायामुक्तानुमिते-
र्वरणाय बाधस्य हेत्वाभासत्वमावश्यकमत्यनुशयादनुमितावुपनीतस्यैव भानं दूषयति मूले
वस्तुतस्तु इति । (See) *Gādādhari* (chss.) कथयभाववद्वृत्तित्व २ ज्ञाना—Printed
edition.

End : फलापलापादेव न्याय्यत्वादिति—यथा विशेषान्तरबाधग्रहकृतासामान्य-
ज्ञानसामग्रीव्यापकतानवच्छेदकविशेषधर्मप्रकारेण व्यापकानुमितिं जनयति, तथा सामान्य-
ज्ञानसहकृता विशिष्टान्तरबाधसामग्र्यपि विशेषधर्मप्रका—See p. 1922, L 26
Gādādhari (chss.).

The MS. has often been noticed and printed. There is no Col. in the MS.

चिवरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे गद्देशोपाध्यायस्य तत्त्वचिन्तामणौ अनुमानखण्डे बाधह्य-
हेत्वाभासप्रकरणस्य रघुनाथशिरोमणिश्रुतदीधितिटीकोपरि गदाधरभट्टाचार्यस्य टीका वर्तते ।
इयं च बाधगदाधरीति प्रसिद्धा ।

अत्रेदं तत्त्वम् । साध्याभाववान् साध्यवदन्यो वा पक्षः—पक्षावृत्तिसाध्यं—पक्षे साध्याभावः—पक्षनिष्ठसाध्याभाववत्त्वादिकं साध्यादेः पक्षावृत्तित्वादिकं—साध्यवत्सामान्यादेः पक्षान्यत्वादिकं विशिष्टसाध्ये पक्षादेर्विशेष्याभाववत्त्वादिकं यथामतं पक्षे साध्यवत्ताज्ञानस्य साक्षाद्विरोधि प्रत्येकमेव बाधः ।

22

1266 सिद्धान्तलक्षणजागदीशीपत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇa-Jāgadiśī-patrikā.

Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{3}{4}$ inches. Folia, 1-12. Lines, 10 on a page. Extent 720 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Authorship unknown.

Beginning: अथ प्रतियोग्यसमानाधिकरणयत्समानाधिकरणान्यन्ताभावप्रतियोगिता-वच्छेदकावच्छिन्नत्वनिवेशे तत्तद्व्यक्तितावच्छिन्नाभावमादायाव्याप्तिरतोऽनवच्छेदकगर्भता ।

End: तन्मन्दमिलादिना रूपवान् घटत्वादित्यादावव्याप्तिं प्रदर्शयन् एतन्मतं दूषितं जगदीशेन रूपत्वद्रव्यान्यतराभावीयप्रतियोगितावच्छेदकं यद्रूपत्वद्रव्यान्यतरत्व' इत्यादिग्रन्थे दोषो ज्ञेयः ।

Golophon. अत्रेयं फक्कि । इति जगदीशस्य पा ।

This is not printed in the *Kroḍapatra saṅgraha* (ChSS.). It is a critical note on Jāgadiśa's com. on *Siddhāntalakṣaṇa* by an unknown author.

विवरणम्: अस्मिन् पुस्तके सिद्धान्तलक्षणस्य जागदीशीटीकाया उपरि समालोचना-त्मिकाः फक्किस्तत्समाधानञ्च वर्तन्ते ।

See A. S. Cat. IV pt. I (1954) No. 272, p. 168; Hall, p. 37.

23

1267 सिद्धान्तलक्षणजागदीशी पत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇajāgadiśī patrikā.

Unknown-author.

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia,

1-4. Lines, 10 on a page. Extent 184 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning: महानमीयवदपभावमादायाव्याप्तिवारणाय प्रकृतानुमितिविधेयताव-
च्छेदकतापर्याप्त्यवच्छेदकमार्गच्छेदेन प्रतियोगितावच्छेदकतापर्याप्त्यनधिकरणत्वं विवक्षित-
मिति एको न द्वाविति प्रतीतिवद् वदित्वं धूमसमानाधिकरणाभावप्रतियोगिता-
वच्छेदकमिति प्रतीतिवत्तान् प्रतियोगिन्यपि व्यासज्यवृत्तिधर्मावच्छिन्नप्रतियोगिताकमेद-
स्वीकारादिति प्राग् ।

End: स्वावच्छेदकावच्छिन्नानधिकरणत्वमन्वयेन हेत्वधिकरणवृत्तिप्रतियोगितान्व-
व्यापकविधेयतावच्छेदकमन्वयेन साध्यतावच्छेदकावच्छिन्नतामानाधिकरण्यं व्याप्तिः ।
विधेयताया प्रतियोगिता-स्वव्यापकत्वस्य स्वावच्छेदकमन्वन्धावच्छिन्नत्व-स्वावच्छेदकधर्माव-
च्छिन्नत्वोभयाभाववत्त्वसम्वन्धेन ।

विवरणम् : पूर्वग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

The MS. is neither noticed nor printed elsewhere. There is no Col. in it. This is not the same as above.

24

(268) सिद्धान्तलक्षणजागदीशी पत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇa-Jāgadiśī-patrikā.

By Kālīśaṅkara

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-12. Lines, 12 on a page. Extent 792 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning ननु तत्तद्व्यक्तिवाचच्छिन्नाभावमादाय वदिमान् धूमादित्यादां
अव्याप्तिवारणार्थमवच्छेदकानुसरणं कृतं दीवितिकारेण तत्र नगच्छते ; स्यवान् पृथिवी-
त्वादित्यादां अव्याप्तिवारणायवश्यमच्छेदकताया साध्यतावच्छेदकताघटकमन्वन्धावच्छिन्न-
त्वस्य निवेद्यत्वादिति ।

End: अत्र केचिद् वदन्ति तादात्म्य-कालिकान्यतरसम्वन्धेन साध्यतास्थले तावता-
प्यव्याप्तेरपरीहार इत्यलं पञ्चवित्तेन ।

This is not the same as above two mss.

This work is printed in the name of Kālīśaṅkara in *Kroḍapātra-saṅgraha*, Ch SS. No. 20, pp. 76-121, with minor differences in readings, *Vide*, p. 121 towards the end.

अत्र केचित् तादात्म्यकालिकान्यतरमम्बन्धेन साध्यतास्थले तावतापि अव्याप्तेर-
परिहारादिति । न च प्रकृताव्याप्तितादवभाषमिति जगदीशग्रन्थामङ्गतिरिति वाच्यम्,
प्रकृतमाभ्यहेतुकाव्याप्तिपरतया तत्सङ्गतेरित्यलं पक्षवितेनेति वदन्ति । 'प्रतियोगिव्यधि-
करणस्यानुगमस्तु हेत्वधिकरणवृत्तिप्रतियोगितानवच्छेदकत्वं' नम्यतावच्छेदके विवक्षणीयम्,
वृत्तित्वं च स्वावच्छेदकावच्छिन्नाधिकरणत्वमम्बन्धवच्छिन्नस्वनिष्ठावच्छेदकताकमेदवत्व-
मम्बन्धेन बोध्यम्' इत्यधिकृतया दृश्यते मुद्रितपुस्तके ।

Fol. 1a refers to दोषिति and fol. 7a refers to मिश्रः 7b and 12a
refer to शिरोमणि, 10b refers to 'प्राचां मते'.

The ms. has no colophon but सिद्धान्तलं-जा-आ in the right hand side.
चित्रणम् : पूर्वग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

25

1269 सिद्धान्तलक्षणजागदीशी पत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇa-Jāgadiśī-pātrikā.

By Kālīśaṅkara.

Substance: Country-made paper. Size 16½ × 3½ inches. Folia,
1-30. Lines, 8-9 on a page. Extent 792 Slokas. Character—
Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is the same as the previous No. 1268. The concluding
lines of the printed edition प्रतियोगिव्यधिकरणस्यानुगमस्तु ..बोध्यम् just tally
with this ms.

Colophon: इति सिद्धान्तजागदीशीपत्रिका समाप्ता ।

post-Colophon: श्रीगुरुचरणदेवशर्मणः पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् ।

चित्रणम् : पूर्वग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

26

714 ईश्वरवादरहस्यम् ।

Īśvaravāda-rahasyam.

By Raghudeva Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size 18 × 4½ inches. Folia,

1-4 (138-41). Lines, 8 on a page. Extent 108 Ślokas Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

This is the same as No. 1126, with differences of reading at places.

Colophon : इतीश्वरवादरहस्यम् ।

The ms. is incomplete although written as complete in the Colophon. See Hall, p. 41, which records that the complete work should contain 150 ślokas in extent.

विवरणम् : प्रागुक्त ११२६ संख्याकपुस्तकविवृतिं द्रष्टव्यम् ।

27

1270 (१) सत्प्रतिपक्षः ।

Satpratipaksah.

By Gangeśa Upādhyāya.

(२) सत्प्रतिपक्षगादाधरी पत्रिका ।

Satpratipakṣa-Gādādhārī patrikā.

Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size (1) $14\frac{1}{4} \times 3$, (2) $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2+3. Lines, 5, 12 on a page. Extent 32; 168 ślokas. character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning: (1) सत्प्रतिपक्षत्वं न समानबलबोधितसाध्यविपर्ययलित्वात्, परस्परप्रतिबन्धेनोभयोरबोधकत्वात् ।

(2) बाधे तु पक्षधर्मे हेतौ बाध इति मूलं हेतौ प्रकृतेऽन्यत्र वेति पक्षधर्मे पक्षता-बाध इति शेषः वा इति दीधितिः । माध्याभाववत्पक्षधृत्तित्वेन तादृशव्याप्त्यभाव-साधनीयः । अत्र साध्याभाववत्त्वेनैव पक्षस्य निवेशः न तु पक्षतावच्छेदकरूपेणातो न व्यर्थविशेषणतेति भट्टाचार्येणोक्तं ।

End: (1) रत्नकोपकारस्तु सत्प्रतिपक्षाभ्या प्रत्येकं स्वमाध्यानुमितिः संशयरूपा भवति (जन्यते ChSS.) विरुद्धोभयज्ञानसामप्रथाः संशयजनकत्वात् संशयद्वारास्य दूषकत्व' । न च संशयरूपा नानुमितिः । (ChSS. Gādādhārī. p. 1804).

(2) विषयतावत्त्वञ्च खविशिष्टानुमितिव्यापकप्रतिवध्यतानिरूपितप्रतिबन्धकतावद-
प्रामाण्यज्ञानाभाववत्त्वसम्बन्धेन अनुमितिवैशिष्ट्यञ्च खप्रगुज्यत्वखनिरूपकत्वप्रकारकाप्रामाण्य-
ज्ञानवदन्यत्व एतदुभयसम्बन्धेन इति ।

The MS. has no Colophon. The first 2 folia contain the text of Gaṅgeśa's *Tattvacintāmaṇi*, section on Satpratipakṣa, which begins from the very beginning but ends abruptly. The next three folia contain a critical note (पत्रिका) on Gādādhara's commentary on Satpratipakṣa of an unknown author, which begins abruptly and is neither noticed nor printed.

चिवरणम् : अत्र सत्प्रतिपक्षनामकहेत्वाभासस्य किञ्चिदंशस्तथा तदुपरि गादाधरी-
टीकायाः खरिडिता पत्रिका काचिदुपलभ्यते ।

28

1271 अवयवटीका ।

Avayavatikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-56. Lines, 8 on page. Extent 2880 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is often noticed and printed (See *Gādādhara*, pp. 1460-1578).

Beginning: अनुमानं न्यायतदवयवनिरूपणं प्रतिजानीते मूले तच्चेति । तत्
निहकमनुमानं परार्थं विवाद (ChSS. विचार-) दशायां मध्यस्थस्य विवादविषयसाध्य-
निश्चयरूपप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्यायप्रयोज्यमित्यर्थः ।

End: व्युत्पत्तिविरोध एव न (ChSS. च) कथमित्याकाङ्क्षायामाह-बुद्धिस्थवाचक-
त्वादिति । बुद्धिप्रकारवत्सु सर्वेषु (बुद्धिप्रकारविशिष्ट सर्वेषु-ChSS) एकशक्तेरित्यर्थः ।
व्युत्पत्त्यविरोधात् दृष्टान्तेन दृढयति (द्रढयति ?)—यथेति ।

Colophon: इत्यवयवटिप्पणी समाप्ता ।

Post Colophon: ॐ नमो नारायणायेति—ॐ ॥ श्री ॥

चिवरणम् : अस्मिन् पुस्तके गङ्गेशोपाध्यायस्य तत्त्वचिन्तामण्यन्तर्गतावयव-
प्रकरणस्य रघुनाथशिरोमणिकृतदीधित्या उपरि गदाधरभट्टाचार्यकृता टीका विश्रुत्याख्या

वर्तने । न्यायानुमानपरार्थानुमानभेदात् अनुमानं द्विविधम् । “तत्र अनुमानं परार्थं
न्यायमाश्रयमिति । न्यायतदवयवाश्च ‘प्रतिज्ञाहेतूदाहरणोपनयनिगमनान्यत्र निरूपितानि’ ।
अवयवस्तु न्यायाद्गमम् । “अवयवत्वं ननु न्यायान्तर्गतत्वे ननि प्रतिज्ञायन्यतर्गत्वमिति
फलितम् ।

29

1272 उपाधिदीधितिः ।

Upādhi-dīdhitiḥ.

परामर्शदीधितिः ।

and Parāmarśādīdhitiḥ.

By Raghunāthaśiromaṇi.

Substance : Country-made paper. Size $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22 (by counting). Lines, 6 on a page. Extent 660 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally incorrect. Incomplete.

Beginning : प्रत्यक्षोपजीगृह्येन प्रकीर्णमरोले मामग्रिममाजनिदत्वात् । (2)
प्रमत्तादुपाधिं निरूपय ?) यिनुमाह—उपाधीति । मोपाधी माध्य (त्वय) साधनत्वे
न मम्मवतोऽतोमिमतेति । (chss p. 877).

End : वस्तुतो बहिर्ज्ञानत्वेनैव तत्त्वानुमिति (chss. अति)लाघवात् । एवं वक्ष्यभावानु-
मितिं प्रत्यपि । एतेनानुमित्यन्तर व्याख्यातमिति वदन्तीति (chss. इति omitted)
कृतं पक्षवित्तेन (chss. इति added) see p. 1323.

The MS. is very incorrect and corrupt, nothing can be made out of it. The pagination is also faulty. The end here does not correspond to the concluding portion of the printed edition. It seems to be incomplete. There is no Colophon. These works are often noticed and printed. This MS. is a Commentary on Upādhi and Parāmarśa.

विघरणम् : अत्र उपाधेः परामर्शस्य च खण्डिताशो दृश्यते । तत्र ‘साध्यस्य व्यापको
यस्तु हेतोरव्यापकस्तथा’ इत्युपाधिलक्षणम् । व्याप्यस्य पक्षवृत्तित्वयोः परामर्श इति
फलितम् ।

30

1273 सव्यभिचारटीका ।

Savyabhicāraṭīkā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1 31. Lines, 8 on a page. Extent 1240 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The work begins from line 7, fol. 1a. above in which we find the concluding lines of Sāmānyanirukti-Gādādharaṭīkā (See p. 1636, Chss.) that ends abruptly. The work Savyabhicāra, too, ends abruptly. There is no colophon in the MS. They are often noticed and printed.

Beginning : मानग्राहकतया बाधादिग्रहस्य प्रवृत्त्यादिविरोधित्वोपपत्तेरित्यत्र कल्पे ग्रन्थकृतोऽनिर्भरमाह यद्वेद्यादीति ।

(Of the work)—सव्यभिचारसामान्यलक्षणमनुकू मूल (chss. मणि-) कृतस्तद्विभजनमाक्षिपति यद्यपीति । (chss. p. 1638).

End : तत्तद्वर्म्मव्यापकता च तत्तद्वर्म्मसमानाधिकरणाभावाप्रतियोगित्वं तज्ज्ञानस्य प्रतिबन्धकत्वे वृत्तिमदत्यन्ताभावाप्रतियोगित्वज्ञानमपि तथा सामान्यघटितविशेषाभावग्रहस्य यत्र प्रति—(chss. p. 1699).

चिवरणम् : अस्मिन् पुस्तके सव्यभिचारनामकहेत्वाभासो विचारितः । 'सव्यभिचारस्तु साध्यसंशयजनककोटिद्वयोपस्थापकपक्षधर्मताज्ञानविषयत्वे सति हेत्वभिमत' इति ।

31

1274 व्याप्तिग्रहोपायटीका ।

Vyāptigrahopāyaṭīkā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-21. Lines, 8 on a page. Extent 902 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The MS. ends in l. 4, fol. 31a, after which begins Tarka-Gādā-dharī and ends abruptly. This is often noticed and printed.

Beginning : उपायाभावप्रयुक्तं (chss.-भावात्) व्याप्तिनिश्चयाभावेन (chss. सम्भवेन) अनुमानप्रमाणं न निर्वहतीति (सम्भवतीति-chss.) चार्वाकपूर्वपक्षे भूयः साध्यसाधनसहचारदर्शनं व्याप्तिग्राहक(?)मिति जरन्नैयायिकसिद्धान्तः (chss. p. 635).

End : (व्याप्तिः). इत्यादिरस्वरसो वदन्तीत्यनेन सूचितः । (p. 674).

(तर्कः) तर्कद् यवानुमिलौपयिरुव्याप्तिनिश्चयविरोधिशङ्कानिवृत्तिरूपेयते (p. 675)
.....कीदृशतर्कविरोधिनीनां कीदृशशङ्कानां तर्कनास्य कस्य प्रतिबन्धकनया निवृत्ति-
रित्याकाङ्क्षाया त—(p. 675)

There is no Colophon in the Ms. *Jaran-naiyāyikā* refer to *uddiyotakara*.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके कया रीत्या व्याप्तिग्रहो भवतीति निरूपितम् । व्याप्ति-
ग्रहोपायप्रकरणस्य गदाधरकृता टीका अत्र दृश्यते ।

32

1275 अवयवटीका ।

Avayavaṭikā

By Gadādhara Bhaṭṭācārya

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 1-44 (140-183). Lines, 9 on a page. Extent 1740 Slokas. Character Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

This is the same as our previous number 1271. It contains some marginal notes at places, pages have been numbered at the centre from 140 and at the right hand side from 1.

End : अथ पत्रादेः (chss. यन्त्रादेः ?) खनिष्ठविभागानुकूलक्रियाश्रयत्वाद् विभागमात्रस्य पञ्चम्यर्थत्वे खस्मात् पत्रं (chss. खं तस्मात्) पततीत्यादेरपि प्रयोगः स्यात् इति भेदप्रतियोगितावच्छेदकत्वसहित एव विभाग पञ्चम्यर्थो वाच्यः, खनिष्ठक्रियायाः खनिष्ठविभागजनकत्वेपि खनिष्ठभेदप्रतियोगितावच्छेदकत्वविरहान्नोक्तातिप्रमत्त इति क

लाघवमिति चेत् । भेदप्रतियोगितावच्छेदकत्वे लक्षणयैवोपपत्तो तदंशान्तर्भावेण (chss. तदन्तर्भावेण) शक्तेरकल्पन (क्षण) देति तात्पर्यं सान्त्व (chss.-वशात्) शक्यलक्ष्य (pp. 1547-48).

चिचरणम् : १२७१ संख्यकग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

33

1276 व्याप्त्यनुगमटीका ।

Vyāptyanugamaṭikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 1-16 (72-87). Lines, 8 on a page. Extent 512 Ślokas. Character —Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : लाघवादिलस्य हेतुं पूरयति प्रतियोगीति । आदिपदात् प्रतियोगि-वैयधिकरणस्य परिग्रहः (pp. 737-38).

End : तथा सति धर्मिणि तत्समानाधिकरणभेदप्रतियोगितानवच्छेदकत्वरूपव्यापकत्व-निवेशेनैव सामञ्जसाया (सामञ्जस्ये) धर्मे व्यापकतावच्छेदकत्वपर्यन्तनिवेशविरोधादिति (दिक् added, chss.) । p. 769.

चिचरणम् : अस्मिन् पुस्तके कया रीत्या व्याप्त्यनुगतेति दृश्यते । अत्र गदाधरेण तत्त्वचिन्तःमणिव्याप्त्यनुगमदीधित्या उपरि टीका कृता ।

The MS. is often noticed and printed. The page marks of the MS. is given up the centre and at the right hand side, differently.

Colophon : इति व्याप्त्यनुगमटिप्पनी समाप्ता ।

34

1277 पक्षताटीका ।

Pakṣatāṭikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 1-14 (88-101). Lines, 8 on a page. Extent 560 Ślokas. Character

—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

Beginning : गूले व्याप्तिपक्षधर्मेतयोः मन्त्रालयदर्शनन्यूनतां (मन्त्रालयप्रदर्शनेन न्यूनतां Chss. p. 1079) परिजिहोर्षुन्त्योरेककार्यकारित्वरूपनङ्गतिं प्रदर्शयन् (Chss, दर्शयन्) व्याप्यनन्तरमित्यादिमूलमवनारयति-अनुमितितीति ।

End : न च यत् धूमलितकानुमिती (च्छा) वा उत्तेजकता तत्रालोकलिङ्गकानुमितीच्छानामपि तत्(स्त्रि)ङ्गकपरामर्शविशिष्टानामुत्तेजकत्वोपगमान्नोक्तस्थले (p. 1107).

This MS. was written by the scribe in continuation of the previous one as shown by the page mark at the centre of it (e.g. 88 after 87 of the last fol. of the previous MS. 7.) This is often noticed and printed.

विचरणम् : अत्र तरविन्तामणिदोधिला उपरि पक्षतानधिहृत्य गदाधरस्य टीका वर्तते । सिपाधयिषासहकृतसाधकप्रमाणानात्रो यवास्ति स पक्षः । तेन सिपाधयिषा-विरहसहकृतं साधकप्रमाणं यत्तास्ति स न पक्षः । यत्र साधकप्रमाणे नति अनति वा सिपाधयिषा यत्र वा उभयाभावस्तत्र विशिष्टाभावात् पक्षत्वम् ।

35

1278 सामान्यनिरुक्तिटीका ।

Sāmānyaniruktīṭkā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-26 (184-209). Lines, 10-12. Extent 1240 Slokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : हेत्वाभासनिरूपणे प्रसन्नस्यापि सन्नसित्वं सम्भवति व्याप्तिपक्ष-धर्मेताविशिष्टहेतुनिरूपणे (chass. सति added) व्याप्तिपक्षधर्मेता-विरोधितद्विरहवतो दुष्टहेतोः स्मरणात्, अतस्तदप्रदर्शकं (chss.-नेन) मूलस्य न्यूनता परिजिहोर्षुः प्रसन्नस्यापि तन्निरूपणप्रयोजकत्वमाह एतावतेति p. 1579.

End : वाधादि (chss. वि-) निश्चयदशायामनुमितेरिव तादृशोपनीतभानानुत्पादस्य सर्वानुभवसिद्धत्वादिति भावः । p. 1636.

Golophon : सामान्यनिरुक्तेः टीप्पनी समाप्ता ।

This is often noticed and printed. The MS. has marginal notes at places.

विवरणम् : २६६ संख्यकग्रन्थे विवरणं द्रष्टव्यम् ।

36

1279 साधारणटीका ।

Sādhāraṇāṭīkā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made paper. Size 18 × 4 inches. Folia, 1-8 (235-242) + 1 + 1 = 10. Lines, 10 on a page. Extent, 456 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Complete.

The MS. contains 8 Fols. of Gādādharaṭīkā, (complete); 1 fol. of TC, text (complete) and 1 fol. Dīdhitiṭīkā (incomplete) of Savyabhācāra (abrupt beginning from विशेषणं p. ChSS. 1692 to the end) and Sādhāraṇa (abrupt end हेतुसाध्याभावयोः सामानाधि-p. 1705 from the very beginning).

Beginning. : सर्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेः । स्वमते साधारणत्वात्तत्तातिव्याप्तिप्रदर्शनासङ्गतेरत (chss, अतः omitted) आह—सम्प्रदायेति (chss. दायमिति p. 1703.)

End. : मणिसन्तादिन्यायेन प्रतिबन्धकतामते एकैकविधव्याप्तिज्ञानं प्रत्यपि नानाविधव्यभिचारधियो विरोधित्वादित्यवधेयम् । मणिसन्तादिन्यायेन विरोधितायामस्वरसात् केचिदित्युक्तम् ।

Colophon : इति साधारणरहस्यं समाप्तं ।

विवरणम् : विपक्षवृत्तित्वं साधारणत्वं न तु साध्याभाववद्गामित्वम् इत्यत्र सिद्धान्तितम् ।

37

1280 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance : Country-made paper- Size 17½ × 3 inches. Folia,

34-61. Lines, 6-7. Extent 825 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete Date, ŚK. 1733.

The MS. wants beginning. It begins from the concluding section of 'Avayava' ChSS. (p. 1558 कर्तृकृतीय) to the end of 'Isvarānumānavāda' (p. 1985 तात्पर्यमिति). This disproves the current sarcastic remark 'जानन्ति केचिद् वाभान्तम्' about Raghunātha Śiromaṇi, the author of 'Tattvacintāmaṇidīdhiti.' This is often noticed and printed.

Beginning : कर्तृकृतीय कृतो (ChSS. कृतो) धात्वर्थः । यद्धर्मविशिष्टश्च हेतुः प्रयुज्यते आकाङ्क्षावशात् (ChSS. कृतात्) तद्धर्मविशिष्टस्यैव व्याप्यत्वमुपदर्शयते, अन्यथा यथा (ये ChSS.) धूम्रानादित्यादिप्रयोगेऽपि धृनादेव्याप्यत्वोपदर्शनप्रसक्त इति प्राहुः ।

End : तथापि जन्यत्वशरीरजन्यत्वावच्छिन्नप्रतियोगिताकावतिरिक्ता-भावाति ? (ChSS.—वेवाभावाविति) न तत्र बहुभाव (चरुत्वभाव ChSS.)—सम्भव इत्यत तात्पर्यमिति ।

चिचरणम् : अत्र तत्त्वचिन्तामगधनुमानसखण्डस्य शिरोमणिकृता दीधितिः सगिहता वर्तते ।

The MS. omits the concluding śloka of Śiromaṇi which has been printed in all the editions, as :—

विदुषो निवर्हन्ति हि कमलाद्
यददुष्टं निरदृक् यच्च दुष्टम् ।

मयि जल्पन्ति कल्पनाधिनाथे

रघुनाथे मनुता तदन्यथैव ॥ (P. 226, Jiv. ed.)

Colophon : इति श्रीमहामहोपाध्यायनार्तिकशिरोमणिभट्टाचार्य-विरचितानुमान-दीधितिः समाप्ता ।

Post Colophon : श्रीगुरुः सरणं ।

शिवं प्रणम्य मन्त्र्यके तृतीय-शुभम्-मित्रके

प्रिया च रामसुन्दरो बहुरिलेख पुनर्कम् ।

मितेऽब्जशूलिलोचने दिने बृहस्पत्योत्तरार्धे

(आषाढ)

तृतीयराशिके दिने शिरोमणेविनायकम् ॥

This MS. was written by the scribe in ŚK. 1733, month of Āṣāḍha, 31st day, on Thursday, as known from the above post colophon statement.

38

1281 (१) व्याप्तिपञ्चकागदीशीटीका ।

Vyāptipañcaḥka Jāgadiśīṭikā.

(२) सिंहव्याघ्रजागदीशीटीका ।

Siṃha-Vyāghra Jāgadiśīṭikā.

(३) व्यधिकरणजागदीशीटीका ।

Vyadhikaraṇa Jāgadiśīṭikā.

By Jāgadiśa Bhattācārya.

(४) व्यधिकरणदीधितिः ।

Vyadhikaraṇadīdhitiḥ.

By Raghunātha śiromaṇi.

Substance : Country-made paper. Size $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56 by counting. Lines, 7 on a page. Extent 2128 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Date, ŚK. 1749.

Beginning : समारब्धेति । समारब्धं यदनुमानप्रामाण्यपरीक्षणं तत्कारणीभूतं यद्व्याप्तिग्रहोपायप्रतिपादनं (ChSS.—नंतं) निदानं व्याप्तिस्वरूपनिरूपणमित्यर्थः । तथा च प्रामाण्यव्यवस्थापनोपेक्षातस्तस्या व्याप्तिस्वरूपनिरूपणमित्यर्थः । p. 77.

End. : (ChSS, pp. 167-68.) न व्याप्यवृत्तिरिति । तथा च गुणसामान्याभावस्य साधनसमानाधिकरणत्वेऽपि व्याप्यवृत्तिर्वाभावादेव गुणवान् द्रव्यत्वादित्यादौ नाव्याप्तिरन्यथा गुणसामान्याभावस्यापि—

In this MS. fols. 1-5b contain Vyāptipañcaḥka-Jāgadiśīṭikā (complete); Fols. 5b-11a contain Siṃha-Vyāghra (Lakṣaṇa) Jāgadiśī (complete) and Fols. 11b-1b-40b contain Vyadhikaraṇa Jāgadiśī (incomplete). Again, fols. 1-4 contain Vyadhikaraṇadīdhiti (complete).

40

1283 सामान्यलक्षणाटीका ।

Sāmānyalakṣaṇāṭīkā.

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $17 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-7. Lines, 6-7. Extent 294 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete towards the end.

Beginning : प्रसन्नसद्गत्या सामान्यलक्षणायाः प्रत्यामत्तितां व्यवस्थापयितुमाह व्याप्तिग्रहश्चेति । (B. I. p. 253).

End : तृतीयलिङ्गपरामर्श इति पक्षविशेष्यकव्याप्तिविशिष्टवैशिष्ट्यावगाहिप्रत्यक्ष इत्यर्थः । तस्य सन्निकृष्टध्रुमविशेष्यकव्याप्तिप्रत्यक्षापेक्षया तृतीयत्वात् । (B. I. p. 273).

The MS. contains some lines of Vyāptyanugamaṭīkā fol. 1a B. I. pp. 251-52 and then begin Sāmānyalakṣaṇāṭīkā. “इति व्याप्तिग्रहोपाय-रहस्यं” wrongly written for “इति व्याप्त्यनुगमरहस्यं” ।

विवरणम् : २८० संख्यकग्रन्थे द्रष्टव्यम् ।

41

1284 व्याप्तिपञ्चक सिंहव्याघ्रलक्षणटीका ।

Vyāptipañcaka-Siṃhavyāghralakṣaṇāṭīkā

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size 17×3 inches. Folia 5-9. Lines 6-7 on a page. Extent 150 ślokes. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning.

The MS. contains the latter part of Mathurānātha's commentary on vyāptipañcaka and the whole of Siṃhavyāghra. It begins abruptly.

Beginning : ति सिद्धान्तादरे । घटत्ववान् घटत्व-तदभाववदुभयत्वादित्यादौ पर्याप्त्याद्यसम्बन्धेन ^१उभयत्वहेतुकेऽतिव्याप्तिः । घटत्वाभाववति हेतुतावच्छेदक-

पर्याप्साद्यसम्बन्धेन हेतोरुत्तेः घटो घटपट 'उभयमिति वद् घटो घटस्य-तदभावेदुभय-
मिलाप्रतीतेः इति चेत् । (B. I. pp. 38-39).

End : अप्यर्थक्यकारात् केवलान्वयिगनुयनः । तथा च व्याप्यताभावात् व्याप्यो-
भूत^१तदुभयलक्षणमपि तदुभयतासिद्धमिति भावः । साध्यान्विकरणानधिकरणत्वमिति
यथाश्रुतन्तु न सङ्गच्छते यथोक्तलक्षणद्वय^२तत्त्वत्पत्त्याभावादिति ध्येयं । (B. I. p. 52).

चिवरणम् : अस्मिन् पुनके व्याप्तिपत्रकोरूपप्रवृत्तामिलक्षणां गिहव्याप्त्रोक्तव्याप्ति-
लक्षणद्वयस्य च मथुरानाथतर्कवागीशकृता टीका दृश्यते । तत्र व्याप्तिपत्रकटीका आदौ
खण्डिता उपलभ्यते ।

42

1285 व्याप्तिग्रहोपाय-तर्क-व्याप्त्यनुगमटीका ।

Vyāptigrahopāya-Tarka-Vyāptyanugamaṭīkā.

By Mathurānātha Tarkasāgīśa.

Substance: Country-made paper. Size 17×3 inches. Folia
12 (by counting). Lines 7 on a page. Extent 528 ślokas. Character
—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally
correct. Incomplete at the beginning and the end.

Beginning : वाच्यं । व्याप्तिरूपप्रतीतावितरापेक्षाविरहादेव तयोस्तत्र सम्भवा-
दिति । नन्वेवं केवलाधिकरणज्ञानादनुमितिर्न^१ स्यात् उपाधिज्ञानं विना केवलाधिकरण-
ज्ञानमात्रदशया उपाध्यभावव्यवहारस्तु जायतामित्यत आह^२ 'व्यवहारेति । उपाध्यभाव-
व्यवहारहेतुत्वाच्चेत्यर्थः (B. I. pp. 196-97).

End : अन्योन्याभावस्य व्याप्यवृत्तिता^३नये संयोगवद्भेदस्याव्याप्यवृत्तिताभ्रमेण
हेतुसामानाधिकरण्यभ्रमे^४ तत्रानुमित्यनुत्पादापत्तेः । तथा च क्व लाघवं ? न चान्योन्या-
भावगर्भलक्षणे हेत्वधिकरणवृत्तित्वमेव निरवच्छिन्नत्वमेव^५ विशेषणीयं^६ न तु यथोक्त-
प्रतियोगिमद्वि (B. I. pp. 243-44).

१ पटोभय- ।

३ -द्वयस्य ।

५ तथैव- ।

७ -प्रमेण ।

२ B. I. reads. -भूतं ।

४ B. I. reads भवतु ।

६ नियमनयेऽपि ।

८ निरवच्छिन्नत्वेन

चिवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् मधुरानाथकृतव्याप्तिग्रहोपायस्य टीका प्रारम्भहीना, तर्कस्य टीका सम्पूर्णा, व्याप्यनुगमस्य तु अन्तहीना उपलभ्यते ।

43

1286 सिद्धान्तलक्षणटीका ।

Siddhāntalakṣaṇāṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size 11 × 3½ inches. Folia 1-31. Lines 7 on a page. Extent 522 ślokas. Character—Bengali. Appearance good. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : वहित्वावच्छिन्नस्य सर्वस्यैव धूमादिमन्निष्ठाभावप्रतियोगितावच्छेदकी-भूततत्तद्व्यक्तित्वाद्यवच्छिन्नत्वादव्याप्तिरित्यन्यथा व्याचष्टे प्रतियोगितानवच्छेदको यो धर्म इति । (CHSS. p. 209).

End : केचित्तु तत्त्वं (तत्ता B. I.) तत्तादिना इदन्त्व (चेदत्त्व B. I.) स्योपग्रहः । तत्त्वेदन्तयोः पदार्थान्तरत्वं विना दुर्वचत्वात्तत्रैव पर्यवसानादित्याहुः तत्त्वेति—प्रतियोगिता-त्वाधिकरणतात्वेत्यर्थः । (CHSS. p. 256).

Colophon : इति सिद्धान्तलक्षणजागदीशी समाप्ता ।

Post Colophon : श्रीदेवी(?)प्रसादशर्मणः पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् ।

The Ms. contains important notes on the work.

विवरणम् : अत्र व्याप्ति-सिद्धान्तलक्षणजागदीशीटीका विद्यते ।

44

1287 पक्षताजागदीशीपत्रिका ।

Pakṣatā-Jāgadiśīpatrikā.

By Kālīśaṅkara Siddhāntavāgīśa.

Substance: Country-made paper. Size 18½ × 4 inches. Folia 1-15. Lines 10 on a page. Extent 525 ślokas. Character—Bengali. Appearance good. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

Beginning : यद्धर्मिक य(त्) सम्बन्धावच्छिन्नयत्प्रकारकनिश्चयत्वेन यत् संशयं

प्रति निवर्त्तकत्वं स मन्देहस्तत्पक्षकृततत्साध्यकारुमितां हेतुभूता पक्षता इति जगदीशः ।
(हेतुभूतपक्षतेत्यर्थः इति जगदीशः ChSS.).

End : स्वसामानाधिकरण्यस्वावच्छेदकोपाध्यवच्छिन्नतोभयमन्वयेन निषाधयिषा-
विरहाधिकरणताविशिष्टस्वाधिकरणन्वत्यस्य विवक्षितत्वान् इति ध्येयं । अत्रनि(?)
(ChSS. होमय-) व्याप्त्योभयमन्वयेन सिषा (p. 261).

This is printed in “कोटपत्रसंग्रहः” (ChSS., Ban). Gv. Cl. पक्षता
p. 95.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके पक्षताया जगदीशकृतटीकाया उपरि कालीशङ्करकृताः
फट्टिका वर्तन्ते ।

45

1288 पक्षताटीका ।

Pakṣatāṭikā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 2\frac{1}{4}$ inches. Folia
1-31. Lines 8 on a page. Extent 1302 ślokas. Character—Bengali.
Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : अनुमितिलक्षणेति । अनुमितिस्य रूपकार्यैर्लघुः । व्याप्तिज्ञान-
जन्याया अनुमितेः किमन्यत् कारणमिति जिज्ञासयैव पक्षनानिरूपणादिति भावः ।

End : इदमत्र अनुमित्यापत्तिमाधारणमेरूपेण वैशिष्ट्यापत्तिमिद्विज्ञावनस्य प्रति-
बन्धकत्वं न चानुमितौ विरहविशिष्टाया एव निडेः प्रतिबन्धकत्वं आपत्तौ तु केवलमिष्टा-
पत्तिरेव कथमुभयं प्रति एकरूपेण प्रतिबन्धकमिति वाच्यं व्याप्यत्वांशेऽप्रामाण्यग्रहाभाव-
विशिष्टश्चाविरहविशिष्टत्वमिति (p. 687).

The printed CHSS. edition does not contain the concluding
lines. It differs after तत्तद् दुस्तुत्याविरहविशिष्ट, (l. 10. p. 687) The Ms.
has marginal notes. Jiv. ed. has three lines with slight changes.

Colophon : इति पक्षतारहस्यं समाप्तं ।

विवरणम् : अस्यान्तभागे मुद्रितग्रन्थान् पाठान्तरं किञ्चिदुपलभ्यते ।

46

1289 पक्षताजागदीशीपत्रिका ।

Pakṣatā-Jāgadīśīpatrikā.

By Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia 1-5. Lines 11 on a page. Extent 170 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. incorrect. Incomplete at the end.

Beginning : दि(दो ?)धितावन्येत्विति द्वित्विच्छान्तरितायामिति । न च मिश्रादिभिरपि सिपाधयिषाचतुर्थक्षणे अनुमितेः स्वीकार्यतया सिपाधयिषाध्वंसक्षणे स्वीकार्यतया च तादृशस्थलयोरसंग्रहसंग्रहाभ्यामनुमित्यनुपपत्तिरिति वाच्यं ।

End : अन्तिमस्य सिपाधयिषाविस(रह ?)स्येति व्यावृत्तिमभिधाय व्यावृत्तिं कथयित्वा न च । (न च ?) प्राथमिकस्य व्यावृत्तिं दत्त्वा द्वितीयप्रयोजनजिज्ञासामपि लाघवात् कथं तयोर्नोक्तमिति वाच्यं ।

This is not printed in the “कोटपत्रसंग्रहः”, ChSS.

विवरणम् : अत्र पक्षताजागदीश्याः काचित् पत्रिका अन्ते खण्डिता अमुद्रिता च-विद्यते । अत्र ग्रन्थकारनामापि नोपलभ्यते ।

47

1290 पक्षताटीका ।

Pakṣatāṭikā

By Gadādhara Bhaṭṭācārya

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia 1-10. Lines 8-9 on a page. Extent 350 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

Beginning : मूले व्याप्तिपक्षधर्मतयोः सङ्ख्य¹दर्शनन्यूनतां परिजिहीर्षुस्तयोरेक-कार्यकारित्वरूपसङ्गतिं दर्शयन् व्याप्यनन्तरमिति² मूलमवतारयति—अनुमिति³ । (p. 1079).

End. : इच्छाया अननुगमेपि एकरूपेण सर्वसाभिच्छानामुपादानासम्भवेपि न क्षतिः । न सिपाधयिषाविरहविशिष्टसिद्धयभावस्यानुमितौ³ हेतुत्वानुपपत्तिः तावदभाव-विशिष्टसिद्धयभावस्यानुगतत्वादिति भावः । (p. 1099).

विवरणम् : अत्र गदाधरकृता अन्ते खरिडता पक्षतादीका उपलभ्यते ।

48

1291 सिद्धान्तलक्षणजागदीशीपत्रिका ।

Siddhāntalakṣaṇa-Jāgadiśīpatrikā.

By Unknown author.

Substance: Country-made paper- Size 16 × 4 inches. Folia 1b-6b. Lines 8-11. Extent 252 ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally incorrect. Incomplete at the end.

Beginning : अथ तत्तत्प्रकृतिवच्छिन्नाभावमादायाव्याप्तिवारणायानवच्छेदकत्वमिति । न च तत्तत्प्रकृतिवत् साध्यतावच्छेदकपटकसम्बन्धावच्छिन्नावच्छेदकत्वाभावात् कथं तादृशाभावलक्षणघटक इति वाच्यं, प्रतियोगितावच्छेदकस्य विशिष्य निवेशेनैव मूले विपयितासम्बन्धेन रूपत्ववज्ज्ञानाभावमादायाव्याप्तिवारणान्मत्वात् । (Fol. 1b)

End : स्वसमानाधिकरणावच्छेदकतानिरूपकत्व-स्वासमानाधिकरणावच्छेदकतानिरूपकत्वोभयसम्बन्धे साध्यतावच्छेदकत्वाभाववत्प्रतियोगिताया लक्षणघटकत्वात् वहिमान् धूमादित्वादौ महानसीयवद्यभावप्रतियोगितायाः साध्यतावच्छेदकत्व— (Fol. 6b).

विवरणम् : अत्र सिद्धान्तलक्षणजागदीश्याः क्रोडपत्रम् अन्ते खरिडतमुपलभ्यते । अत्र फकिंकाकारस्य नाम न दृश्यते । इदं क्रोडपत्रं नाद्यापि मुद्रितम् ।

49

1141 सामान्यलक्षणाजागदीशीपत्रिका ।

Sāmānyalakṣaṇā-Jāgadiśī patrikā.

By Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size 14½ × 3¼ (4 fols); 17½ × 3¼ (4 fols). Folia 8 (by counting). Lines 9 (4 fols), 11 (4 fols) on a page. Extent 224 ślokas. Character—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning : एतेन धूर्तापटले धूमत्वभ्रमे तत्र च वह्निव्याप्तिग्रहे तत्तासता धूमत्वेन धूमेषु व्याप्यग्रहात् धूमदर्शनाद् वह्नियुमितिनस्यात् हेत्वभावेन परामर्शानुत्पादात् । अत्र येमाशङ्का ।

End : अतो विनापि घटत्वज्ञानं प्रकारादिसामान्यज्ञानाद् घटप्रत्यक्षोत्पादेऽपि

न व्यभिचारः अत्र कार्य(स्य)स्वत्वाश्रयनिष्ठविशेष्यत्वं कारणस्य तु स्वविषयीभूतसामान्या-
श्रयनिष्ठविषयत्वं प्रत्यासत्तिरतो नातिप्रसङ्गः ।

विवरणम् : अत्र मध्ये अन्ते च खरिडता अमुद्रिता सामान्यलक्षणाजागदीश्याः
उपरि विभिन्नाः पत्रिका दृश्यन्ते । अत्र फक्किाकृतां नामानि कुत्रापि नोपलभ्यन्ते ।

Fol. Col. : सामान्यलक्षणायाः पञ्च(त्रि)का । Post Col. श्रीरामशर्मणा
लिखितोऽयं वादार्थः ।

The Ms. is not printed in “कोटपत्रसंग्रहः” (ChSS). Anonymous.

50

1142 सामान्यनिरुक्तिगादाधरीपत्रिका ।

Sāmānyanirukti-Gādādhārī patrikā.

Author unknown.

Substance: Country-made paper. Size $16\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 6
(by counting). Lines 10 on a page. Extent 216 ślokas. Character
—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally incorrect. Incomplete.

Beginning: अथ प्रकृतपक्षप्रकृतसाध्यकप्रकृतलिङ्गकानुमितिनिष्ठप्रतिवध्यता-
निरूपकसम्बन्धिग्रहनिष्ठप्रतिवध्यतानिरूपितप्रतिबन्धकताशालियथार्थज्ञानविषय(य)त्वमिति कल्प-
(प)र्वतोवह्निमान् हृदश्च तथा इ(ति) समूहालम्बनानुमितिमादाय पर्वतपक्षकवह्निसाध्यक-
धूमलिङ्गकानुमितिस्थले बह्व्यभाववद्-हृदाव(?)तिव्याप्तिः ।

End: तादृशविशिष्टविषयिताव्यापकत्वस्यानुमित्यप्रतिबन्धकत्वपक्षधर्मेताज्ञानक(र)ली-
नत्वोभयाभावमत्त्वादिति चेन्न । तन्मते बह्व्यापकीभूताभावे प्रतियोगि—

The Ms. ends abruptly. It is not printed in “कोटपत्रसंग्रहः” (Chss.).
The author of this is not known.

विवरणम् : अत्र सामान्यनिरुक्तिगादाधर्या उपरि अन्ते खरिडता अमुद्रिता च
काचित् फक्किाविवृतिर्दृश्यते । ग्रन्थकारस्य नाम ज्ञातुं न शक्यते ।

51

1143 पक्षताटीका ।

Pakṣatāṭikā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size $14\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia

23 (by counting). Lines 6 on a page. Extent 621 ślokas. Character Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and the end.

Beginning : विश्रामाद्द्वितीयक्षणे विनाशमामप्रगनावदयम्वादिदि प्राहुः । साध्य-
निर्णयेति । साध्यनिर्णयत्वप्रकारकेच्छान्तरमित्यर्थः । (p. 649, ChSS)

End : अन्यथा परामर्शदेः नामान्यकारणस्यानिश्चितत्वात्तत्रेकानुमितेयत्पत्ति (मिथुव-
पत्ति, ChSS.)-दशाया भाव्यनुमित्यन्तरापत्तेस्तथा च तत्परामर्शायात्मकविशेषसामग्री-
विरहादेव सिद्धिदशायामनुमित्यापत्यम्-(ChSS. p. 682).

The Ms. begins and ends abruptly. The pagination is faulty.

विवरणम् : अथ आद्ये अन्ते च खण्डिता पक्षतादौका जगदीशकृता उपलभ्यते ।
अयं ग्रन्थो जीवानन्देन पृथग्भावेन प्राट्मुद्रितस्ततः कादयां मुद्रितश्च ।

52

1144 व्याप्तिग्रहोपायः ।

Vyāptigrahopāyaḥ.

By Gaṅgeśa Upādhyāya.

Substance : Country-made paper. Size $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia
1-4. Lines 5-7 on a page. Extent 80 ślokas. Character—Bengali.
Appearance fair. Prose. Generally incorrect. Complete.

Beginning : सेयं व्याप्तिर्न भूयोदर्शनगम्या दर्शनानां प्रत्येकमहेतुत्वात् । आशु-
विनाशिना क्रमिकाणां मेलकामावात् । (ChSS. p. 361, Fol. 1a).

End : यत् च व्याघातेन शङ्कैव नावतरति तत् तर्कं विनैव व्याप्तिग्रहः । (p. 378)
तथा हि धूमो यदि बहवसमवहिताजन्यत्वे सति बहिसमवहिताजन्यः स्यान्नोत्पन्नः
स्यात्.....तद्व्याप्यत्वस्येति निरस्तं स्वक्रियाया एव शङ्काप्र (Fol. 4b pp. 389,
406).

This Ms. contains the whole of "Vyāptigrahopāya" and the
beginning of "Tarka" (texts) of Gaṅgeśa Upādhyāya's *Tattvacinrāmaṇi*.

विवरणम् : व्याप्तिसवरूपनिरूपणानन्तरं तद्ग्रहोपायमिधानावसरे प्राभाकरादीनां
मतं निरस्य "व्यभिचारज्ञानविरहसहकृतं सहचारदर्शनं व्याप्तिग्राहकमि"ति स्वमतं
व्यवस्थापितमस्मिन् ग्रन्थे ।

1145 व्युत्पत्तिवादः ।

Vyutpattivādaḥ.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $15\frac{3}{4} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia 2-36. Lines 7 on a page. Extent 1225 ślokaś. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning : ईक (शले KSS.) विशिष्टवान्नकपदासमानवचनस्यापि विशेषण-पदस्य नाधुत्वेऽपि (अपि om. KSS.) तादृशस्थले उत्सर्गिकवचनमेव (-कमेक-) सर्वत्र विशेषणपदानन्तरं प्रयोक्तुमुचितमिति “प्रत्यक्षानुमानोपमानशब्दाः प्रमाणानि” पितरो देवता इत्यादेरनुपपत्तिः, मैवं । (Fol. 4, p. 31)

End : पदार्थैकदेशकृतौ (-देशो कृ-KSS.) पाकादेरिव कृतेरपि अन्वयो व्युत्पत्ति-वेचिन्यात् । वस्तुतस्तु (पू om. KSS.) कर्तृत्वं व्यापारश्च पृथगेव शिज्ये विशि- (Fol. 36b, p. 225).

The Ms. is often noticed and printed. It begins and ends here abruptly.

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् प्रथमाकारकविचारस्तथा द्वितीयाकारकविचारश्च सप्रपञ्चं कृतः । तत्र शाब्दबोधे चैकपदार्थेऽपरपदार्थस्य संसर्गः संसर्गमर्थ्यादया भासते । स च क्वचिदभेदः । क्वचिच्च तदतिरिक्त एवाधाराधेयप्रतियोग्यनुयोगिविषयविषयिभावादिः । अभेदश्च प्रातिपदिकार्थे स्वसमानविभक्तिकेन स्वाव्यवहितपूर्ववर्तिना च पदेनोपस्थापितस्यैव संसर्गमर्थ्यादया भासते, यथा नीलो घटो नीलघटमानयेत्यादौ घटादौ नीलादेः, न तु विरुद्ध-विभक्तिसत्पदार्थस्य । एतादृशीत्या एव प्रथमायाः प्रपञ्चः कृतः । कर्मणि द्वितीयेत्यनु-शासनात् कर्मत्वं द्वितीयार्थः । तत्र कर्मपदस्य धर्ममात्रपरत्वात् । कर्मणश्च न तथात्वं कर्मणि नामार्थस्य ग्रामादेरभेदान्वयसम्भवेऽपि धात्वर्थगमनादिना तदन्वयासम्भवात् गौरवाच्च, कर्मत्वं च क्रियाजन्यफलशालित्वम् । तत्र च क्रिया धातुत एव लभ्यते । एतादृशीत्या एव द्वितीयायाः प्रपञ्चः कृतस्तत्रभवता गदाधरभट्टाचार्येण ।

1146 शब्दाप्रामाण्यवादः ।

Sabdāprāmāṇyavādaḥ.

By Gaṅgeśa Upādhyāya.

Substance: Country-made paper. Size $17 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folio 2-8. Lines 5 on a page. Extent 210 ślokas. Character—Bengali. Appearance old, torn out. Prose. Generally incorrect. Incomplete at the beginning and the end.

Beginning: एव विशेषण-विशेष्यभाववदर्थज्ञानि तत्त्वबोध (तद्वोध B. I.) पूर्वकापि (सि B. I.) वेति न माय्यं । यत्तु स्मृति (B. I.) रितार्थमनर्गवन्तीति साध्यं, मतुवर्थक (मत्वर्थ B. I.) निश्चितया व्यापकत्वं, न चान्योन्याश्रयः, पूर्वपूर्वेतदनुमिति (पूर्वसु B. I.) हेतुत्वेनानादित्वादिनि (इति onc. B. I.) तन्न । व्यापक (शापक-B. I.) त्वमाद्येणार्थसिद्धेः । प्रमापकत्वे तेनैव व्यभिचारात् । (Fol. 2a, pp. 34-36).

End: अन्ये तु नानार्थं लक्षणायां नियतोपस्थित्यर्थं पदार्थं तात्पर्यप्रहापेक्षा तेन विना तदभावात् न वाक्यार्थे (र्थ-B. I.) तदज्ञानेपि प्रकरणादितः (दिना-B. I.) मन्धवपदं तुरगपरं काकपदमुपपातकपरमिति हि प्रतीयन्ति । अन्यवान्वयप्रतियोग्युप— (Fol. 8b, pp. 177-78).

The Ms. begins and ends abruptly. It contains the 1st section of *Tattvacintāmaṇi*, part IV (Sabdakhaṇḍa), as printed in Bib. Ind. Series, A.S., Calcutta.

विवरणम्: पुस्तकेऽस्मिन् शब्दस्य अप्रामाण्यं खण्डयित्वा प्रामाण्यं संस्थापितम् । तत् चोक्तम्—अथ शब्दो निरूप्यते । प्रयोगहेतुभूतार्थत्वज्ञानजन्यः शब्दः प्रमाणम् । ननु शब्दो न प्रमाणं, तथा हि करणविशेषः प्रमाणं, करणस्य तत् यस्मिन् सति क्रिया भवत्येव । न च शब्दे सति प्रमा भवत्येवेति नार्थं शब्दः प्रमाणम् । न च शब्दो न प्रमाणमिति वाक्यस्य प्रामाण्याप्रामाण्ययोर्व्याघातः । अस्याप्रामाण्येऽपि एतदुत्थाप्यमानाविसंवादादिति चेत्, न ; आकांक्षादिमतः पदार्थस्मरणादिव्यापारवतः प्रमाणात्वेन तथाभूतात् प्रमोद-पत्तेरावश्यकत्वादिति ।

55

1147 (1) मङ्गलवादः ।

Maṅgalavādaḥ.

(2) प्रामाण्यवादः ।

Prāmāṇyavādaḥ.

By Gaṅgeśa Upādhyāya.

Substance : Country-made paper. Size 16 x 3 inches. Folia 1b-11a. Lines 6 on a page. Extent 158 ślokas. Character—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning: गुणातीतोपीशस्त्रिगुणसचिवस्त्रयक्षरमय

स्त्रिमूर्तिर्यः सर्गस्थितिविलयकर्मोणि तनुते ।

कृपापारावारः परमगतिरेकस्त्रिगजतां

नमस्तस्मै कस्मैचिदमितमहिम्ने पुरभिदे ॥१॥

अन्वीक्षानयमाकलय्य गुरुभिर्ज्ञात्वा गुरुणां मतं

चिन्तादिव्यविलोचनेन च तथोः सारं विज्ञोक्त्याखिलं ।

तन्त्रे दोषगणेन दुर्गमतरे सिद्धान्तदीक्षागुरु-

गङ्गेशस्तनुते मितेन वचसा श्रीतत्त्वचिन्तामणिं ॥२॥

यतो मणोः परिडतमण्डनक्रिया

प्रचण्डपापण्डतमस्तिरस्क्रिया ।

विपक्षपक्षे न विचारचातुरी

न च स्वसिद्धान्तवचो दरिद्रता ॥३॥

इह खलु सकलशिष्टैकवाक्यतयाऽभिमतकर्मरम्भसमये तत्समाप्तिकामा मङ्गल-
माचरन्ति । तत्र यद्यपि मङ्गलस्य कारणता नान्वयव्यतिरेकगम्या विनापि मङ्गलं
प्रमत्तानुष्ठितपरिसमाप्तेः (पारि—one. B.I.) । नापि (न च तत्र—B.I.) जन्मान्तरीय
तत्कल्पनमन्योन्याश्रयात्, लोकावगतकारणेनान्यथासिद्धेः । (pp. 1—5, fol. 1b).

End: तर्हि प्रथमं कस्यापि शार्धं (शार्धं—B.I.) प्रामाण्यार्धं(नु)मानं न स्यात्,
प्रामाण्यनिषेधरूपस्य परकीयव्याघातस्य तदाऽनुपस्थितेः स्वयं प्र(र)माण्यनिषेधस्य अज्ञीपूर्वक-
त्वात् प्रामाण्यमविज्ञाय प्रामाण्यनिषेधेन पर(परकीय—B.I.)व्याघातस्याप्यज्ञाना— (Foll.
11a, pp. 251-52).

The MS. contains Maṅgalavāda (what) and Prāmāṇyavāda (only a portion) sections of Gaṅgeśa's *Tattvacintāmaṇi*. Maṅgalavāda ends and then Prāmāṇyavāda begins in fol. 7b.

विवरणम् : पुस्तकेस्मिन् प्रथमतो मङ्गलस्य कर्तव्यतामुपजीव्य विचारः कृतः । ततः प्रामाण्यमधिकृत्य च विचारः प्रवर्तते । तत्र मङ्गलं न समाप्तिं प्रति कारणमपि तु विमर्शयन् एव मङ्गलस्य फलमिति सिद्धान्तितम् । प्रामाण्यं न स्वतो गृह्यते संशयानुपपत्तेः, अतः प्रामाण्यं परत एव गृह्यते इति सिद्धान्तितं प्रामाण्यवादे ।

56

1148 सामान्यनिरुक्तिजागदीशीपत्रिका ।

Sāmānyanirukti-Jāgadiśī patrikā.

By Durgānanda Deva-Sarman

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 3\frac{3}{4}$ inches, Folia 5 (by counting). Lines 9 on a page (4 fols) and 5 (fol. 5). Extent, 236 ślokas. Character—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning: यद्धर्मावच्छेदेन यादृशधर्मवृत्तानिश्चयावृत्तिविषयिताप्रतियोगिकः पक्ष-धर्मिकसाध्यावगाहित्वप्रकृतसाध्यीयसाध्याभावावृत्तित्वरूपव्याप्तिविशिष्टहेतुसत्त्वावगाहित्वप्रकृतसाध्यीयव्यतिरेकव्याप्तिविशिष्टहेतुसत्त्वावगाहित्व—

End: अवच्छेदावच्छेदेन हेतुतास्थले तादृशविषयकव्यापकत्वनिवेशे अवच्छेदावच्छेदेन हेतुतास्थले सामानाधिकरण्येन हेत्वभाववत्पक्षस्यासंग्रहापत्तेरितिदिक् ।

Colophon : इति श्रीदुर्गानन्ददेवशर्म्मकृतोपटिप्पनी समाप्ता ।

This is not printed in the “कोङ्कपत्रसंग्रह”

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेरुपरि जागदीशीटीकामधिकृत्य काचन टिप्पनी खण्डिता अमुद्रिता च वर्तते । पुष्पिकाया श्रीदुर्गानन्ददेवशर्म्मस्य ग्रन्थस्य कर्तेति उपलभ्यते । अयन्तु ग्रन्थकारः अप्रसिद्ध एव ।

57

1149 तत्त्वचिन्तामणिदीधितिः ।

Tattvacintāmaṇidīdhitiḥ.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance: Country-made paper. Size $14\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia

1-25. Lines 5 on a page. Extent 625 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete.

Beginning : अनुमितिलक्षणेककार्यानुकूलत्व (ता ChSS.) सङ्गत्या पक्षमर्मांतां निरूपयितुमाह व्याप्तीति । सन्दिग्धेति । यत् साध्यस्य यादृशसम्बन्धावगाहिनिर्णय-निवर्त्यो यः संशयस्तत् स तादृशसम्बन्धेन साध्यानुमितौ पक्षतेत्यर्थः । (Fol. 1a, p. ChSS. Jāga. 623-24).

End : विपक्षेति । विपक्षव्यावर्तकधर्मान्तरविशिष्टपक्षेतरत्ववारणाय नञ् (निषेध ChSS.) द्वयमभिहिता । विपक्षाव्यावर्तकविशेषणानवच्छिन्नसाध्यव्यापकत्व (साधनाव्यापकत्व ChSS.) शालित्वं तत्त्वं विवक्षितमित्याशङ्क्य पक्षेतरत्वस्य उपाधित्वमनङ्गीकुर्वतस्तवमते नातिव्याप्तिरभिहिता । वस्तुतो दूषकताप्रयोजकरूपवतस्तस्यानुपाधित्वाभ्युपगमः, तद्वारणाय च (Fol. 25b, pp. 514-15).

The contains Śiromaṇi's *Didbīti* commentary on the following sections of the Tc.

- (1) Pakṣatā, complete, fols. 1-9a.
- (2) Parāmarśa, incomplete fols. 9a-12b.
- (3) Vyadhikaraṇa, complete, fols. 13a-16b.
- (4) Avacchedakatvanirukti, complete by Śiromaṇi, Gaṅgeśa has nothing of the kind in Tc., fols. 17a-19a.
- (5) Sāmānyābhāva, incomplete towards the end, fols. 19a-21b.
- (6) Tarka, incomplete towards the end, fols. 22a-24b.
- (7) Upādhi. incomplete, abrupt beginning and end, fol. 25a-b.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके तत्त्वचिन्तामणौ दीधितिटीकायाः पक्षता-परामर्श-व्यधिकराणावच्छेदकत्वनिरुक्ति-सामान्यभाव-तर्कोपाध्यांशा विद्यन्ते । कश्चिदंशः सम्पूर्णतया कश्चिद् वाऽसम्पूर्णतया दृश्यते । अन्येऽस्मिन् कुलापि पुष्पिका नास्ति ।

58

1150 आख्यातचिचारः ।

Ākhyāravicārah.

By Gadādhara Bhaṭṭacārya.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia

3 (by counting). Lines 8 on a page. Extent 155 ślokas. Character —Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

Beginning : धातुप्रकृतिकाश्च लकार-रुत्-सन्-यद्-गिन् प्रकृतयः प्रत्ययाः केचिदा-
त्यर्थान्वितमधिकमर्थं द्रुवते अर्थान्तरमनभिधानाश्च केचिदाकाङ्क्षानिर्व्याहकतया प्रकृतिभिः
स्वीयार्थबोधन एवोपकुर्वन्ते । Fol. 1a.

End : एवमचेतने स्वरसतः कर्तृपदाप्रयोगात् कृजोऽपि यन्नत्वविशिष्टार्थः । एव
चैत एव पचति चैत एव पाककर्ता । नन्वचेतनं काष्ठादीत्यादिप्रयोगात्तत्कारस्य कृमय
यन्नत्वविशिष्टार्थकताया आवश्यकत्वात् लाघवात्तत्तैव शक्तिर्व्यापारे लक्ष्येति । न न यन्नत्व-
साख्यातावाच्यनिवृत्तिजीवनयोनियन्त्रसाधारणत (Fol. 3b).

See A.S. Cat. vol. XI na. 3427, p. 249 which is the same as our present MS. It is not printed. This MS. ends abruptly.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके गदाधरेण आख्यातशक्तिवादो निरूपितः । तस्माद्व्यातस्य
यन्नत्वावच्छिन्ने शक्तिः, न तु केवलस्य । केवलस्यैव शक्त्यप्रीकारे गौरवात् लाघवतः
जात्यवच्छिन्नस्यैव सर्वत्र शक्यत्वनियमात्

59

1151 विशिष्टवैशिष्ट्यबोधविचारः ।

Viśiṣṭa-Vaiśiṣṭyabodhavicāraḥ.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $15\frac{3}{4} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia
17 (by counting). Lines 6 on a page. Extent 297 ślokas. Character
—Bengali. Appearance old and discoloured. Prose. Generally
correct. Incomplete.

Beginning : तद्वर्मेनिर्विकल्प(क)ानन्तरं तद्वर्मेविशिष्ट्यबोधालुदयात् तत्र तद्वर्मे-
प्रकारकज्ञानं कारणं । विशिष्टवैशिष्ट्यबोधो(बोधश्च)द्विविधः । (25, Fol. 7a).

End : तदभाववति इतरविशेषणतानापन्नतद्वर्मेप्रकारकत्वस्य तद्विरोधिज्ञानप्रतिवध्यता-
वच्छेदकत्वे चाभावाद् (p 35, Fol. 15a).

This is printed in *Vāḍavāridhī*, no. 5, pp. 25-52 (विशिष्टवैशिष्ट्यबोध
वाद बोधिः). The MS. ends abruptly.

The discussion of Viśiṣṭa-vaīṣiṣṭyavāda, that is, of perception of entity and non-entity in the same adhikaraṇa is the subject of the chapter on “Vyadhikaraṇadharmaṁvacchinnābhāva” in “Tattvacintāmaṇi”. The discussion of ‘Viśiṣṭa-vaīṣiṣṭya’, that is connection with the connected abhāva arises out of that discussion. So, this discussion is not to be found either in Tc. or its ‘Dīdhiti’ but arises after the com. of Jagadīśa. So the present work is later than Jagadīśa’s.

विवरणम् : निर्विकल्पकत्ववत् तु सविकल्पकत्वमपि न जातिः चाक्षुषत्वादिना साङ्ख्यार्थात्, किन्तु विषयतान्तरनिरूपकतन्निष्ठविषयताप्रतियोगित्वमेव तदंशे सविकल्पकत्वं तादृशी च विषयता प्रकारता विशेष्यता संसर्गता च इति तृतीयांश एव विशिष्टबुद्धेः सविकल्पकत्वोपपत्तिः । भूतलं घटाभाववदित्यादिवृद्धेः भूतलाद्यवच्छिन्नानुयोगिकवैशिष्ट्यावगाहितया तत्तानुयोगितावच्छेदकप्रकारकज्ञानमुद्रयैव भूतलत्वप्रकारकज्ञानमपेक्षितमित्यादि रीत्या अस्मिन् ग्रन्थे विचारः कृतः ‘विशिष्टवैशिष्ट्यबोधमधिकृत्य गदाधरेण ।

60

1152 आसत्तिः ।

Āsattiḥ.

By Harirāma.

Substance: Country-made paper. Size 18 × 3 inches. Folia 1—10, Lines, 8 on a page. Extant 526 ślokas. Character, Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally correct. Complete.

The Ms. is not noticed by Hall and Aufrecht.

Beginning : गिरिभूकमग्निमान् देवदत्तेनेत्यादौ आसन्नगिर्या(?)ग्निमदादिपदार्थयोः परस्परमन्वयबोधानुदयात् आसत्तेरन्वयबोधोपयोगिताङ्गीकरणीया । तत्रासत्तिरेकपदार्थोपस्थितव्यवहितापरपदार्थोपस्थितिः ।

End : तस्मात् पदवृत्तिज्ञानजन्या पदार्थोपस्थितिः शाब्दबोधानुमितिस्थितिः । वृत्तिश्च द्विविधा ।...तत्र चासत्तिः साध्यांशे प्राप्तिमानाधिक्येन गुणत्वसम्बन्धिन एवाभेदसम्बन्धेन विधेयतयान्वयबोधानुपपत्तिविरहात् ।

Colophon: नास्ति ।

After this there are two lines almost effaced and nothing can be made out of them.

चिवरणम्: आसत्तिश्राव्यवधानेनान्यप्रतियोग्युपस्थितिः, सा च सृष्टिर्नानु-
भवोऽतो नान्योन्याश्रयः । अग्निन् पुस्तके एतादृशो विचारो जातः ।

61

1153 तत्त्वचिन्तामणिप्रकाशः (प्रत्यक्षपरिच्छेदः) ।

Tattvacintāmaṇiprakāśaḥ (chapter on Pratyakṣa).

By Rucidatta Miśra.

Substance: Machine-made paper. Size $20 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 1-155. Lines 6-8 on a page. Extent 4650 ślokas. Character—Bengali. Appearance torn and withered. Prose. Generally incorrect. Complete. Date, 1283 sāl.

This is a commentary on TC. from the standpoint of the Mithilā school of Navya Nyāya. It covers the whole of the Pratyakṣa chapter but though written rather recently in Sāl 1283 (less than one hundred years to date), the MS. is totally damaged and nothing can be made out of it. This work is not yet printed. See I. O. cat. no. 1940; R. Mitra's Notices, vol. iv. p. 126, no. 1545; Hall, p. 30, no. xxxviii.

In the beginning of his commentary on the Pratyakṣa khaṇḍa, Rucidatta says:

अधीत्य रुचिदत्तेन जयदेवाज्जगद्गुरोः ।

चिन्तामणौ ग्रन्थमणौ प्रकाशोऽयं प्रकाशयते ॥

So he was a pupil of Jayadeva *alias* Pakṣadhara Miśra. Pakṣadhara was an able contemporary of Vācaspati Miśra of Mithilā, and of Śaṅkara Miśra. See Preface to Vindhyeśvarī Dvivedī's edition of *Khaṇḍnoddhāra*. But the date of Śaṅkara Miśra has been fixed in p. 49 of H. P. Sastri's *Nep. Cat.*, 1905.

न्यायवार्त्तिकतात्पर्यटीका (द्वितीयाध्यायपर्यन्त) उदयनरचिता । शकाब्दाः १४१० ।
...सर्पपत्राग्ने महामहोपाध्याय सन्मिश्रश्रीमच्छङ्कराणा चोपाध्या गौडीयाम्बष्ट-श्रीमद्-
वासुप्रवेन... ।

That is Śaṅkara miśra was living in Śaka 1410-1488 A. D. Rucidatta, therefore, must have been living in the beginning of the 16th century, A.D.

Beginning : ¹कृत्स्नोत्तरच्छदपटाद्धकृतान्तराल-

मुत्तलनिश्वसिततुन्नपयोधराग्रं ।

ईशो स्फुटागसि वि²नि(?)नतनो³न्न(?)नोतु

सु⁴धं(?)रुपा शयनसोन्नि शिवं शिवायाः ।

अधील रुचिदत्तेन जयदेवाज्जगद्गुरोः ।

चिन्तामणौ ग्रन्थनणौ प्रकाशोऽयं प्रकाश्यते ॥

प्रारिस्पितप्रतिबन्धकविघ्नाविधाताय कृतं नमस्कारं शिष्टशिञ्जायै निबध्नाति गुणाती¹तो(?) इति । सत्त्वरज(?)²तमोलक्षणगुणातीत इत्यर्थः । अपि शब्दो विरोधाभा³प(?)या ईशो⁴ऽप्रतिहतेच्छः । (Fol. 1b).

End : अविशिष्टस्यैत्यर्थः । अयथार्थैवेति ।.....तत्र यथार्थमित्यर्थः । तन्नो-
ल्लेखस्मरणाभिप्रायेणैवाह..... (Fol. 155b).

Colophon : श्रीरुचिदत्तविरचि...मणिप्रकाशे प्रत्यक्षपरिच्छेदः ।

Post Colophon : गुप्तेन लिखितोऽयं ग्रन्थः । १२२३ शाल १६ । श्रावण
वेला १८ ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके तत्त्वचिन्तामणिप्रत्यक्षखण्डस्य रुचिदत्तकृता प्रकाशटीका
अद्याप्यमुद्रिता उपलभ्यते । तत्र मङ्गलवाद-प्रामाण्यवादान्यथाख्यातिवादसन्निकर्षवाद-
समवायवादानुपलब्ध्यप्रामाण्यवादाभाववादप्रत्यक्षकारणवादमनोऽणुत्ववादानुव्यवसायवादननिर्वि-
कल्पवाद-सविकल्पवादान् अधिकृत्य विचारो दृश्यते । एषां वादानाम् उपरि रुचिदत्तेन
सरला टीका निर्मिता । सेयं टीका मैथिलनव्यन्यायप्रस्थानेऽतीवोपयोगिनीति ।

1 Tanjor cats ns. 6198 reads 1. कृष्टो-

2 -भि-

3 स्त-

4 -स-

The correct forms should be—1 -त इति । 2 -स्त- 3 -स- 4 -शो-

विवरणम्: आसत्तिश्चाव्यवधानेनान्वयप्रतियोग्युपस्थितिः, सा च स्मृतिर्नानु-
भवोऽतो नान्योन्याश्रयः । अस्मिन् पुस्तके एतादृशो विचारो जातः ।

61

1153 तत्त्वचिन्तामणिप्रकाशः (प्रत्यक्षपरिच्छेदः) ।

Tattvacintāmaṇiprakāśaḥ (chapter on Pratyakṣa).

By Rucidatta Miśra.

Substance: Machine-made paper. Size $20 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 1-155. Lines 6-8 on a page. Extent 4650 ślokas. Character—Bengali. Appearance torn and withered. Prose. Generally incorrect. Complete. Date, 1283 sāl.

This is a commentary on TC. from the standpoint of the Mithilā school of Navya Nyāya. It covets the whole of the Pratyakṣa chapter but though written rather recently in Sāl 1283 (less than one hundred years to date), the MS. is totally damaged and nothing can be made out of it. This work is not yet printed. See I. O. cat. no. 1940; R. Mitra's Notices, vol. iv. p. 126, no. 1545; Hall, p. 30, no. xxxviii.

In the beginning of his commentary on the Pratyakṣa khaṇḍa, Rucidatta says:

अधीत्य रुचिदत्तेन जयदेवाज्जगद्गुरोः ।

चिन्तामणौ ग्रन्थमणौ प्रकाशोऽयं प्रकाश्यते ॥

So he was a pupil of Jayadeva *alias* Pakṣadhara Miśra. Pakṣadhara was an able contemporary of Vācaspati Miśra of Mithilā, and of Śaṅkara Miśra. See Preface to Vindhyeśvarī Dvivedī's edition of *Khaṇḍnoddhāra*. But the date of Śaṅkara Miśra has been fixed in p. 49 of H. P. Sastri's Nep. Cat., 1905.

न्यायवार्तिकतात्पर्यटीका (द्वितीयाध्यायपर्यन्त) उदयनरचिता । शकाब्दाः १४१० ।
...सर्पपत्राभे महामहोपाध्याय सन्मिश्रश्रीमच्छङ्कराणां चौपाध्यां गौडीयाम्बष्ठ-श्रीमद्-
वासुप्रवेन... ।

That is Śaṅkara miśra was living in Śaka 1410-1488 A. D. Rucidatta, therefore, must have been living in the beginning of the 16th century, A.D.

Beginning: 'कृत्स्नोत्तरच्छदपटार्द्धकृतान्तराल-

मुत्तालनिश्वसितनुन्नपयोधराग्रं ।

ईशो स्फुटागसि वि^३नि(?)न्नतनो^३न्न(?)नोतु

सु^४धं(?)रुपा शयनसोन्नि शिवं शिवायाः ।

अधीत्य रुचिदत्तेन जयदेवाज्जगद्गुरोः ।

चिन्तामणौ ग्रन्थमणौ प्रकाशोऽयं प्रकाश्यते ॥

प्रारिस्पितप्रतिबन्धकविघ्नाविधाताय कृतं नमस्कारं शिष्टशिद्ध्यै निवध्नाति गुणाती^१तो(?) इति । सत्त्वरज(?)^२तमोलक्षणगुणातीत इत्यर्थः । अपि शब्दो विरोधाभा^३प(?)या ईशे^४प्रतिहतेच्छः । (Fol. 1b).

End: अविशिष्टस्येत्यर्थः । अयथा^३वेति ।.....तत्र यथार्थमित्यर्थः । तन्नो-
ल्लेखस्मरणाभिप्रायेणैवाह..... (Fol. 155b).

Colophon : श्रीरुचिदत्तविरचि...मणिप्रकाशे प्रत्यक्षपरिच्छेदः ।

Post Colophon : गुप्तेन लिखितोऽयं ग्रन्थः । १२८३ शाल १६ । आवण
वेला १टा ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके तत्त्वचिन्तामणिप्रत्यक्षखण्डस्य रुचिदत्तकृता प्रकाशटीका
अद्याप्यमुद्रिता उपलभ्यते । तत्र मङ्गलवाद-प्रामाण्यवादान्ध्याख्यातिवादसन्निकर्षवाद-
समवायवादानुपलब्ध्यप्रामाण्यवादाभाववादप्रत्यक्षकारणवादमनोऽणुत्ववादानुव्यवसायवादनिर-
कल्पवाद-सविकल्पवादान् अधिकृत्य विचारो दृश्यते । एषां वादानाम् उपरि रुचिदत्तेन
सरला टीका निर्मिता । सेयं टीका मैथिलनव्यन्यायप्रस्थानेऽतीवोपयोगिनीति ।

1 Tanjor cats ns. 6198 reads 1. कृष्टो-

2 -भि-.

3 स्त-

4 -स-

The correct forms should be—1 -त इति । 2 -स्त- 3 -स- 4 -शो-

62

1155 सत्प्रतिपक्षगादाधरीवादार्थः ।

Satpratipakṣa-Gādādhārīvādārthaḥ

By Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size 18 × 3 inches. Folia 4 (by counting). Lines 9 on a page. Extent 216 ślokas. Character—Bengali. Appearance old and worn out. Prose. Generally incorrect. Incomplete.

This is not the same as printed in “kroḍapatrasaṁgraha” (ChSS.). The last two folios are illegible, the letters being effaced.

Beginnng: प्रकृतपक्षसाध्यग्रहाविरोधिप्रकृतसाध्यपक्षवैशा(?)शिष्यावगाहिग्रहप्रति-
बन्धकतावच्छेदिका सती प्रकृतपक्षसाध्यग्रहविरोधिप्रकृतसाध्यपक्षवैशा(?)शिष्यावगाहिग्रह-
विरोधोन्नायकतावच्छेदिका यादृशविशिष्टविषयिता तादृशविशिष्टत्व' सत्प्रतिपक्षितत्वमिति ।

End: Nothing can be read as all the letters are effaced.

विवरणम्: अस्मिन् ग्रन्थे सत्प्रतिपक्षस्य गादाधरीटीकाया उपरि काचित् पत्रिका
दृश्यते । सा तु न क्रोडपत्रसंग्रहे मुद्रिता । अस्याः कर्तुर्नामापि एतदसम्पूर्णपुस्तकाद्
न ज्ञायते पुष्पिकाभावात् ।

63

1156 एवकारवादः ।

Evakāravādaḥ.

By Unknown author.

Substance: Machine-made paper. Size 18½ × 3½ inches. Folia, 1-3. Lines 8 on a page. Extent 80 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The Ms. is the same as noticed in H.S. Cat. Vol. XI, 273, no. 7875 *Evakāravācāra*. The Ms. gives neither the name of the work nor that of the author. It gives an exposition of the particle एव. The Ms. ends abruptly. This is not the same as one previous no. 17/189.

Beginning: एवकारस्यायोगान्ययोगाल्यन्तायोगव्यवच्छेदे शक्तित्वमिति प्राश्नः । तत्रायोगो विशेषसंसर्गाभावः । तस्य व्यवच्छेदक विशेष (?) विशेषणवाचकपदोत्तर एवकारेण प्रत्याप्यते । यथा शङ्खः पारडर एव इत्यादौ शङ्खादौ पारडररूपाद्यभावस्य व्यवच्छेदः । (Fol. 3b),

End: न च दुरितजनकपञ्चनखभक्षणे पञ्चनखा न भुञ्जीत इत्यादौ दुरिताजनक-भक्षणादौ शशकादि पञ्चव्यक्तिभिन्नपञ्चनखकर्मकत्वादिव्यवच्छेदेरूपं तत्पञ्च (Fol. 3b).

विवरणम्: एवकारस्य प्राचीनमतसिद्धां शक्तिमुपजीव्य ग्रन्थेऽस्मिन् विचारः कृतो-ग्रन्थकारेण । प्रसङ्गतो दीधितिकाराणां मतमत विशेषेणालोचितमिति ।

64

1157 विधिवादः ।

Vidhivādaḥ.

By Gaṅgeśa Upādhyāya.

Substance: Country-made paper. Size 16 × 3 inches. Folia 1-21-
Lines 6 on a page. Extent 441 ślokas. Character—Bengali. Appearance old and slightly worn out. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

This MS. contains 'vidhivāda', a section of Gaṅgeśh's TC., Part V (śabda khaṇḍa). It ends abruptly. Printed, Bib. Ind., Calcutta, Asiatic Society.

Beginning : आचारमूलत्वं वेदस्य प्रवर्तकज्ञानजनकत्वेन भवतीति प्रवर्तकज्ञानं (सत्यपि अ. B-9) निरूप्यते । तत्राभिधासङ्कल्पापूर्वभावनाज्ञानं न प्रवर्तकं तस्मिन् सत्यप्रवृत्तेरसत्यपि प्रवृत्तेश्च । कार्यत्वज्ञानं प्रवर्तकमिति गुरवः । (Fol. 1a), pp. 1-7.

End : वस्तुतत्त्वमिहितान्वयलभ्यं यागोष्टसाधनत्वं इष्टसाधनत्वमात्रस्य तिङ्मर्थत्वात् । नव्यास्तु चिकीर्षाद्वारा ज्ञानस्य कृतौ हेतुता चिकीर्षा च कृताधि(वि ?)च्छा (Fol. 21b), pp. 275-76.

विवरणम्: अस्मिन् पुस्तके तत्त्वचिन्तामणिशब्दखण्डस्य विधिवादप्रकरणम् अन्ते खण्डितं दृश्यते । अत्र 'खर्गकामो यजेते'त्यादिविधीनां, 'मा हिंसात् सर्वा भूतानि, न कलञ्जं भक्षयेद्'त्यादिप्रतिषेधादीनाञ्च विषये कुमारिलभट्टप्रभाकरमतसिद्धमीमांसकानां मतानि खण्डयित्वा नव्यनैयायिकमतं प्रतिष्ठापितम् गङ्गेशेन ।

1158 विशिष्टवैशिष्ट्यविचारः ।

Viśiṣṭavaiśiṣṭyavicārah.

By Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size 15½ × 3 inches. Foliaz-7. Lines 7 on a page. Extent 186 ślokaś. Character—Bengali. Appearance bad and withered. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and the end.

The MS. begins and ends abruptly. Folio 1 is missing and the writing is almost effaced, so that nothing can be read easily. The work is printed in "Vādavāridhī" (5) 'विशिष्टवैशिष्ट्यबोधवाद्बोधिः' (ChSS.). This MS. begins from p. 27. Line 9—वैशिष्ट्यस्य etc. for the beginning of the MS. see the printed edition and I. O. Cat. no. 2024; R. Mitra's *Notices*, III, p. 121, no. 1166. The present MS. appears to be the same as one previous no. 1151, by Gadādhara Bhaṭṭācārya. Saundarya has been named on fol. 2a, and twice more on other folios.

Beginning : वैशिष्ट्यस्य निखिलस्यैव दण्डत्वादिविशिष्टनिरूपितत्वेऽपि दण्डत्वादि-निर्विकल्पकानन्तरं विशेष्ये विशेषणं तत्रापि च विशेषणान्तरमिति न्यायेन (ChSS. रीत्या) एकद्वयमिति रीत्या च दण्डो पुरुषः दण्डो रूपवानित्यादिप्रत्ययस्य नानुपपत्तिः । (Fol. 2a, p. 27).

End : अथ पुरुषादिनिष्ठविशेष्यतानिरूपितप्रकारताया दण्डत्वाद्यन्तर्भावोऽपि पर्व्याप्तौ (ChSS. न) कथं दण्डो पुरुष इत्यादिबुद्धेः पुरुषाद्यंशे दण्डत्वादिप्रकारकतया न भ्रमः (भ्रमत्वापत्तिः ChSS.), न वा कथं (Om. ChSS.) पुरुषो न दण्ड इत्यादिविपरीत- (इत्याकारक)ज्ञानप्रतिबध्यत्वम् । तदभाववतोऽन्तरविशेषणतानापन्नतद्धर्मप्रकारकत्वस्य भ्रमत्व-रूपत्वे धर्मिणि इतरविशेषणतानापन्नतद्धर्मप्रकारकत्वस्य तद्विरो (Fol. 7b, p. 35).

विवरणम् : ११५१ संख्यक पुस्तकविवरणे द्रष्टव्यम् ।

66

1159 अवयवटीका ।

Avayavaṭīkā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size 18 × 4 inches. Folia 1-16 (fol. 3 missing)=15 (by counting). Lines 8 on a page. Extent 630 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete.

The MS. wants folio 3. It begins abruptly from the concluding line of प्रतिज्ञालक्षण and ends abruptly towards the end of हेतुलक्षण of the अवयवप्रकरण ।

Beginning : च साध्यादिभेदेनाभिन्नं प्रतिज्ञात्वं यद्यवच्छेदकत्वेन निविश(श्य-
ChSS.)ते तदा तस्य प्रकृतसाध्यविषयकत्वनियतत्वासम्भवादप्रसिद्धिः । यदि च साध्यादि-
भेदेन भिन्नं तत्तदा यादृशसाध्यपक्षकप्रतिज्ञायां प्रकृतलिङ्गबोधकत्वं नियतं तत्ताव्याप्तिरित्यपि-
दूषणं बोध्यं (प्रतिज्ञालक्षणं समाप्तं) Fol. 1a, p. 1534.

निगमनवारणायेति । प्रतिज्ञोदाहरणोपनयविशेषाणां विवक्षणीयहेतुविभक्तिमत्त्व-
निवेशनेन (विशेषणं ? ChSS.) वारणसम्भवाच्च तदुक्तं । (Fol. 1a, p. 1536).

End : तदसत् । तथापि स्वमतेऽपि तदोपस्य दुर्वारत्वात् पञ्चम्यर्थैकदेशे ज्ञाने
मुख्यार्थधूमरूपविषयविशिष्टज्ञानान्वयेऽ—(Fol. 16b, p. 1563).

विवरणम् : असम्पूर्णोऽस्मिन् ग्रन्थे अवयवग्रन्थस्य अंशविशेष उपलभ्यते ।

67

1160 आत्मतत्त्वविवेकदीधितिटीका ।

Ātmatattvavivekadīdhitiṭīkā.

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made paper. 18 × 3½ inches. Folia 5-9. Lines 8 on a page. Extent 180 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and the end.

The MS. begins and ends abruptly. ĀTVD. by Raghunātha Śiromaṇi has been printed, Bib. Ind., Calcutta and ed. Y. N. Surac Lauma, Cal. and Benares but Māthurī com. on it still remains to be printed.

Beginning. : विषयकृतया तस्य तत्क्रिया कर्म द्वे न मूलेऽविद्वांस इत्यत्रेवानुसरन्त इत्यत्रापि तद्दानोपायमित्यस्य सम्बन्धः । Fol. 5a., (ĀTVD. p. 15)

End. अतएव ईदृशानुगतमाध्यस्याभावः परेषां सन्मात्रेण प्रसिद्धयतीत्याशयेन सम्बन्धित(?)सिद्धेऽलोके तत्प्रसिद्धिमाह-निषेधस्य चेति । (च ?) रसध्वंसे प्रनिद्धिरूपति-द्वयान्तर्भावेणापि सम्भवतीत्याशयेनाह—स्वाधिकरणेति । (ĀTVD. p. 25) (Fol. 9a).

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् बौद्धमतं खण्डयित्वा आत्मनः पृथगस्तित्वमधिकृत्य उदयनेन आत्मतत्त्वविवेकी नाम यो ग्रन्थः कृतस्तदुपरि काणभट्टरघुनाथशिरोमणिना दीधिति नात्री या टीका कृता तटीकोपरि मधुरानाथकृता टीका अद्याप्यमुद्रिता उपलभ्यते । तत्रात्मनि बौद्धानां क्षणभक्तो वा, बाह्यार्थभक्तो वा, गुणगुणिभेदभक्तो वा, अनुपलम्भो वेति सर्वेषामेव कल्पानां प्रमाणाभावात् परिशेषेण आत्मास्तित्वं सिध्यति ।

68

1161 सामान्यनिरुक्तिटीका ।

Sāmānyaniruktiṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 13 (by counting). Lines 7, 8 on a page. Extent 624 ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Complete.

Beginning : परिकरः सहकारी, स च (व्याप्ति chss.) पक्षधर्मतादिः । तत्प्रसङ्गादिति । तेन हेतुनाविरोध (इति chss.) सम्बन्धेन स्मृत (स्मारित chss.) स्योपेक्षानर्हत्वादित्यर्थः । Fol. 1a, p. 1005.

End : तथाप्युपमितेरतिरिक्तप्रमात्रे विप्रतिपत्तेर्बाधदशायां विशिष्टस्मरणानुत्पादस्य चोद्बोधकविरहेणापि संभवात्तत्र बाधाभावस्य (बाधाच-Chss.) हेतुत्वे मानाभाव इत्याशयः । Fol. 13a, p. 1036.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभाससामान्यनिरुद्धेर्जगदीशकृता टीका सम्पूर्णा बहुल मुद्रिता च दृश्यते । अत्र हेत्वाभासस्य सामान्यलक्षणं तथा हेत्वाभासस्य विभाग उपलभ्यते । यद्विषयत्वेन लिङ्गज्ञानस्यानुमितिप्रतिबन्धकत्वम्, ज्ञायमानं सदनुमिति प्रतिबन्धकं यत् तत्र वा हेत्वाभासत्वम् । हेत्वाभासाश्च सव्यभिचार-विरुद्धसत्प्रतिपक्षासिद्ध-वाधिताः पञ्च ।

69

1162 बौद्धधिकार (आत्मतत्त्वविवेक)-टीका ।

Bauddhadhikkāra (Ātmatattvaviveka) ṭīkā.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance: Country-made paper. Size 15 × 3 inches. Folia, 1-3. Lines, 5 on a page. Extent 60 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete.

The Ms. ends abruptly. It contains Śiromaṇi's commentary on Ātmatattvaviveka, often noticed and printed.

Beginning : ॐ नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परितिष्ठते ।

अखण्डानन्दबोधाय पूर्णाय परमात्मने ॥

निर्णोय सर्वशास्त्राणं तार्किकाणां शिरोमणिः ।

आत्मतत्त्वविवेकस्य भावमुद्भावयत्ययं ॥

शिष्टाचारपरम्परापरिप्राप्ताभिमतकर्मोत्पत्तिव्यवहारं कृतमिष्टदेवतानमस्कारं शिष्यान् शिक्षयितुमादौ निबध्नाति—साम्यमित्यादिना । Fol. 1a, pp. 1-2 ed. Rajesawar Sastri Draviḍa, Banaras.

End : सत्त्वमुत्पत्तिव्यापनं न वेत्यादिकन्तु न युक्तं तथा सति सत्त्वादेरेवोत्पत्तिव्याप्यत्वादिकस्य साधयितुमुचितत्वादिति । Fol. 3b, p. 24.

विवरणम् : ११६० (Cat No 67) संख्यक पुस्तकविवरणे द्रष्टव्यम् ।

70

1163 कुसुमाञ्जलि कारिकाव्याख्या (समूहा) ।

Kusumāñjali Kārikāvyaākhyā (with Text)

By Haridāsa Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size 16 × 3 inches. Folia,

1-9. Lines, 5-6 on a page. Extent 144 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose and verse. Generally correct. Incomplete.

The Ms. contains the Kārikās of Udayanācārya and the commentary of Haridāsa on the work, only of chapter (stavaka). V (complete). It is not a running commentary but a gist of Udayana's Vṛtti on the Kārikās. It is often noticed and printed.

Beginning : तत्साधकप्रमाणाभावादिति पञ्चमीविप्रतिपत्तिः । नन्वि (न्वी ?)

श्वरे साधकप्रमाणमेव नास्तीत्यन्वाह-

कार्ययोजनं धृत्वादेः पदात् प्रत्ययता श्रुतेः ।

वाक्यात् संह्याविशेषाच्च साध्यो विस्वविदव्ययः ॥

क्षित्यादिकं सकर्तृकं कार्यत्वात् घटवत् । Fol. 1a, p.

End : इत्येव नीतिकुसुमाञ्जलिर्ज्ज्वलश्रीमद्वात्सयेदपि च दक्षिणवामकौ द्वौ ।
नो वा तत किममरेशगुरोर्गुरुस्तु प्रीतोऽस्त्वनेन पदपीठसमर्पितेन (पणेनम्) । नो वास-
येत्ततः किमस्याकम् । Sanskrit press, 1769 ŚK.

Colophon . इति श्रीहरिदासभट्टाचार्यविरचितकुसुमाञ्जलिकारिकाव्याख्या सम्पूर्णा ।

विचरणम् : उदयनेन कुसुमाञ्जलिकारिका वृत्तिसहिता रचिता, तत्र तेन ईश्वरस्यास्तित्वं पञ्चतयीः विप्रतिपत्तीर्निरस्य प्रतिपादितवान् । हरिदासेन उदयनकारिकावृत्तिमवलम्ब्य ग्रन्थसारतया काचित् टीका निर्मिता । तस्या एव पञ्चमस्तवकोऽस्त पुस्तके सम्पूर्णतया दृश्यते । अस्मिन् त्वक्के तत्साधकप्रमाणाभावादिति पञ्चमविप्रतिपत्तिं निराकृत्य नैयायिक-
मतेन ईश्वरास्तित्वे प्रमाणानि उपन्यस्तानि । हरिदासस्तु शिरोमणिसमकालीन आसीत् ।

Substance: Country-made paper. Size 14 inches. Folia, 1-12. Lines, 6 on a page. Extent 168 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Verse. Generally correct. Complete.

Beginning : नूतनजलधररुचये गोपबधूटीदुकूलचौराय ।

तस्मै कृष्णाय नमः संसारमहीरुहस्य बीजाय ॥

द्रव्यं गुणास्तथा कर्म सामान्यं सविशेषकं ।

समवायस्तथाभावः पदार्थाः सप्त कीर्तिताः ॥ (Fol. 16)

End : उत्पन्नः को विनष्टः क इति बुद्धेरनित्यता ।

सोयं क इति बुद्धिस्तु साजात्यमवलम्ब्यते ॥ १६४॥¹

तदेवौषधमित्यादौ सजातीयेऽपि दर्शनात् ॥ (Fol. 12b)

Colophon : इति सिद्धान्तमुक्तावली (?) समाप्ता ।

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् न्यायवैशेषिकदर्शनसम्मतसप्तपदार्थानामुद्देशो लक्षणं परीक्षा च दृश्यन्ते । अस्य ग्रन्थकारः विश्वनाथन्यायपञ्चाननः १६३५ श खृष्टाब्दे (१५५६ शकाब्दे) वर्तमान आसीत् । तथाच

‘रसवाणतिथौ साकेन्द्रकाले बहुले कामतिथौ शुचौ सिताहे’ । इत्यादि तेनैव लिखितं तस्य न्यायसूत्रवृत्तेरन्ते ।

72

1240 सव्यभिचारदीधितिः ।

Savyabhicārādīdhitiḥ.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance : Country-made paper. Size 15½ × 3½ inches. Folia, 1-7. Lines, 6 on a page. Extent 120 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The Ms. contains Śiromaṇi's Dīdhiti commentary on Tattva-cintāmaṇi, Book II, section on “Savyabhicāra”. It ends abruptly.

Beginning : यद्यपि लक्षणतः सामान्यमप्रतीतवतो विशेषजिज्ञासानुदयात् सामान्य-लक्षणानन्तरमेव (विशेष chss) विभागो युक्तः, तथापि सव्यभिचारपदस्य साधारणमात्रे

1 The work contains 168 ślokas, although it is stated here as 164.

2 After this the printed editions generally read ‘तस्मादनित्या एवेति वर्णाः सर्वे मतं हि नः’ ।

प्रसिद्धतया तन्मात्रस्य लक्ष(य)भावं बुध्यमानैरन्तेवासिभिरसाधारणादिसाधारणस्य वक्ष(य)-
माणस्य (om. chss) लक्षणस्यातिव्याप्तिस्तथावृत्तस्यैव च साधुता प्रतीयेत अतस्तद्वारणाय
लक्ष(य)ान्तरमपि दर्शयति-सव्यभिचार इत्यादिना (इति chss.) । Fol. 1a, *lāga*,
p. 1037.

End : द्वितीये तु विशिष्टपक्षे साध्यनिश्चयं विनैव शब्दादिना साध्यव्याप्यवत्त्व-
(त्व chss)-निर्वाण[र्ण]chss)येपि तय(र)त्वापत्तिः । नैप दोषो यादृशव्याप्तिग्रहे सति
नासाधारण्यं तद्ग्रहाभावेन विशेषलक्षणस्य साधारण्याभावविशिष्ट—(Fol. 7 a-b,
pp. 1067-68).

विवरणम् : अस्मिन् ग्रन्थे हेत्वाभाससव्यभिचारस्य रघुनाथशिरोमणिकृता दीधितिटीका
अन्ते खरिडता बहुल मुद्रिता चोपलभ्यते । तत्र सव्यभिचारः साध्यतदभावप्रसङ्ग इति न
साधारणासाधारणानुपसंहारि-द्वितयसाधारणं लक्षणम् इति पूर्वपक्षे उच्यते—उभयकोट्युप-
स्थापकतावच्छेदकरूपवत्त्वं तत्त्वम् । तत्र नाधारणत्वादि । विरुद्धान्यपक्षवृत्तित्वे मल्यनुमिति-
विरोधिसम्बन्धाव्यावृत्तिर्वा । तेनैव रूपेण ज्ञातस्य प्रतिबन्धकत्वात् परस्य तथैवोद्भावनाच्च
लक्षणानुरोधेन प्रत्येकमेव हेत्वाभासत्वम् ।

73

1241 परामर्शटीका ।

Parāmarśaṭīkā

By Mathurānātha Tarkavāṛiṣa.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia,
1-33. Lines, 8 on a page- Extent 1240 Slokas. Character—
—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete
at the end.

The Ms. contains Mathurānātha's commentaty on Tc., Pt. II.
section on Parāmarśa. It ends abruptly, often noticed and printed,
Bib., Ind. Calcutta.

Beginning : अनुमिति'रूपैककार्य'कारित्वसन्नत्वा पक्षधर्म्मैतानिरूपणानन्तरमनु-
मितिहेतुत्वेन परामर्श' निरूपयति पक्षधर्म्मस्येति । (Fol. 1a, p. 442)

The printed edition reads

1 रूपेक-

2 कार्य्यानुकूलत्व-

End : वस्तुतस्तु शाब्दादिज्ञानवदनुमितावप्युक्त^१कमेण तत्कालावच्छिन्नत्वमानं प्रति तत्तन्व्यत्वस्य नि— (Fnl. 33b, p. 949)

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके मथुरानाथकृता परामर्शटीका अन्ते खण्डिता “एसियाटिक सोसाइटी” समाजात् सुद्धिता दृश्यते । पक्षधर्मस्य व्याप्ति-विशिष्ट-ज्ञानमनुमितिहेतुः । ननु व्याप्यत्वावच्छेदकप्रकारेण व्याप्तिस्मरणं पक्षधर्मताज्ञानं तथा लाघवात् परामर्शहेतुत्वेनावश्यकत्वाच्च, एवञ्च धूमो वह्निव्याप्यो धूमवांश्चायमिति ज्ञानद्वयादेवानुमितिरस्तु ।

74

1242 व्याप्तिग्रहोपायटीका ।

Vyāptigrahopāyaṭīkā

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance : Country-made paper. Size $16\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 1-12. Lines 8 on a page. Extent 432 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The Ms. ends abruptly. Often noticed and printed, Bib., Ind. The Ms. mentions प्राभाकरमत (fol. 1a) and मिश्राः (fol. 1b).

Beginning : व्याप्तिस्वरूपं निरूप्य परमतनिराकरणपूर्वकं स्वमतेन तद्ग्रहोपाय-मभिधातुं प्रथमं प्राभाकरमतमुपदर्शयति ‘सेयमि’त्यादिना ‘भवमि’त्यन्तेन । (Fol. 1a, p. 174)

End : यत् चेति । यस्य च तर्कस्थेयार्थः, पूर्वमिति शेषः । व्याघातेन व्याघातादेव तर्कभावातिरिक्तकारणप्रतियोगिका—(Fol. 12b. p. 217)

विवरणम् : व्याप्तिर्न भूयोदर्शनगम्या दर्शनानां प्रत्येकमहेतुत्वात् आशुविनाशिनो कमिकाणां मेलकाभावादिति पूर्वपक्षे उच्यते-व्यभिचार-ज्ञानविरहसहकृतं सहचारदर्शनं व्याप्तिग्राहकमिति सिद्धान्तः । अत्र पुस्तके कया रीत्या केन उपायेन च व्याप्तिग्राह्येति विचारो जातः ।

75

1243 परामर्श माथुरी पत्रिका ।

Parāmarśa-māthurī patrikā.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia 1—9+1. Lines 7 on a page. Extent 306 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

This is not printed in the “Kroḍapatrasaṅgraha” (Chss.).

Beginning : पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविषयनानिर्दिष्टमाध्यव्याप्यत्वावच्छिन्न-
विषयताशालिनिश्चयत्वेन लिङं विशेष्यज्ञातविशेष्यसोमयारामर्शयोः कारणत्वमुक्तं मधुरा-
नाथेन । (Fol. 1a)

End : वस्तुतस्तु प्रत्यक्षत्वानुभवत्वयोः समशरीरतया प्रत्यक्षव्याप्यत्वनिवेशेन
लाघवानवकाश इत्येव तद्व । न च—(Fol. 9a)

After this there is a folio that begins and ends abruptly marked as केवलाभटी च, that is Gadādhara's commentary on Kevalānvayī, fol. 8.

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके मधुरानाथकृतायाः परामर्शटीकाया उपरि कचित्
पत्रिका अद्याप्यमुद्रिता अन्ते खण्डिता चोपलभ्यते ।

76

1244 तर्कटीका ।

Tarkatīkā.

By Jagadīśa Tarkālankāra.

Substance: Country-made paper. Size $19\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia 8 (by counting). Lines 9 on a page. Extent 440 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The Ms. ends abruptly. Often noticed and printed, Jāgadiśī (Chss.).

Beginning : ननु बहौ धूमकारणत्वसंशयनिरासार्थं तर्कानुसरणं व्यर्थं धूमकारण-
त्वस्य कचिदप्यर्थं ? (chass.)-निर्णये तत्सहचरितयस्मैवत्वग्रहाभावादेव बहौ तत्संशय-

स्याभावात्(सम्भवात्) साधारण धर्मवत्त्व(वता) ग्रहस्य संशयहेतुत्वात् । (Fol. 1a, p. 388)

End : प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यत्वादीत्यादिपदे निष्कृष्टार्थस्य हेत्वधिरणे प्रति-योग्यनधिकरणत्वस्य परिग्रहः तत्ताप्यन्योन्या—(Fol. 8b, 415 of *Jāgo, Vyāptyanugama* (Chss.), The concluding line of Tarka is—

तथा च करवहिसंयोगः अतीन्द्रियधर्मसमवायी समवायित्वे सति जनकत्वादित्येवा-प्रयोजकत्व'(-त्येव' प्रयोजकं chss.) स्वमते बोध्यमितिभावः । (Fol. 8b. p. 414)

विवरणम् : अत्र पुस्तके व्याप्तिग्रहोपायत्वेन “व्याघातावधिराशङ्का तर्कः शङ्कावधर्मत” इत्याचार्य्य प्रामाण्यात् तर्कस्य कया रोत्या व्याप्तिग्रहे उपयोगित्वमिति विचारितम् ।

77

1245 सव्यभिचारगादाधरी-पत्रिका ।

Savyabhicāra-Gādādhārī-patrikā.

By Unknown author.

Substance : Machine-made paper. Size $18 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 8 (by counting). Lines 9 on a page. Extent 448 Slokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

Beginning : साध्यसन्देहजनककोटिद्वयोपस्थापकपक्षधर्मताज्ञानविषयत्वे सति हेत्वभिमत स इति सव्यभिचारसामान्यतत्त्वज्ञे साध्यसन्देहजनकत्वकोटिद्वयोपस्थापकत्वयोः पक्षधर्मताज्ञानविशेषणत्वे नित्यत्व-तदभाव-विषयकज्ञानवानयं नित्यो न वेत्याकारकसंशयस्य धर्मितावच्छेदकज्ञान-विषयाजनकीभूतनित्यत्वतदभावविषयकज्ञानप्रकारकज्ञानमादाय अयं नित्यो ज्ञानादित्यादिसन्देहावतिव्याप्तिरिति फलीभूतसंशयधर्मितावच्छेदकता यादृशधर्मं पर्याप्ता तादृशधर्मावच्छिन्नविशेष्यकयद्रूपावच्छिन्नप्रकारताशालि-ज्ञानत्वेन साध्यसन्देहजनकत्व' तद्रूप-वत्' विवक्षितमिति भट्टाचार्य्येण । (Fol. 1a) Fol. 4b—इति गोलोकनाथीयः लिप्याः ।

End : तत्र सङ्गच्छते । यत्तादावलौकिकहेतुमत्तानिश्चयस्तदुत्तरं हेत्वभाववत्पक्ष-विषयकस्य लौकिकस्वरूपासिद्धिविषयकनिश्चयस्य एव हेतुमत्तानिश्चयोत्तरं हेत्वभावव्याप्यवत्-पक्षानेकस्वरूपासिद्धिविषयकनिश्चयस्याहार्थस्यैवप्र—(Fol. 8b).

The Ms. ends abruptly. It contains notes on Gadādhara's commentary on सव्यभिचार section on TC. It is not printed in the "Krodapatrasaṅgraha" (Chss.), fol. 4b records "इति गोलोकनार्थीयः लिप्या" ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभागान्तर्गतसव्यभिचारस्य गदाधरभट्टाचार्यकृत-टीकाया उपरि काचित् पत्रिका अद्याप्यमुद्रिता अन्ते खण्डिता चोपलभ्यते ।

78

1246 सव्यभिचारगादाधरी-पत्रिका ।

Savyabhicāra-Gādādhari-patrikā.

By Unknown author.

Substance: Machine-made paper. Size $17\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 1-9. Lines 10 on a page. Extent 462 Ślokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Complete. '

This is not the same as one of previous number, nor is it printed in "Krodapatrasaṅgraha" (Chss.).

Beginning : अथ पूर्वोपज्ञोक्तासाधारण्यसंग्राहकद्वये पञ्चधर्मिकहेतुमत्तानिश्चय-कालीनस्वरूपासिद्धिविषयकनिश्चयस्यानाहार्यस्याप्रतिद्वयं स्वरूपासिद्ध्यातिव्याद्यनन्तमवेन तद्वारकहेतुमत्प्रवृत्तिविरोधित्वदलस्याविशेषणस्य वैयर्थ्यमुक्तं भट्टाचार्येण । (Fol. 1a).

End. : हेतुतावाच्छेदकसम्बन्धावच्छिन्नप्रकारतायां साध्यनिश्चयत्वव्यापकप्रतिबन्धक-तानवच्छेदकत्वनिवेशात् साध्याघट(क) वृत्तिप्रकारतायाः तादृशप्रतिबन्धकतावाच्छेदकत्वादिति ध्येयं । (Fol. 9a)

Golophon : समाप्तेयं पत्रिका ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके सव्यभिचारस्य गदाधरभट्टाचार्यकृतटीकाया उपरि काचित् पत्रिका अद्याप्यमुद्रिता प्रागुक्ताया भिन्ना च सम्पूर्णतयोपलभ्यते ।

79

1247 सामान्यनिरुक्तिगादाधरीपत्रिका ।

Sāmānyanirukti-Gādādhari-patrikā.

By Unknown author.

Substance: Machine-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia

1-2. Lines, 10 on a page. Extent 94 Slokas. Character—Bengali. Appearance fair. Prose. Generally correct. Incomplete.

The MS. is not printed in ‘Krodapatrasaṅgraha’ (ChSS.).

Beginning : स्वविषयताप्रयोज्यविशिष्टान्तरविषयत्वाप्रयोज्य इत्यादि रीत्या मेयत्वविशिष्ट-व्यभिचारवाराणोऽपि आधेयत्वं निरूपितत्वाभाववदित्यादौ निरूपितत्वव्याप्य-वदाधेयत्वरूपसत्प्रतिपक्षे अव्याप्तिः । (Fol. 1b).

End : एतत्कल्पे स्वातन्त्र्येण वि(शि)ष्टद्वयद्वित्वनिवेशोपि नास्तीति युक्तमुत्पश्यामः । (Fol. 2b).

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेरुपरि गदाधरकृतायाः टीकायाः काचित् पत्रिका खण्डिता अद्याप्यसुद्रिता चोपलभ्यते ।

80

1248 अनुमितिगादाधरीपत्रिका ।

Anumiti-Gādādhārī-patrikā.

By Unknown author.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 5 (by counting). Lines 8 on a page. Extent 144 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is not printed in ‘Krodapatrasaṅgraha’ (ChSS.).

Beginning : वस्तुतस्तु स्वावधिकोत्कर्षवत्तया ज्ञापनं नमस्कारस्तदेकदेशान्वयि-विषयत्वं विषयित्वं वा चतुर्थ्यर्थः गुरुं प्रणमतीत्यादौ सदृशज्ञानविषयतया गुरुप्रभृतेः कर्मत्वेपि प्रकृतज्ञानस्य धात्वनुपस्थाप्यतया न भगवतः कर्मत्वं नारायणं नमस्कृत्य इत्यादौ नारायणादेः कर्मत्वं प्रयत्नेनोपपादनीयं । Fol. 1a.

End : स्वव्यधिकरणप्रकारावच्छिन्नत्वस्यानुगमः । स्वनिरूपितत्व स्वावच्छेदकाव-च्छिन्नाभाववद्भूतित्व एतदुभयसम्बन्धे प्रकारताविशिष्टविशेष्यता । This is noted on fol. 5a (last page) but the actual end of the work is on fol. 4b. which runs as—तत्र जिज्ञासायां प्रत्यक्षनिरूपणप्रयोज्यत्वसत्त्वात् जिज्ञासाद्वारा प्रयोजकत्व(1)-दिष्टापत्तिर्न सम्भवति इति तत्सार्थक्यमिति ध्येयम् ।

विवरणम् : अत्र पुस्तके गदाधरकृतानुमितिटीकाया उपरि काचित् पत्रिका अद्याप्यसुद्रिता सम्पूर्णा चोपलभ्यते ।

1249 तर्कटीका ।

Tarkaṭikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 1-9+1. Lines 10 on a page. Extent 306 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains one folio marked as तर्कमटी को: i.e. a note on Tarka-Gādādhara, fol. 5, in addition to 9 folios of the commentary of Gadādhara on Tarka, often noticed and printed, *Gādādhara* (ChSS.). It ends abruptly.

Beginning: तर्कदस्तावुमिलोपयिकव्याप्तिनिश्चयविरोधिराहानिर्वृत्तिरूपेयते (Fol. 1a p. 75)

End: यदा यत्त यस्याधिकरणतानियामकः संयोगादिस्तदधिकरणमेवतदानीन्तन (Fol. 9a, p. 691)

विवरणम्: १२४४ संख्यकपुस्तकविवरणे द्रष्टव्यम् ।

1250 विशेषव्याप्तिटीका ।

Viśeṣavyāptiṭikā.

By Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches, Folia 1-14. Lines 8 on a page. Extent 493 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains five small folios of “Viśeṣavyāpti” with “Ataevacatuṣṭaya” (complete) Texts of TC. in addition to 14 fols. of Mathurānātha’s commentary on “Viśeṣavyāpti” (incomplete), often noticed and printed, Bib. Ind., Calcutta.

Beginning: यद्वेत्तादि स्वपदं हेत्वभिमतपरं कपिसंयोगी एतद् वृत्तत्वादित्या-

दावव्याप्तिवारणाय प्रतियोगिव्यधिकरणेति स्वपदार्थस्य हेतोर्विशेषणं तदर्थं प्रति-
योग्यनधिकरणवृत्तित्वं । (Fol. 1a, p. 130, Bib. Ind.)

End: तथा च साध्यासामानाधिकरण्यावच्छेदकरूपवत्त्वं (हेतुतावच्छेदकवत्त्वं B9)
व्याप्तिरिति पर्यवसितं ; अन्यत् सर्व्वं पूर्व्ववत् । सद्धेतवसद्धेतोर्लक्षणसत्त्वासत्त्व-
सुपपादयति वहिसामानाधिकरण्यमित्यादिना (Fol. 14a, p. 162 Bib. Ind.)

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् पृथग्भावेन विशेषव्याप्तेर्मूलं माधुरीटीका च वर्त्तते ।
मूलं सम्पूर्णतया टीका तु असम्पूर्णतया उपलभ्येते । अत्र व्याप्तिवादः सम्पूर्णतां
गतः ।

83

1251 सामान्यनिरुक्तिटीका ।

Sāmānyaniruktiṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size 18¼ × 4 inches. Folia,
1-14. Lines, 8 on a page. Extent 520 Slokas. Character—Bengali.
Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains two folios of “Sāmānyanirukti-Dīdhiti”
(marked as हे-त्ता-शि, and 1 Folio of “कोडपत्त” to Fol. 9 (marked as
कोडपत्त ६) incomplete in additions to “सामान्यनिरुक्तिजागदीशी” (in-
complete), often noticed and printed. It ends abruptly.

Beginning: परिकरः सहकारी, स च व्याप्तिपक्षधर्मत्वा(ता chsss.)दिः ।
(Fol. 1b, p. (Jaga. chss. 1005).

End: नानुमिति । प्रकृतसाध्यका(साध्या-ChSS)नुमिति प्रतिबन्धक (-बन्ध
ChSS.) इत्यर्थः । विरोधिसाध्यस्य बाधावतारेण विरोधिपरामर्शस्याप्रामाण्यप्रसञ्जे
(Fol. 14b, p. ChSS).

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेरुपरि जगदीशकृता टीका
असम्पूर्णा दृश्यते । तत्र च हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेर्दोषित्तिटीका असम्पूर्णा, असम्पूर्णा
किञ्चित् कोडपत्तश्चास्य ग्रन्थस्य उपलभ्येते ।

81

1249 तर्कटीका ।

Tarkatikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 1—9+1. Lines 10 on a page. Extent 306 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains one folio marked as तर्कभटी कोः i.e. a note on Tarka-Gadādhari, fol. 5, in addition to 9 folios of the commentary of Gadādhara on Tarka, often noticed and printed, *Gadādhari* (ChSS.). It ends abruptly.

Beginning: तर्कदस्तातुमिर्लपयिकव्याप्तिनिश्चयविरोधिशङ्कानिवृत्तिरूपेयते (Fol. 1a p. 75)

End: यदा यत्न यस्याधिकरणतानियामकः संयोगादिस्तदधिकरणमेवतदानीन्तन (Fol. 9a, p. 691)

विचरणम्: १२४४ संख्यकपुस्तकविवरणे द्रष्टव्यम् ।

82

1250 विशेषव्याप्तिटीका ।

Viśeṣavyāptiṭīkā.

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 1-14. Lines 8 on a page. Extent 493 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains five small folios of “Viśeṣavyāpti” with “Ataevacatuṣṭaya” (complete) Texts of TC. in addition to 14 fols. of Mathurānātha’s commentary on “Viśeṣavyāpti” (incomplete), often noticed and printed, Bib. Ind., Calcutta.

Beginning: यद्वेत्तादि स्वपटं हेत्वभिमतपरं कपिसंयोगी एतद् वृत्तत्वादित्या-

दावव्याप्तिवारणाय प्रतियोगिव्यधिकरणेति स्वपदार्थस्य हेतोर्विशेषणं तदर्थं प्रति-
योग्यनधिकरणवृत्तित्वं । (Fol. 1a, p. 130, Bib. Ind.)

End: तथा च साध्यासामानाधिकरण्यावच्छेदकरूपवत्त्वं (हेतुतावच्छेदकरूपं Bg)
व्याप्तिरिति पर्यवसितं; अन्यत् सर्वं पूर्ववत् । सद्देत्वसद्देत्वोर्लक्षणसत्त्वासत्त्व-
मुपपादयति वहिसामानाधिकरणमित्यादिना (Fol. 14a, p. 162 Bib. Ind.)

विवरणम् : पुस्तकेऽस्मिन् पृथग्भावेन विशेषव्याप्तेर्मूलं माधुरीटीका च वर्त्तते ।
मूलं सम्पूर्णतया टीका तु असम्पूर्णतया उपलभ्येते । अत्र व्याप्तिवादः सम्पूर्णतः
गतः ।

83

1251 सामान्यनिरुक्तिटीका ।

Sāmānyaniruktiṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made paper. Size 18¼ × 4 inches. Folia, 1-14. Lines, 8 on a page. Extent 520 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains two folios of “Sāmānyanirukti-Dīdhiti” (marked as हे-सा-शि, and 1 Folio of “कोडपत्र” to Fol. 9 (marked as कोडपत्र ६) incomplete in additions to “सामान्यनिरुक्तिजागदीशी” (incomplete), often noticed and printed. It ends abruptly.

Beginning: परिकरः सहकारी, स च व्याप्तिपक्षधर्मत्वा(ता chsss.)दिः ।
(Fol. 1b, p. (Jaga. chss. 1005).

End: नानुमिति । वक्रतसाध्यका(साध्या-ChSS)नुमिति प्रतिबन्धक (-बन्ध ChSS.) इत्यर्थः । विरोधिसाध्यस्य बाधावतारेण विरोधिपरामर्शस्याप्रामाण्यप्रसजने
(Fol. 14b, p. ChSS).

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेरुपरि जगदीशकृता टीका
असम्पूर्णा दृश्यते । तत्र च हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तेर्दीधितिटीका असम्पूर्णा, असम्पूर्णा
किञ्चित् कोडपत्रास्य ग्रन्थस्य उपलभ्येते ।

84

1252 अवयवः ।

Avayavaḥ.

By Gaṅgeśa Upādhyāya.

Substance : Country-made paper. Size 13 × 3 inches. Folia 1.
Lines 6 on a page. Extent 18 Ślokas. Character—Bengali.
Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. ends abruptly. Often noticed and printed.

Beginning : तच्चानुमानं परार्थं न्यायसाध्यमिति न्यायस्तद्वयवाध प्रतिज्ञा-
हेतूदाहरणोपनयनिगमनानि निरूप्यन्ते । (Fol. 1a, pp Jāgodīśi, ChSS. 924)

End : तत्र प्रतिज्ञा न साध्यनिर्देशः साध्यपदेऽतिव्याप्तेः, किन्तु हे (त्य- chss.)
स्यानुमितिहेतुलिङ्गपरामर्श—(Fol. 1b).

विचरणम् : अस्मिन् पुस्तके गङ्गेशोपाध्यायकृततत्त्वचिन्तामण्यन्तर्गतमवयवप्रकरणं
सम्पूर्णं दृश्यते । इदं तु बहुव मुद्रितम् । तत्र न सम स्वरूपोपपन्नलिङ्गप्रतिपादकवाक्यं
न्यायः । अत्रैव वाक्येऽतिव्याप्तेः । किन्त्वनुमितिचरमकारणलिङ्गपरामर्शप्रयोजकशाब्द-
ज्ञानजनकवाक्यं न्यायः । प्रतिज्ञाहेतूदाहरणोपनयनिगमनानि न्यायावयवाः ।

85

1253 केवलान्वयिटीका ।

Kevalānvayi-ṭīkā.

By Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Substance : Country-made paper. Size 17 $\frac{3}{4}$ × 3 $\frac{3}{4}$ inches. Folia
1-11. Lines 8 on a page. Extent 352 Ślokas. Character—
Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The MS. ends abruptly. Often noticed and printed, Bib. Ind.
The ṭīkā is called here रहस्यम्. The last two lines of the MS. are
of केवलव्यतिरेक्यनुमानम्.

Beginning : स(1)मान्यतः सपरिकरमनुमानं लक्षयित्वा विशेषलक्षणार्थं तद्
विभजते । तच्चेति । अनुमानं अनुमितिकरणं त्रिविधं त्रैविध्यवृत्त । (Fol. 1a).

End : ननु तथापि केवलान्वयिनि विपक्षासत्त्वज्ञानं विना कथं व्याप्तिग्रहस्तस्य तद्वेतुत्वादित्यत आह व्यतिरेकश्चेति, अर्थस्तु पूर्व्ववदित्याहुः । (Fol. 11b).

Colophon : इत्यनुमानरहस्ये केवलान्वयिरहस्यं । (Fol. 11b)

असत्सपक्ष इति । असन् खजन्यानुमित्यव्यवहितपूर्व्वं स्वाधिकरणे असन् सपक्षः साध्यवत्त्वेन कापि निश्चयो यस्येत्यर्थः, तथा च स्वसमानाधिकरण खजन्यानुमित्यव्यवहित-पूर्व्ववर्त्तिनिश्चयाविषयसाध्यकत्वं केवलव्यतिरेक्यनुमानत्वमिति भावः । खलक्षणत्वेनाभिमतं अव्यवहितपूर्व्वत्वञ्च क्षणतया—(Fol. 11b).

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके मथुरानाथकृता केवलान्वयिटीका सम्पूर्णा, केवल-व्यतिरेक्यनुमानटीकायाः प्रारम्भमात्रं च वर्त्तते ।

86

1254 सामान्यनिरुक्तिजागदीशी-पत्रिका ।

Sāmānyanirukti-jāgadiśī-patrikā.

By Unknown author.

Substance : Country-made paper. Size 18×4 inches. Folia, 1-14. Lines, 10 on a page. Extent 734 Slokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The MS. is not printed in “Krodapatrasaṅgraha” (ChSS.).

Beginning : अतानुमितिपदं अनुमितिनिष्कार्य्यतानिरूपकसम्बन्धित्वेनानुमिति-तत्कारणज्ञानपरं साध्यव्याप्यहेतुमान् पक्षः(ः)साध्यवानित्याकारकानुमितिपरं वेति शिरोमणिः । (Fol. 1a)

End : द्वितीयसम्बन्धघटकवृत्तित्वञ्च स्वावच्छिन्नविषयकनिश्चयोत्तरानुमितित्यापका-भावप्रतियोगितावच्छेदकत्व-स्वावच्छिन्नविषयकनिश्चयवृत्तितानवच्छेदकत्वोभयसम्बन्धावच्छिन्नं । अवृत्तित्वघटकवृत्तित्वञ्च स्वघटकत्व-स्वानवच्छिन्नप्रकारतावच्छेदकत्वोभयसम्बन्धावच्छिन्नं ग्राह्यं । प्रतिसम्बन्धव्यावृत्ति पत्रिकायां विवेचनीयं । 1 (Fol. 14b).

After this there is the following note :

(सामान्यतः परामर्शाव्यहितोत्तरानुमितित्वावच्छिन्नं प्रति हेतुत्वनिवेशनायं दोष इति ध्येयं) परामर्शकार्य्यकारणभावः । अनुमितिग्रन्थे भट्टाचार्य्येणोक्तं ।

विवरणम् : अस्मिन् पुस्तके अद्याप्यमुद्रिता सम्पूर्णा च काचित् सामान्यनिरुक्ति-जागदीश्या उपरि पत्रिका दृश्यते ।

87

1255 केवलान्वयिटीका ।

Kevalānvayīṭikā.

By Jagadīśa Tarkālarinkāra.

Substance : Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13 (by counting). Lines, 8 on a page. Extent 500 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old and discoloured. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning.

The MS. begins abruptly. Often noticed and printed *Jāgadīśi*, (ChSS.).

Beginning: अभिवेद्यत्वं यदि शब्दोपस्थाप्यत्वं तदा शब्दाश्रयत्वमनभि-
धेयमपीत्यभिमतमूलादतिरतो व्याचष्टे-शब्दशक्यत्वमिति । (Fol. 1a, p. 803)

End: तद्वेति । यत्र विशिष्टस्य व्याप्यत्वव्यवहारान्ततश्च विशेषणविशेष्यमन्वय-
स्यैव व्याप्यत्वग्रहादनुमितिरिति भावः । (Fol. 13b).

विवरणम्: अत्र पुस्तके जगदीशचक्रवर्तीनन्दारकना केवलान्वयिटीका इत्यते । इयं
तु आदौ खण्डिता काश्या मुद्रिता च । विशेषस्तु १२५३ (Cat No 85) संख्यक-
ग्रन्थविवरणे द्रष्टव्यः ।

88

1256 व्याप्तिपञ्चक माथुरीपत्रिका ।

Vyāptipañcaka Māthurīpatrikā.

By Unknown author.

Substance: Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-9. Lines, 9-11 on a page. Extent 370 Ślokas. Character—Bengali. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The MS. contains notes on Mathurānātha's commentary on Vyāptipañcaka, not printed in the "Kroḍapatrasaṅgraha" (ChSS.). The MS. ends abruptly.

Beginning : न कर्मधारयान्मत्वर्थो यो बहुव्रीहिश्चेदर्थप्रतिपत्तिकर इत्यनुशासन-
विरोधात् तत् कर्मधारयपदस्य बहुव्रीहीतरसमासपरत्वादिति माथुरी (Fol. b).

End : नव्यास्तु अन्योन्याभावमनिवेश्य साध्यवत्प्रतियोगिकाभावस्य लक्षणघटकत्वे
स्वप्रतियोग्यवृत्तिः अन्त्यावयवध्वंसाधिकरणीभूतावयवविशेषे धूमस्य वृत्तित्वात् वह्निमान्
धूमादित्यादावव्याप्तिवारणायान्योन्याभावत्वनिवेश इत्यपि वदन्ति ॥४४॥ साध्यवदन्या-
वृत्तित्वमिति पञ्चमलक्षणे साध्यवदन्यत्वञ्च—(Fol. 9a).

चिवरणम् : अस्मिन् पुस्तके मथुरानाथकृतव्याप्तिपञ्चकटीकाया उपरि काचित्
पत्रिका असम्पूर्णा अद्याप्यमुद्रिता दृश्यते । तत्र व्याप्तिपञ्चकगतपञ्चमव्याप्तिपञ्चकव्याख्यायां
विमर्शः कृतः । एषां लक्षणानां केवलान्वयिनि अभावात् लक्षणान्तराणि कृतानि
गङ्गेशेन । तदपि हृदि निधाय पत्रिकाकृता मथुरानाथोक्तं समर्थितम् । अत्र प्रथमपत्रस्य
प्रथमपृष्ठे च लिखितम्—धर्मपदोपादानेपि सम्बन्धपदोपादानमनर्थकमिति चेन्न, समवायेन
बह्वयादेः साध्यत्वे संयोगेन बह्व्यभावाधिकरणनिरूपितवृत्तित्वाभावस्य हेतौ धूमे सत्त्वादति-
व्याप्तिरतः सम्बन्धपदोपादानमिति ।

89

52 दीधित्तिटीका ।

Dīdhitiṭīkā.

By Bhavānanda Siddhāntavāgīśa.

Substance : Country-made white paper. Size $12\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches.
Folia 198 (by counting). Neatly written in Nāgara character. 5-10
lines in a page. Extent 5544 ślokas. Appearance: old. Incomplete.

The text is bounded on either sides by double lines.

Folia No 1-3 and 75-94 are wanting.

Slightly worm-eaten throughout. A commentary on the Dīdhiti
of Raghunātha by Bhavānanda siddhāntavāgīśa. This codex contains
only first half (from Anumiti to Sāmānyalakṣaṇā) and end of the
sections are indicated by asterisks instead of colophons. only Anumiti-
prakaraṇa was printed by the Asiatic society, Calcutta.

It begins fol 4a : स्कर्तुमुचितं निरूप्यतावच्छेदकं च प्रत्यक्षत्वमीश्वरप्रत्यक्ष-

साधारणमिति वाच्यं । इन्द्रियार्थसन्निकर्षोत्पन्नमित्यादिना निरूपितस्य जन्यप्रत्यक्षत्वस्येश्वर-
प्रत्यक्षावृत्तित्वादिति । दृष्टद्वारकं अदृष्टद्वारकमिति यावत् ।

It ends fol 221b: सर्वस्य सामान्यलक्षणायाघटत्वप्रकारकज्ञानसंभवेऽपि घटत्वां-
शेऽन्याप्रकारकतादृशज्ञानसंभवेनात्मत्व' तादृशघटत्वप्रकारकज्ञानवत्वव्याप्यमिति विशेषदर्शना-
भावात् तादृशज्ञानस्य संशयेनानुपपन्न इति सिद्धान्ततात्पर्यमिति वयं ब्रूमः ।

Golophon: इति श्रीभट्टाचार्यभवानन्दतर्कवागीश(?) विरचिता शिरोमणीयपूर्वार्द्ध-
व्याख्या समाप्ता ।

विवरणम्: दोधितिमुपजीव्येयं टीका भवानन्दसिद्धान्तवागीशेन विरचिता, जगदीश-
गदाधरटीकापेक्षया नेयं विस्तृता, अपि तु संक्षिप्ता एव । अनुमितिप्रकरणादारभ्य सामान्य-
लक्षणावधिकोऽयं ग्रन्थः । “भवानन्द” इत्यक्षरचतुष्टयं दुर्वोध्यं पुष्पिकायां ।

पूर्वार्द्धोत्तरार्द्धत्वेनानुमानखण्डविभागस्याप्रसिद्धत्वेऽपि “चौखम्बामुद्रणालयप्रकाशितानु-
मानगादाधर्या” सामान्यलक्षणाप्रकरणावसाने

गिरीन्द्रदुहितुर्नमस्तुरवरावतंसीभवत्

पदाम्बुजरजः कृपाकलिततीक्ष्णधीसम्पदाम् ।

गदाधरविनिर्मिता विषमतर्कदुर्गाटवी ।

नवीनपदवीमुदं वितनुतां सता धीमताम् ॥

इत्येषः श्लोक उपलभ्यते । अतएवानुमीयते श्लोकमिममुपजीव्यैव ग्रन्थकृता अनुमिति-
प्रकरणात् सामान्यलक्षणान्तग्रन्थ' पूर्वार्द्धत्वेन परिगृह्य पुष्पिकायां शिरोमणीयपूर्वार्द्धव्याख्या
इति सन्निविष्टा ।

90

91 खण्डनखण्डखाद्यटीका ।

Khaṇḍanakhaṇḍakhādyāṭikā.

By Padmanābhamaśra.

Substance: Country-made white paper. Size $11\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches.
Folia 159. Nearly written in Nāgara character. 5-6 lines in a page.
Extent 1544 ślokas. Appearance: old. Prose. Incorrect. Complete
as a part.

A commentary on the khaṇḍanakhaṇḍakhādyam of Śrīharṣa by

Padmanābha miśra. Does not seem to have been printed. It is not noticed in cat. cat. Another copy of the ms. is available at Alwar library.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः । वन्दे तमखिलाधारं भालेन्दुभयविह्वला । काकोलकपटाद्गूढा यत्कण्ठकुहरे कुहूः । वलभद्रमिश्रकृतिनध्वरसरोजे समाराध्य । श्रीपद्मनाभसुकृती खण्डनटीकामिमां तनुते । श्रीपद्मनाभकृतिनो वचसां विलासैः श्रीहर्ष-निर्मितमिमामधिगम्य सम्यक् । धीरा यशोनिचयपूरितदिग्विभागा लोकेषु खण्डन-पराक्रममातनुध्वम् ॥

It ends fol 159b : अथ (त) एव कोपि विशेषो भविष्यतीति शङ्कते तथापीति । निर्वक्तुमशक्यतया कोपि साक्षी आह तस्येति ।

Colophon : श्रीपद्मनाभकृतिना कृतिनां गरिष्ठ-
मानस्य लोकविदितं वलभद्रमिश्रं ।
एतावता यदुपदिष्टमदुष्टवत्
तुष्टोस्तु तेन स कृती सुकृती प्रगल्भः ॥

विवरणम् : श्रीहर्षकृतखण्डनखण्डखाद्यनामकग्रन्थस्य खण्डनपराक्रमनामधेया नाति-विस्तृतेयं टीका प्रगल्भाचार्य-प्रशिष्यपद्मनाभमिश्रेण विरचिता । ग्रन्थसूचीपञ्चधां (cat. cat) ग्रन्थोऽयं नोपलभ्यते । सम्भाव्यते अलोयारग्रन्थशालायामेतत्तत्सदृशपुस्तकं वर्तते । ग्रन्थोऽयं विशेषेण आक्षरिकभ्रमदुष्टः ।

प्रथमपरिच्छेदान्तर्गतानुपलब्धिखण्डनावधिकोऽयं ग्रन्थः ।

This Ms. contains the first chapter of the book up to the refutation of anupalabdhī as a Pramāṇa.

91

92 पदार्थनिरूपणटीका ।

Padārthanirūpaṇāṭikā.

By Raghudeva Nyāyālaṅkāraḥ.

Substance : country-made white paper. Size 10 $\frac{3}{4}$ × 3 $\frac{3}{4}$ inches Folia 32(2-33). Neatly written in Nāgara character. 9-10 lines a page. Extent 1000 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

A Commentary on Padārtha Khaṇḍana or Padārthanirūpaṇa of Raghunātha Śiromaṇi by Raghudeva Nyāyālaṃkāra, pupil of Harirāma Tarkālaṃkāra.

1st page is wanting and writing on the last page is effaced slightly. The book is available in print.

It begins fol : 2a : पत्ते । ननु दिक्कालयोरतिरिक्तवानभ्युपगमे पूर्वस्यां घट इदानीं घट इत्याद्यनुगतप्रतीत्यनुपपत्तिः । नचेश्वरादेव तथा प्रतीतिनिर्वाह इति वाच्यम् ।

It ends 33b : भवादृशान् पण्डितान्, एषा पूर्वश्लोकोक्ता । पूर्वपण्डितैः वाचस्पतिमिश्रादिभिः । अपरानिति पण्डितानित्यर्थः ।

पदार्थखण्डनाकुलपुरुहुते पुरोहितम्
शिरोमणिमहं वन्दे शिरोमणिमिवादभूतम् ॥
श्रीमद्दीपितिकारकल्पितघटाकोलाहलव्याकुलो
मार्गे सशरणाय यन्निगदितं सिद्धान्तसिद्धेतरत्
दैवात् तेन भवेद् यदीह प्रौढापराधो मम
क्षन्तव्यः कृतिभिः श्रुतो यदि भवेद् यच्चानुरूपो बलिः ॥

Colophon : इति श्रीरघुदेवन्यायालंकारभट्टाचार्यविरचिता पदार्थखण्डनव्याख्या ॥

विवरणम् : रघुनाथशिरोमणिकृतपदार्थतत्त्वनिरूपणापरनामकपदार्थतत्त्वखण्डननामक-ग्रन्थस्येयं टीका हरिरामतर्कालङ्कारशिष्य-रघुदेवन्यायालङ्कार-भट्टाचार्येण विरचिता । विनष्टमस्य ग्रन्थस्य प्रथमपत्रम् । अपञ्चिममाणमसीत्वेन च दुःशकपठनमन्तिमपत्रम् ।

2356 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally incorrect. Complete. Worm-eaten.

It begins fol 1b: श्रीनारायणाय नमः । श्रीगुरुभ्योनमः । अकिंकल्पविषय एकः, स्थायुः पुरुषः श्रुतोक्ति यः श्रुतिषु । ईश्वरमुमया न परं वन्दे नु मयापि तमधिगतम् । १

It ends fol 121b: यत्काव्यं मधुवर्षि धर्षितपरास्तर्केषु यस्योक्तयः । श्रीहर्षस्य कवेः कृति कृतिमुदे तस्याभ्युदीयादिदम् ।

Colophon : इति श्रीहर्षकृतानिवेचनीयसर्वस्वे खण्डनखण्डस्ताये तुरीयः संकीर्ण-परिच्छेदः समाप्तः ।

Post-Colophon : शुभमस्तुसर्वजगतः । संवत् १=२६ ।

चिवरणम् : श्रीहर्षेविरचितः खण्डनखण्डखाद्यनामधेयोऽयं ग्रन्थः । लिप्यादिकमस्य न मनोरमम् अशुद्धिस्तु साधारणतया वर्तते । १०१ पत्रपर्यन्तं साधारणतया कीदृष्टं इतः परं विशेषेण । ६६ संह्यक सूची द्रष्टव्या ।

For description of contents see Ms. No. 99, (cat no 98).

93

94 खण्डनदर्पणम् ।

Khaṇḍanadarpaṇam.

By Pragalbha or Śubhāṅkara.

Substance: Country-made white paper. Size 11 × 4½ inches. Folia 48 (7-37) written in Nāgara character. 9-13 lines in a page. Extent 2016 (42-52) ślokas. Appearance: old. Prose. Generally correct. Incomplete.

The text is bounded on either sides by two double lines. A commentary on the khaṇḍanakhaṇḍakhādyam of Śrīharṣa entitled khaṇḍanadarpaṇa by Śubhāṅkara or pragalbha. Available in print.

It begins fol 1b: श्रीगणेशाय नमः । यस्माद्विश्वमशेषमुत्थितमिदं यस्मिन् पुनर्लीयते, यद्भासा स्फुरति स्वतो जहमपि प्रायो(?) पदज्ञानतः । जीवोऽयं स्वपदच्युतोजड-मतिर्मग्नो भवांभोनिधौ, आत्मानं तमसं गमद्वयमजं स्वाभीष्टसिद्धेय भजे । १ ।

यस्मिन् देवा अपि सुरपुरीवासमास्वादयन्तो

धन्याः स्मः किं वयमिति जनिं सादरं कामयन्ते ।

लादीवंशे कलुपरहिते तत्र पुण्यप्रभावात्
 धीरः श्रोमन्नरपतिमहामिथवयो वभूव ॥
 तस्यात्मजः सकलशान्निहिच्छेताः श्रोमच्छुभकर इति प्रथमः कथीनाम् ।
 आविर्बभूव भुवि विधुनकीर्तिचन्द्रो लाट्यवंशसरमिहवामरेशः ।
 तेनानुगुणविचारमन्यमथनंददृष्ट्य विद्यार्णवात् ।
 प्रज्ञानेवतया निगूढविलसत् सत्त्वगुणार्थमृतम् ।
 श्रीमच्छंकर-वर्द्धमान-रचितोपायान् विलोड्यापि च ।
 श्रीहर्षस्य कृते मया कृतिमुदे श्रीदर्पणो रच्यते ॥

नन्वद्वैतव्यवस्थापनं विजयो वा यत्फलद्वयमुक्तं तत् कथामार्थं कथनं च वैतगिहकस्य न प्रवेशः ।

It ends fol 51b : तर्हि संयोगतदभावव्यक्लोरविरोधप्रसंगात् । एकाधिकरगात्वेन परस्परराधिकरणत्वेन वा न या प्रमातुं ? स्वरूपयोग्यता सा विरोध इति ।

चिवरणम् : खण्डनखण्डखाद्यस्येयं टीका शुभकरापरनामधेयप्रगल्भाचार्येण प्रणीता । व्याख्यानमिदमतीव संक्षिप्तम् । प्रथमपरिच्छेदान्तर्गतस्तृतित्वखण्डनावधिकोऽयं ग्रन्थः ।

The Ms. contains the first chapter of the book up to the refutation of memory-element in knowledge.

94

95 खण्डनभूपामणि ।

Khaṇḍanabhūṣaṃaṇi.

By Raghunātha.

Substance: Country-made white and yellow paper. Size 10½ × 4¾ inches. Folio: 144. Neatly written in Nāgara character. 1-3 lines in a page. Extent 3456 ślokas. Appearance fresh. Prose. Incorrect. In complete at the end.

A commentary on the khaṇḍanakhaṇḍakhādyam of Śrīharṣa entitled khaṇḍanabhūṣaṃaṇi by Raghunātha. See Rādh 5.7. N.P. ix, 32. Oudh 1876, 18. Stein 119 (inc) 137 I. 137 (inb) Maharaja of Jammu 1898. Does not seem to have been printed.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः ।

आनम्य भक्तिनम्रः शंभुं सोमोधिजाकांतं,
श्रीरघुनाथस्तनुते खण्डनभूपामणिं कुतुकात् ।
धीरा कुशाग्रमतयो विबुधा निठांतं,
वेदान्ततन्त्रमिह यो(ये) परिशीलयन्ति ।
तेभ्यो ममेदमुपढौकितमल्पवृद्धि(द्धेः)
क्षोभप्रदं यदि भवेन्मम कोऽपराधः ।

It ends fol 144b : व्यभिचारशंकांन्यथानुपपत्त्यैव सामान्यलक्षणायाः प्रत्यासत्तित्वं कल्पयामि गणेशोपाध्यायस्य स्वविशिष्यप्रतीरणाप्यपास्ता समानप्रकारकारकनिश्चयस्यैव संक्षय (संशय ?) विरोधित्वेनायं धूमो वह्निव्याप्य इति निश्चयस्य तत्रैव धूमत्वावच्छेदेन व्या... हाद्धूमो वह्निव्याप्यो नवेति संशयनिरोधात् । किं विनापि सामान्यस्य प्रत्यासत्तित्वे धूमवत्पक्षे धूमेन्द्रियसन्निकर्षस्य हेतुत्वेन तु यावद्धर्मस्य सन्निकर्षस्या ।

विवरणम् : खण्डनभूपामणिनामधेयेयं टीका श्रीहर्षविरचित-खण्डनखण्डखाद्यनामक-ग्रन्थमुपजीव्य रघुनाथेन विरचिता । अथ रघुनाथोऽयं दीधितिकारो न वा इत्यस्मिन् विषये महान् सन्देहो वर्तते । तत्र नायं दीधितिकार इत्यस्माकं निश्चयः । तथाहि—

“परजुष्टनयान्निवर्तमाना मननास्वाद्यरसा विशुद्धबोधैः ।

रघुनाथकवेरपेतदोषा कृतिरेषा विदुषां तनोतु मोदम्

इत्याद्यनुमितग्रन्थमङ्गलाचरणश्लोकरचयितृरघुनाथशिरोमणेः खण्डनव्याख्याप्रारम्भे

धीराः कुशाग्रमतयो विबुधा नितान्तं वेदान्ततन्त्रमिह ये परिशीलयन्ति ।

तेभ्यो ममेदमुपढौकितमल्पवृद्धेः क्षोभप्रदं यदि भवेन्मम कोऽपराधः ।

इत्यादि श्लोके विनयनप्रत्वसूचकात्पवृद्धिपदव्यवहारस्यासम्भवाद् अन्यः कश्चिद्विरघुनाथ एवास्या रचयितेति मन्यते ।

परन्तु रचनावैशिष्ट्यमुभयोः सम्पूर्णापृथक्तयोपलभ्यते, शिरोमणिना प्रतिपङ्क्तिमवलम्ब्य कस्यचिदपि ग्रन्थस्य व्याख्या न कृता, एवं व्याख्यानावसरे पूर्वाचार्याणां नाम्ना समुल्लेखो न कृतः परमस्य ग्रन्थस्य टीकाकारेण पूर्वाचार्याणां नामोल्लेखपूर्वकं पाठमुद्धृत्य खण्डनं मण्डनं वा कृतम् ।

अपि च रघुनाथोऽयं वासुदेवसार्वभौमस्य प्रशिष्य इत्यत्र नास्ति सन्देहः, अस्मिन्नेव

ग्रन्थे “शङ्करमिश्राणामद्वैतखण्डनं श्रुत्वाऽसत्परमगुरुभिः सार्वभौमभट्टाचार्यैरुक्तम्” इत्युक्तं टीकाकारेण ।

खण्डनग्रन्थस्य बृहत्तमेयं टीकेल्लक्ष्म नास्ति संशयः । एवं पूर्वसूत्रिणां शङ्करमिश्र-विद्यासागर-इष्टसिद्धिकार-भट्टचरण-भाष्यकारप्रभृतीनामुन्नेयेन तथा विचारनैपुण्येन च टीकाकृतो वेदान्तशास्त्रे महत् पाण्डित्यमुपलभ्यते ।

ग्रन्थेऽस्मिन् “तथाहि न तावत् परकीयज्ञाने परस्याऽन्यादृशोऽप्यक्षसम्भवः, नाप्यनुमानार्थापत्ति, लिङ्गानुपपद्यमानयोः सर्वलोकार्थगद्गता प्रत्येकमशक्यत्वात् । नापि शब्दः, सर्वत्र तस्यासम्भवात् । उपमानाद्यगम्भवोऽपि स्फुट एव, ततः कथं नर्वाभ्यः स्मृतिव्यक्तिभ्यो व्यतिरेको निरूप्यः प्रमायाः, इत्यवोधादमिर्दिर्लक्षणस्य” इत्यन्तप्रथमपरिच्छेदान्तर्गत-द्वितीयविकल्पनिरासरूपमूलग्रन्थस्य टीकोपलभ्यते । अत्र तु प्रथमपरिच्छेदस्य पादपरिमितं वर्तते ।

(Raghu Nātha, the author of the Commentary is not the celebrated neo-logician Raghu Nātha Śitomaṇi. It appears from the extensive use of references that the present Commentator was well-versed in Vedānta. The Commentator is of the opinion that there is no way to the access of the knowledge acquired by others—all the sources failing to help in this respect.)

95

96 खण्डनखण्डखाद्यटीका ।

Khaṇḍanakhāṇḍakhādyatīkā.

By Śaṅkaramiśra.

Substance: Country-made white paper.. Size $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 134. Neatly written in Nāgara character. 3-10 lines in a page. Extent 2484 Ślokas. Appearance-old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Worm-eaten. It ends abruptly.

This is the same work as our No. 99 (Cat No. 98) but containing the first part only. This is not available in print.

It begins fol 1b: श्रीगणेशाय नमः । हरिशंकरयोः सितासितं भुजंगराति-भुजंगलाञ्छनं । वपुरस्तु मुदे विरुद्धयोरपि संसर्गिणि भिन्नतां गतम् ॥

It ends fol 134b: कोऽसौ विशेष इति वादिप्रश्ने निर्वचनमावश्यकमन्यथा सर्वत्र सामान्येनैवोत्तरं स्यादिति परिहरति तस्येति । व्याख्यानमिदमस्माकं यथा पितृवचस्तथा व्याख्यानगुणदोषाभ्यां संबधो मत्पितुर्न मे ॥

Colophon: इति श्रीमहामहोपाध्यायमिश्रश्रीशंकरकृतं प्रथमखण्डनखाद्यानन्दवर्द्धनपुस्तकं समाप्तम् ।

विवरणम् : कीदृष्टत्वात् प्रथमपत्रचतुष्टयानामंशतो हानिर्जाता, तथा अन्तिमपत्राक्षराणामपि । प्रथमपरिच्छेदान्तर्गतानुपलब्धिखण्डनव्याख्यानपर्यन्तमन्तोपलभ्यते । ६७ संख्यक सूची द्रष्टव्या ।

The book contains up to the end of refutation of anupalabdhī as a *ptamāṇa*. For further details see ms. no. 97. (cat. no. 96)

96

97 खण्डनोद्धारः ।

Khaṇḍanoddhāraḥ.

By Vācaspatimiśra.

Substance: Country-made white paper. Size $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 97. Neatly written in Nāgara character. 2-12 lines in a page. Extent 3072 Slokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Complete.

A work refuting the principles of the Khaṇḍanakhaṇḍakhādyam, entitled Khaṇḍanoddhāra by vacaspatimiśra.

Slightly worm-eaten and folia 33-97 are in a different style of hand-writing but perhaps by the same hand. Available in print.

It begins fol 1b : ओं विघ्नेशाय नमः ।

अणोरणीयान् महतो-महीयानेकः पुमान् विश्वजनीनवृत्तिः ।

जगत् प्रसूतिस्थितिभंगबीजमस्माकमन्तःकरणे चकास्तु ।

It ends fol 96b : चदक्षपादस्य महामुनेमेतं विषण्डितं पण्डितमानिनामुना उत्तमगौनडेन ? तदंज ? साधु नामयो धृतं पश्यति ? वीतमत्सराः लक्षसौ वैनतेयोपि नीरक्षोरविवेचनी सुकृती राजहस्यो मे ?

Colophon: इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रीवाचस्पतिविरचितखण्डनोद्धारः समाप्तः ।

Post-Colophon: समये कार्तिकसुदि अष्टम्यां गुरौ लिखितैरवति । आदर्श-
दोषान्मतिविभ्रमाद्वा त्वराविशेषात् लिखनस्यमात् । यदन्न वृत्तन्ततदशुद्धवर्णं क्षमन्तु सन्तः
खलुलेखकल्प(स्य) ।

चिचरणम् : श्रीहर्षविरचितखण्डनखण्डखाद्य-नामधेयवैतरिडकग्रन्थे प्रमाण-प्रमेयादि
ये तावत् पदार्थाः खण्डिताः खण्डनोद्धारनामधेयेऽस्मिन् ग्रन्थे वाचस्पतिमिश्रेण तु
खण्डनकृतां मतं निराकृत्य न्यायमतानुसारेण पुनस्तेषां व्यवस्थापनं कृतमिति । पञ्चाणि
अंशतः कोटदृष्टानि । ७७ संख्यकृपात् समाप्तिपर्यन्तमक्षराणां वैषम्यमुपलभ्यमानेऽपि
सम्भाव्यते नेयं विभिन्नलिपिकाराणां लिपिः ।

The work refutes the refutation of the author of Khaṇḍana
khaṇḍakhādyā establishes the categories advocated by Nyāya
Philosophy.

97

88 खण्डनखण्डखाद्यटीका ।

Khaṇḍanakhaṇḍakhādyāṭīkā.

By Pragalbhācāryya.

Substance: Country made white paper. Size 14 × 4 inches.
Folia 112. Neatly written in Nāgata character. 4-8 lines in a
page. Extent 4246 Slokas. Appearance-old. Prose. Generally
correct. Complete as a part.

A Commentary on the Khaṇḍanakhaṇḍakhādyam of Śrīharṣa
entitled Khaṇḍanoddhāra by Pragalbhācāryya (or Subhāṁkara).

Worm-eaten throughout. Available in print.

This is the same as our previous No. 94 (cat. no. 93) with
difference towards the end and Colophon.

It ends fol. 112 न च खलुसंयधविशेषाः प्रतियोगित्वं तस्य दूषितत्वादिति ।
अद्वैतानन्दसद्ब्रह्मसर्वाधिष्ठानभूरिदं, ग्रीष्मानु प्रणयपात्रं प्रगल्भं प्रति नित्यशः ।

Colophon: इति श्रीपरमहंसविद्यासागराचार्य-श्रीवर्द्धमानोपाध्याय-श्रीशंकरमिश्र-

कृत्स्नखण्डनोपायादिसंग्रहे श्रीमदनुभवानन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनारायणचरणैकशरणश्रीनरपति-
महामिश्रतनय-जाह्नवीगर्भसंभवकृष्णपतिश्रीप्रगल्भाचार्यकृते प्रथमखण्डनखण्डोद्धारः
समाप्तः ।

Post Colophon:

अनेन करणेनाशु ग्रीणातु जगतां पतिः ।

यत्प्रसादादिदं किंचिल्लिखितं कृतिना मया ॥ श्री सं १६४१ ॥

विवरणम् : श्रीहर्षविरचित-खण्डनखण्डखाद्यनामकग्रन्थस्य खण्डनोद्धारनामधेयेयं
टीका 'प्रगल्भाचार्येण' विरचिता । प्रथमपरिच्छेदात्मकेऽस्मिन् ग्रन्थे कालाख्यपादिष्ट-
'खण्डनपर्यन्तं' वर्तते । कीटदष्टत्वाद्यालनीयकल्पोऽयं ग्रन्थः ।

The book contains upto Vādha.

98

99 खण्डनखण्डखाद्यटीका ।

Khaṇḍanakhaṇḍakhādyatīkā.

By Śaṅkaramiśra.

Substance: Country-made white paper. Size 13½/25 inches. Folia 334 (by Counting) Neatly written in Nāgara character. 8-10 lines in a page. Extent 9352 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Available in print.

Khaṇḍanakhaṇḍakhādyam of śrīharṣa with the commentary by Śaṅkara-Miśra. The text is placed in the middle of folia and the commentary is placed above and below the text leaving a small margin in between them.

On folia No 145-213 contents of the folia No 145-150 and No 213-215 are seen codensed, and there is a break in the serial No of folia concerned.

Beginning of the Commentary fol 1b: ओं श्रीगणेशाय नमः ।

हरिशंकरयोः सितासितं, भुजगारातिभुजंगलाञ्छनम् ।

वपुस्तु मुदे विरुद्धयोरपि संसर्गि न मित्रतां गतम् ॥१॥

Beginning of the Text fol. 1b श्रीगणेशाय नमः ।

अविकल्पविषय एकः (१), स्थाणुः पुरुषः श्रुतोक्ति यः श्रुतिपु ।

End of the text fol 341b: यत्काव्यं मधुर्वर्षि धर्षितपरास्त्रकेषु यस्योक्तयः,

श्रीश्रीहर्षकवेः कृति कृतिमुदे तस्याभ्युदीयादिदम् ।

Colophon : इति श्रीश्रीहर्षकृतानिवेचनीयमवेत्त्वे खण्डनखण्डखाद्ये तुरीयः सङ्कीर्ण-
परिच्छेदः ।

End of the Commentary fol 341b: स्त्रोतकर्षाख्यापनेन ग्रन्थस्य स्थापनीयता-
माह । ताम्बुलेति । खभ्रातुर्जननाथस्य व्याख्यामाख्यातवान् यतः सत्पिता भवनाद्योऽयं
तामिहालिखमुज्ज्वलाम् ।

Colophon : इति श्रीमहामहोपाध्याय सन्निभभवनाद्यात्मज-महामहोपाध्याय सन्निभ
शंकरविरचितः (१) खण्डनखाद्यचतुर्थपरिच्छेदशंकरटीका समाप्ता समाप्तोऽयं ग्रन्थः शुभमस्तु ।

Post-Colophon : १६४२ सं लीः कालीकाप्रसादः ।

विवरणम् : श्रीहर्षविरचित-खण्डनखण्डखाद्यनामधेय ग्रन्थस्येयं टीका श्रीशंकर-
मिभ्रविरचिता । प्रतिपक्षमध्यस्थले तु मूलग्रन्थः, उपर्यधोभागे च टीका इत्येवं क्रमेण
लिखितोऽयं ग्रन्थः ।

दृश्यते च २४५ पक्षसंख्याया आरभ्य २५० संख्यकपक्षपर्यन्तप्रतिपाद्यवस्तु २४५
संख्यकपक्षे, तथा २२३ संख्याया आरभ्य २२५ संख्यकपक्षपर्यन्तप्रतिपाद्यवस्तु २२३
संख्यकपक्षे निबद्धम् ।

ग्रन्थस्य चास्य खण्डनखण्डखाद्यम्, खण्डनखण्डम्, खण्डनस्ताद्यम्, खाद्यखम्,
खण्डनद्येति विविधप्रकारनामधेये उपलभ्यमानेऽपि खण्डनखण्डखाद्यमित्येवं पूर्णं नाम ।
नामैकदेशग्रहे पूर्णग्रह इति न्यायेन सुखभाषणाभिप्रायेण लघुकृतानि तु नामान्तराणि इत्येवं
मन्यते ।

खण्डनस्य—लक्षणप्रमाणादि शास्त्रीयपदार्थनिर्वचनविरोधिभूतखण्डनस्यैव, खण्डस्य—
ऐक्यवद्रवचोदस्य, खाद्यम्—खाद्यात्मकमिति यावत् यत्तत् खण्डनखण्डखाद्यमित्यर्थः,
खण्डनेनोक्तलक्षणेन खण्डा खण्डिता खमाद्यं येषां ते खाद्या गगनादयः पदार्था यस्मिन् तत्
खण्डनखण्डखाद्यमित्यर्थो वा । यद्यपि गगनादयः पदार्था नात्र खण्डयन्तेऽपि तु प्रमा
प्रमाणाद्या लक्ष्यापि गगनादीनामात्मप्रतिलम्बका ये प्रमा प्रमाणादयस्तेषां खण्डनेन
सुखखण्डिता एव ते इति । विद्यमानायामपि विद्यासागरीयादि टीकायामस्या अतीव-
गहनार्थानां खल्पाक्षरैर्भाषार्थप्रकाशनमेव वैशिष्ट्यमिति ।

The speciality of the work lies in its brevity and expressiveness.

99

100 सारसंग्रहः ।

Sārasaṅgrahaḥ.

By Varadarāja.

Substance: Country-made yellow paper. Size $10\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia: 1-36 written in Nāgara character. 10 lines in a page. Extent 1155 ślokaś. Appearance: very old, prose generally correct. Incomplete at the end. Available in print as regards the first chapter only.

A commentary on the Tārkikarākṣā, entitled Sārasaṅgrahaḥ.

It begins fol 1b नमो भगवते श्रीगणेशाय । नमामि परमात्मानं स्वतः सर्वार्थ-वेदिनं विद्यानामादिकर्तारं निमित्तं जगतामपि । प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य प्रेक्षावदुपादित्वा-प्रयोजनाभिमतकलसाधनतामभिधाय श्रोतृवृद्धिमनुकूलयिष्यन् वर्तिष्यमानमेवाश्रमसंक्षेपतो दर्शयति ।

End : छलं द्वितीयादि कक्षासु संभवति । छल इति छलपदार्थः ।

Colophon : इति श्रीवरदराजविरचिते तार्किकरक्षाव्याख्याने सारसंग्रहे प्रथमपरिच्छेदः समाप्तः ।

Post-colophon : भट्टनारायणेन लिखितोऽयं ग्रन्थः । श्रीरस्तु । लेखकपाठकयोः कल्याणं भूयात् ॥

विवरणम् : असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः प्रथमपरिच्छेदात्मकः । तत्र छलनिरूपणपर्यन्तं विद्यते ।

It contains only the first chapter upto the end of definition of chala.

100

102 कुसुमाञ्जलि-आमोदः ।

Kusumāñjali-āmodaḥ.

By Śaṅkaramiśra.

Substance: Country-made yellow paper. Size: $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches.

Folia 21 nearly well written in Bengali character. 7 lines in a page.
Extent 798 ślokas. Appearance old. prose. Generally correct. Incomplete. It ends abruptly. Published by Calcutta University.

It begins fol 1b : ओं परमात्मने नमः ।

आसौदेः परितोपिताः परिपदः प्रत्येकमाशाश्रिताः,

मान्तैः पिञ्जरिता परागपटलैराशावकाशा दश ।

आहूता मकरन्दविन्दुनिकरैः पूष्पान्ध्रय श्रेण्यो

येनाहाय स वः पुनातु नटतः शम्भोः प्रगुणाञ्जलिः ॥

भवानीभवनाथान्या पितृभ्या प्रणमाम्यहम्

यत् प्रसादादिदं शास्त्रं करुणीरोणमो कृतम् ॥

मकरन्दे प्रकाशे या व्याख्या परिमलेऽथवा ।

ततोऽधिकां पितुर्व्याख्यामाख्यातुमशक्यम् ॥

It ends fol 21b : यद्यमतुल्यात्युपनीते परमात्मनि कृत्वाभावः साध्यः तदा तुल्यसाध्यवत्वेन वस्तुभूतमेवायाति अन्यथा साध्याश्रयत्वमेव न स्यादेवं साधनाश्र ।

चिचरणम् : परमतनिराकरणपूर्वकमीश्वरव्यवस्थापनमेव ग्रन्थस्यास्य विषयः । प्रकाशित-
धैतत् पुस्तकं कलिकाताविश्वविद्यालयात् । तत्रत्वभूमिकाया टीकेयं रामभद्रसार्वभौ-
मस्यवेति प्रतिपादनाय कृतेऽपि बहुलप्रयासे तत्प्रमाणत्वेन “इति रामभद्रविरचिताटीका
समाप्ता” इत्येतादृशी काचिदपि पुष्पिका नोदाहृता । संस्कृत-साहित्यपरिपदग्रन्थे (सं
५८३ क पृ: ३११) “इत्यन्तं शङ्करमिश्रियं” इत्यस्य “भवानीभवनाथान्यां पितृभ्यां
प्रणमाम्यहम्”मिति शङ्करमिश्रपितोर्नामोक्तेखदर्शनाच्च शङ्करमिश्रस्येयं टीकेत्यवगम्यते ।

The subject of the book is establishment of God by refuting the arguments of the atheists. In the introduction of the printed book the author of the Commentary is mentioned as Rāmabhadra. But no Colophon could be cited in favour of that decision. On the other hand in the ms. of the Sanskrita Sāhitya-Parisad of Calcutta the authorship ascribed to Saṅkara Miśra. There is a Colophon cited and also the salutation in the beginning gives the name of the parents of Śaṅkara Miśra.

101

103 अनुमितिगादाधरी ।

Anumitigādādhari.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance : Country-made yellow paper. Size $20 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 10. Neatly well written in Bengali character, 7-10 lines in a page, Extent 480 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. It ends abruptly. Printed.

It begins Fol 1b : ओं नमः शिवाय !

अभिवन्द्य सुहुः समादरात् पदपाथोजयुगं पुरद्विषः ।

विवृणोति गदाधरः सुधीरतितुर्वोधगिरः शिरोमणेः ।

It ends fol 10b : सिद्धान्तिभिस्तु व्याप्यतावच्छेदकरूपेणैव साध्यमनुमितौ भासते इति नियममवनम्य उपमानप्रामाण्यं व्यवस्थाप्यते ; उपमाने च गवयादिपदे विशेषतो गवयत्वादिप्रवृत्तिनिमित्तकत्वग्रहः सम्भवति गवयत्वादिप्रकारकसादृश्यज्ञानात् तद्रूपेण पदवाच्य

विवरणम् : अनुमाननिरूपणे उपजीवकत्वमेव सन्नतिरिति सार्वभौममतस्य कियदंश-पर्यन्तं वर्ततेऽस्मिन् ग्रन्थे ।

The book contains only a small fragment of the work. Sārvabhauma's view regarding the relation between pratyakṣa (perception) and anumāna (inference) has only been touched upon.

102

106 अवयवगादाधरी ।

Avayava-Gādādhari.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance : Country-made yellow paper. Size $18 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 28 (from 5-35) 10 and 29 are missing, neatly well written in Bengali character. 7-8 lines a page. Extent 812 Ślokas. Appearance old. Prose incorrect. Incomplete at the beginning and the end.

Printed. It is not by the same hands from p. No 11. This is the same as our previous No 29.

It Begins Fol 5a. श्य वाचकप्रदपूर्ववर्तिताया अपेक्षणीयत्वादतो न तादृशान्वयबोध-
सम्भव, गुणानाञ्च परार्थत्वादसम्बन्धः समत्वादिति न्यायेन विधेयविधया भासमानयोः
शुद्धवद्विमतविशिष्ट...तत् तात्पर्यमत्वे योजनयापि तादृशबोधसम्भवात् ।

It ends Fol 35b. शब्दज्ञाने वहिमानित्येतादृशवाक्यज्ञानजन्यज्ञानेऽभेदभासते
इत्यनेनान्वयः, नतु वहि. संयोग इति शेष नामार्थयोर्भेदान्वयस्याव्युत्पन्नत्वात् इति हृदयं
तथापि तादृशप्रतिज्ञाजन्यबोधे

विवरणम् : २६ संह्यकग्रन्थविवरणो द्रष्टव्यम् ।

103

105 अनुमानमयूखे अवयवप्रकरणम् ।

Anumānamayūkhe Avayavaprakaraṇam.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance: Country-made yellow paper., Size $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches.
Folia 14, neatly written in Bengali character, 7-8 lines in a page,
Extent 700 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct.
Complete.

A commentary on the Tattvacintāmaṇi of Gaṅgeśa entitled
Anumānamayūkha by Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

There is a square blank space in the middle of each page. There
are occasional notes in the upper and lower margins. See Madras Cat
Vol vii. No 4026.

It begins fol 1a : ओ' नमः शिवाय । प्रसङ्गादाह तच्चेति, तत् त्रिविधमप्यनु-
मानं परार्थं परस्य वादिनोऽर्थं साध्यनिश्चयः, तत् शङ्कानिवृत्तिर्वा यस्मात् तादृशं न्याय-
साध्यं न्यायप्रयोज्यमित्यर्थः । अतिप्राच्यैरुपनयमात्रस्य सौगतैरुदाहरणादिद्वयस्य मीमांसकैः
प्रतिज्ञादितिकस्यैव जरन्मैयायिकैर्विप्रतिपत्तिसमयवन्धजिज्ञासावाक्यकण्टकोद्धारदृष्टान्तक्रमेण
वाक्यदशकस्य न्यायत्वोपगमात् ।

It ends fol 14b : तत्त्वबुभुत्सैवात्र प्रयोजनपदार्थः । कण्टकोद्धारस्येति को वह्निमान् कुतो धूमात् कथमस्य गमकत्वमित्यादिप्रश्नव्यञ्जकं किं पदार्थस्तोमस्य इत्यर्थः ।

Colophon : इति महामहोपाध्यायश्रीलश्रीयुक्तजगदीशतर्कालंकारभट्टाचार्यविरचित अवयवटिप्पणी समाप्ता ।

विवरणम् : गंगेशोपाध्यायविरचिततत्त्वचिन्तामणिग्रन्थान्तर्गत-अवयवग्रन्थस्य अनुमान-मयूखनामधेयेयं टीका जगदीशतर्कालंकारविरचिता । कणादतर्कवागीशकृतव्याख्या-पेक्षया व्याख्यायामस्यां वैशिष्ट्यमुपलभ्यते । “अनुमितिचरमकारणलिङ्गपरामर्शप्रयोजक-शब्दज्ञानजनकवाक्यं न्यायः” इति मणिकारकृतन्यायलक्षणस्य व्याख्या दीधितिकारेण कृता । जगदीशेन पुनरस्य ग्रन्थस्य अन्यैरपरिशीलितपन्थानमवलम्ब्य वक्ष्यमाणप्रकारेण व्याख्या कृता “यादृश यादृशानुपूर्व्यवच्छिन्नवाक्ये नैयायिकानां प्रकृतपक्ष-हेतु-साध्यकन्याय-व्यवहारस्तादृश-तादृशानुपूर्व्यवच्छिन्नाभावकूटसाध्यकानुमितिपरं । तथाच तादृशानुमितेः कारणीभूतो यः परामर्शस्तादृशानुपूर्व्यवच्छिन्नाभावकूटव्याप्यघटपदत्ववान् (अयं) इत्या-कारकः परामर्शस्तस्य प्रयोजकं तज्जनकव्याप्तिज्ञानस्य जनकं यत् शब्दज्ञानं शब्दप्रकारकं ज्ञानं तज्जनकं तस्य प्रकारतया जनकताया अवच्छेदकं वाक्यमित्यर्थः ।

माद्राजग्रन्थागारे अनुमानमयूखस्तु सम्पूर्णतया वर्तते नान्यत्र कुत्रापि ।

This book is a Commentary in Avayava by Jagadīśa. Raghunātha has not explained the definition of nyāya put forward by Gaṅgeśa. But Jagadīśa has dwelt on that in his own unique way.

104

107 अनुमानमयूखे अवयवप्रकरणम् ।

Anumānamayūkhe Avayavaprakaraṇam.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made yellow paper. Size $16\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 17, Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 700 śloka. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Date 1734 śaka.

There is a square blank space in the middle of each page.

This is the same as our previous No 105. (Cat No 103)

Post colophon व्यलेखित् पुण्डरवल्यां त्रितिसुरकमलाकान्तशर्मा प्रयत्नात् शाके-
वेदाक्षिशैलावनिपरिगणिते भास्करे मेपमंस्त्ये ।

विवरणम् : १०५ संख्यकग्रन्थसदृशत्वेऽप्यस्य लिप्यादिकं विशेषेण सुस्पष्टम् ।

105

108 गुणप्रकाशविवृतिः ।

Guṇaprakāśavivṛtiḥ.

By Mathurānātha Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches.
Folia 34. Neatly written in Bengali character. 7-8 lines in a page.
Extent 1768 ślokas. Appearance old. Prose, incorrect. Incomplete
at the end.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1b : ओं नमो गणेशाय ।

कुञ्जिताधरपुटेन पूरयन् वंशिकां प्रचलदं गुलिपंक्तिः ।

मोहयन्नखिलवामलोचनाः पातु कोऽपि नवनोरदच्छविः ॥

श्रीमथुरानाथतर्कवागीशधीमता गुणप्रकाशविवृतिः कियते विवृतां मुदे ।

निर्विघ्नप्रारिम्भितग्रन्थसमाप्तिकामनया कृतं महादेवसन्ध्याजलाञ्जलिरूपं मङ्गलं शिष्यशिष्यायै
आदौ निबन्नाति एकवेति ।

It ends fol 34b : ईश्वर इति तथा च तद्वृत्तीच्छात्वप्रयत्नत्वे आदाय तयोरतिव्याप्ति-
रिति भावः । ज्ञानभिन्नेति ज्ञानभिन्ने ईश्वरविशेषगुणयोश्चापि ।

विवरणम् : वर्धमानोपाध्यायविरचित गुणकिरणावली-प्रकाशस्यैवं टीका श्रीमथुरानाथ-
तर्कवागीशविरचित-गुणप्रकाशविवृति-नामधेया । संयोगसाधर्म्यनिरूपणावधिकोऽनम्पूर्णोऽयं
ग्रन्थोऽस्तीवर्विलुप्तः । मुद्रितप्रकाशपाठेन सह मथुरानाथधृतपाठस्य वैषम्यमुपलभ्यते ।
तथाहि — ज्ञानेतरात्मदादिप्रलक्ष्णात्मविशेषगुणवृत्तिः.....(२) सुखदुःखज्ञानमेव, इत्यादि
प्रकाशपाठः । मथुरानाथधृतपाठस्तु—प्रलक्ष्णविषयेति । ३३क पृः ६पं । (२)
सुखदुःखाभावमेवेति, ३४क पृः २पं । इतिहासा अफिस् इत्याख्य ग्रन्थपठ्यज्याम् (l. O.)
५८६६ संख्यकपुस्तक मथुरानाथविरचितकिरणावलीटीकात्वेन निर्वाचितम् तत् सम्यक्
नवेति सुधीर्भिर्भाव्यम् ।

This is a long work ending in the determination of the properties similar to conjunction. There are many differences in reading with the printed book. I. O. No. 5869 is stated to be a copy of Mathurānātha's Commentary on Kīraṇāvalī.

106 .

110 शब्दशक्तिप्रकाशिका ।

Sabdaśaktiprakāśikā.

By Jagadīśa Tarakālaṁkāra.

Substance : Country-made yellow paper. Size $16 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 111. Neatly written in Bengali character. 5 lines in a page. Extent 3441 ślokaś. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1a : ओं नमो गणेशाय ।

तर्कं तन्त्रश्च विदुषां विदुषां तोषकारिका,
क्रियते जगदीशेन शब्दशक्तिप्रकाशिका ।

It ends fol 111b : वत्सशालाभिजिचिता रेवती रोहिणी तथा,

अश्वयुक् मृगशीर्षश्च वत्सशालादिको गणः ॥

Colophon : इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीजगदीशतर्कालङ्कारकृता शब्दशक्तिप्रकाशिका समाप्ता ॥

Post-Colophon : श्रीरामेश्वरशर्मणः पुस्तकमिदं । स्वाक्षर श्रीसन्तोषदासः ।

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् सर्वेषां व्याकरणपदार्थानां विचारः प्रदर्शितः श्रीमता-जगदीशेन । ग्रन्थोऽयं बहुधा प्रकाशितः ।

Available in print in many editions.

107

111 दीधितिः ।

Dīdhitiḥ.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance : Machine-made white paper. Size $15\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{4}$ inches.

Folia 113. Written in Bengali character. 5 lines in a page. Extent 2486 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Printed.

It begins fol 1b : ओं नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परितिष्ठते । अस्यगुहानन्दबोधाय पूर्णाय परमात्मने ॥ अभ्ययतभावनाभ्यां सारं निष्ठां निम्बिलतन्वाणां दीधितिमधि-
चिन्तामनि तनुते तार्किकाशरोमणिः श्रीमान् ।

It ends fol 113b : साध्यमानाधिकरणन्तु नासाधारणम् । दशाविशेषे तद् भ्रमस्तु पुरुषदोषोव्याप्य एव साधारण्यभ्रमः । नवीनाः पुनरेव वर्णयन्ति । सामग्रीद्वय-
विरोधेन ।

चिचरणम् : अनुमितिग्रन्थादारभ्य अनाधारणग्रन्थस्य पूर्वपक्षावधिकोऽयं ग्रन्थः ।

Available in print in many editions.

108

112 चित्ररूपविचारः ।

Citrarūpavicārah.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made white paper. Size $9\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 20, neatly written in Nāgara character. 11 lines in a page. Extent 560 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

The text is bounded on either sides by four lines. Folia 1-2 and last 4 pages are wanting. Does not seem to have been printed.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः । रूपत्वं नीलादिपट्कान्यवृत्तिः(ः)न वा । अत्र प्राञ्चः, नानाजातीयरूपवदव्यवारब्धोऽव्यवो न नीलपीताद्यव्याप्यवृत्तिरूपवान् सविप्रयावृत्ति व्याप्यवृत्तिजोतेरव्याप्यवृत्तित्वाभावनियमात् नीलत्वादेरव्याप्यवृत्तिवृत्तित्वासम्भवात् ।

It ends fol 20b : उत्पत्तिनियामककार्यकारणभावलाघवेन चित्ररूपसिद्धो सन्निकर्ष-
कारणतात्पर्यनस्योदीच्यतया न गौरवं व्याप्यवृत्तिमते नीलादिभेदेन विभिन्नमन्निकर्षहेतुताया
बाहुल्यादव्याप्यवृत्तिमत्तमेव साधयः ।

Colophon : श्रीलक्ष्मीनारायणसमर्पण(?) । इति हरिरामीयचित्ररूपविचारः समाप्तः ।

Post Colophon : संवत् १८८६ ।

चिवरणम् : वृक्षाणां बहुत्वेऽप्येकं वनमिति वद्रूपसमुदायगतमेकत्वमादाय एकं चित्त-
मित्यनुभवान्नानाजातीयरूपैरवयविनि विजातीयं चित्तं रूपमारभ्यते, अनुभवोऽपि एकं
चित्तमिति, एतादृशविजातीयचित्तरूपमवलम्ब्य ग्रन्थेऽस्मिन् विचारः सञ्जातः । तथाहि—
अथ तादृशरूपं प्रति रूपत्वेन न हेतुता केवलनीलारब्धेऽपि चित्तरूपोत्पादप्रसङ्गात्,
नापि नीलत्वशीतत्वादिना, परस्परसहकारित्वाभ्युपगमात् केवलनीलादिस्थले तदुत्पत्तिः,
नीलाद्यवच्छिन्नं विनापि पीतशुक्रादितश्चित्तरूपोत्पादेन व्यभिचारादित्याद्याशङ्क्याभिहितं-
चित्तत्वावच्छिन्नं प्रति स्वव्याप्यत्वसम्बन्धेन रूपत्वेन सामानाधिकरण्यसम्बन्धेन, रूपाभावा-
भावत्वेन वा कार्यकालवृत्तितया हेतुत्वं प्रदर्शितम् । चित्तत्वजातेरनङ्गीकर्तृणां मतमपि
निराकृतं ग्रन्थकृता ।

चित्तरूपप्रत्यक्षं प्रति नीलेतररूपवदवयवावच्छिन्नसन्निकर्षत्व-पीतेतररूपवदवयवावच्छिन्न-
सन्निकर्षत्वादिना, नीलाभाववदवयवावच्छिन्नसन्निकर्षत्व-पीताभाववदवयवावच्छिन्नसन्निकर्षत्वा-
दिना वा हेतुत्वमुक्तम् । परमिदमप्युक्तं तेन यत् चित्तत्वप्रत्यक्षे विशिष्य हेतुता नास्त्येव,
चित्ताविषयकचित्तत्वप्रत्यक्षस्यालीकतया नीलाद्यवच्छेदेन सन्निकर्षकाले चित्तग्राहकविलक्षण-
सन्निकर्षसमवहितसंयुक्तसममेतसमवायस्य चित्तत्वग्राहकत्वात्, केवलनीलाद्यवच्छेदेन सन्निकर्ष-
काले चित्तग्राहकविलक्षणसन्निकर्षभावान्नापत्तिरिति ।

'The work establishes citratūpa or composite colour. It also enquires into the cause of citratūpa and also the cause of perception of citratūpa.

109

113 तत्त्वचिन्तामण्यालोकः ।

Tattvacintāmanyālokaḥ.

By Jayadeva Miśra.

Substance: Country-made yellow paper. Size $13\frac{3}{4} \times 7\frac{1}{2}$ inches. Folia 25. Written in Nāgara character. 7-15 lines in a page. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete. Printed.

A commentary on the Tattvacintāmaṇi entitled Āloka, by Jayadeva Miśra, a pupil of Hari Miśra. The codex under notice contains only a few pages of the Pratyakṣa Khaṇḍam.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः ।

वक्त्राणि पत्र कुचयोः प्रतिविम्बिताणि दृष्ट्वा दशाननममागमनघ्रमेण ।

भूयोऽपि शैलपरिवृत्तिभायेन गाढमानिद्रितो गिरिजया गिरिशः पुनातु ॥१॥

अधोऽस्य जयदेवेन हरिमिश्रात् पितृव्यतः ।

तत्त्वचिन्तामणेरित्यमालोकोऽयं प्रकाश्यते ॥२॥

It ends fol 25b : प्रत्युतवहि (हि ?)वस्व लघुत्वेन दाहसमर्थतावच्छेदकतयोपजीव्य-
त्वेन च प्राथमिकप्रामाण्यग्रहः । मूलपत्राभावे अत्र विरमति श्रीरस्तु ।

Post Colophon : शकाब्दा १७६८, इं १८२२, श्रीगोविन्दरामशर्मणा ।

चिवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् प्रत्यक्षखण्डान्तर्गतमङ्गलवादादारभ्य प्रामाण्यवादस्य
“प्रामाण्यानुमानस्याप्रामाण्याभावानुमानपूर्वकत्वनियमपर्यालोचन”पर्यन्तं विद्यते ।

The book contains upto that portion which states that a precondition of discussing truth of a knowledge is that it must be known to have been nor-false.

110

114 तत्त्वचिन्तामणिः ।

Tattvacintāmaṇiḥ.

By Gaṅgeśopadhyaṃya.

Substance : Country-made yellow paper. Size 18 × 3 $\frac{1}{4}$ inches.
Folia 5. Neatly written in Bengali character. 5 lines in a page.
Extent 108 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete.
Printed. It ends abruptly.

It begins fol : श्रीं नमो गणेशाय । गुणातीतोऽपीशस्त्रिगुणसचिवस्त्यूत्तरमय
त्रिमूर्ति र्यः स्वर्गस्थितिविलयकर्माणि तनुते ।

It ends fol 5a : अपि च मङ्गलं विनापि प्रमत्तनास्तिकानुष्ठितसमाप्ते न तत्र कारणं
जन्मान्तरीयसम्पत्तिस्तत्रहेतुरिति चेत् न तथापि व्यभिचारात् कचित् पुण्यसम्प

चिवरणम् : प्रत्यक्षखण्डान्तर्गतमङ्गलवादस्य कियत्परिमाणमात्रं वर्तते ।

Contains only a portion of Maṅgalavāda.

111

115 प्रमाणमाला ।

Pramāṇamālā.

By Ānanda Bodhācāryya.

and

तर्कसंग्रहः ।

Tārkasaṅgrahaḥ.

By Annaṁ Bhaṭṭa.

Substance: Country-made paper. Size $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia 1-11. Neatly written in Nāgara character. 17 lines in a page. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Printed by Haridas Gupta. See Burnell 94b, 1787. Page No. 10 is missing. Tārkasaṅgrahaḥ is imperfect.

Beginning of the Pramāṇamālā Fol 1a : श्रीगणेशाय नमः ।

आनन्दमात्मानमसत्यभेदं प्रणम्य विज्ञानतनुं मुकुन्दम् ।

प्रसाधने तस्य सदीपयुक्तां प्रमाणमालां रचयामि रम्याम् ॥२॥

आनन्दो दुःखाभावो न भवति तदतिरूपत्वात् यदित्यं तत्तथा यथा घटः । यद्वा
आनन्दो भावरूपः प्रतियोग्यनिरूप्यत्वात् घटवत्, अत्राप्ये सत्यपदवदानन्दपदस्य दुःखाभावे
प्रवृत्तेः प्रतियोग्यनिरूप्यत्वमसिद्धमिति चेत् ।

It ends Fol 9a : प्रसाधयन्ती परमं पुमांसं प्रकल्पतां प्रार्थितसिद्धये वः । आत्म-
स्वभावमधिकृत्य मया प्रमाणमालाभिधाननवरत्नमनोज्ञमाला आनन्दबोधयतिना निधिना
गुणानामानन्दहेतुरकलङ्कधिया व्यधायि ।

Colophon : इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य श्रीमदानन्दबोधाचार्यकृतं प्रमाण-
मालाख्यप्रकरणं समाप्तम् ।

Beginning of the Tārkasaṅgrahaḥ fol 9a : श्रीश्रीगणेशाय नमः ।

निधाय हृदि विश्वेशं विधाय गुरुवन्दनम् ।

बालानां सुखबोधाय क्रियते तर्कसंग्रहः ॥

द्रव्यगुणकर्मसामान्यविशेषसमवायाभावाः सप्तपदार्थाः ।

It ends Fol 11b : यथा भूतले घटोनास्तीति तादात्म्यसम्बन्धावच्छिन्नप्रतियोगिता-

कोऽन्योन्याभावः, घटः पटो न भवतीति गर्वेण पदार्थानां यथायथमुप्यन्तभावात् सप्तैव पदार्था इति सिद्धम् ॥ कणादिन्यायमतये चालव्युत्पत्तिनिन्दयेऽज्ञभटेन विदुषा क्रियते तर्कसंग्रहः ॥

Colophon : इति तर्कसंग्रहः समाप्तः शुभमस्तु ॥

विचरणम् : २२६ मन्थक पुस्तकस्यान्तभागो नास्ति, अस्या तु मध्यभागो नास्ति । अन्यत् सुसमञ्जसम् । ग्रन्थसूचीपत्राया (cat. cat) उक्तं यत् न्यायदीपावलीनामकग्रन्थस्यैव टीका, परन्तु ग्रन्थपर्यालोचनेन तत्र प्रतिभाति, अपि तु मूलग्रन्थ एव न कस्यापि टीकेत्येव गम्यते । मोक्षकारणसाक्षात्कारविषयानन्दस्य प्रमाणद्वारा भावरूपत्वसाधनमस्य विषयः । आनन्दबोधाचार्यप्रणीतप्रमाणमाला अत्र भट्टविरचित-तर्कसंग्रहश्च एकैव वर्तते ।

Catalogus Catalogorum states that this work is a commentary on Nyāyadīpāvali. But it seems to be an original work. The subject of the book is the determination of Viśayānanda as the cause of mokṣa, or emancipation.

112

116 तर्कसंग्रहः ।

Tarkasaṅgrahaḥ.

By Annarī Bhaṭṭa.

Substance: Country-made paper. Size 13 × 4 inches. Folia 1-9. Neatly written in Bengali character. Lines 6 in a page. Extent 216 śloka. Appearance modern. Prose. Generally correct. Incomplete. It ends abruptly. Printed.

It begins Fol 1b : श्रीगणेशाय नमः । निधाय हृदि विश्वेशं विधाय गुरुवन्दनं वालानां सुखबोधाय क्रियते तर्कसंग्रहः ॥ द्रव्यगुण-कर्म-सामान्य-विशेष-समवायाभावाः सप्तपदार्थाः ॥

It ends Fol 9b : पर्वतो धूमवान् वह्निमत्त्वात् इत्यन्ताद्रेन्धनसंयोग उपाधिः । यत् धूमस्तत्र आद्रेन्धन

विचरणम् : प्रकाशितोऽयं ग्रन्थः । असम्पूर्णोऽस्मिन् ग्रन्थे उपाधिनिर्हणपर्यन्तं विद्यते ।

Available in print in many editions.

113

117 तर्कसंग्रहः ।

Tarkasaṅgrahaḥ.

By Annarī Bhaṭṭa.

Substance: Country-made paper. Size $12 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia 6. Neatly written in Nāgara character. 11-13 lines in a page. Extent 160 ślokaś. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Printed.

This is the same as our previous No. 116 (cat no 112) with difference towards the end and colophon.

It ends : कणादन्यायमतयोर्बालव्युत्पत्तिसिद्धये अन्नंभट्टेन विदुषा रचितस्तर्कसंग्रहः ।

Colophon : इति अन्नंभट्टविरचितस्तर्कसंग्रहः समाप्तः ।

114

118 तर्कसंग्रहदीपिका ।

Tarkasaṅgrahadīpikā.

By Annambhaṭṭa.

Substance: Country-made paper. Size 9×4 inches. Folia 16. Neatly written in Nāgara character. 4-15 lines in a page. Extent 346 ślokaś. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Printed by Gurunātha Vidyānidhi and others.

A commentary on the Tarkasaṅgraha, entitled Tarkasaṅgrahadīpikā.

It begins fol 1a : श्रीगणेशाय नमः ।

विश्वेश्वरं सांवमूर्तिं प्रणिपत्य गिरं गुरुम् ।

टीकां शिशुहितां कुर्वे तर्कसंग्रहदीपिकाम् ।

चिकीर्षितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं शिष्टाचारानुमित-श्रुतिबोधितकर्तव्यताकं ।

It ends fol 16b : तस्मात् पदार्थज्ञानस्य मोक्षपरमप्रयोजनमिति सर्वं रमणीयम् ।

Colophon : इति श्रीमदन्नंभट्टोपाध्यायकृततर्कसंग्रहदीपिका समाप्तः(ता) ।

शुभमस्तु, रामकृष्णभ्यां नमः, पावैतीश्वराभ्यां नमः ॥

Available in print in many editions.

115

119 तर्कसंग्रहः ।

Tarkasāṅgrahaḥ.

By Annambhaṭṭa.

Substance : Country-made paper. Size $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 10. Neatly written in Bengali character. 9 lines in a page. Extent 160 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

This is the same as our previous No 116 (cat no 112).

116

120 तर्कभाषा ।

Tarkabhāṣā.

By Keśavamiśraḥ.

Substance : Country-made paper. Size 13×5 inches. Folia 25. Written in Nāgara character. 11-16 lines in a page. Extent 812 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Printed.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः ।

वालोऽपि यो न्यायनये प्रवेशमल्पेन वाञ्छल्यलमः ध्रुतेन,

संक्षिप्तयुक्तयान्विततर्कभाषा प्रकाश्यते तस्य कृते मयैषा ॥

प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्तसिद्धान्तावयव-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-वितरणहेत्वाभास-छल-जाति-निग्रहस्थानानां तत्त्वज्ञानान्निधेयसाधिविगम इति न्यायस्यादिमं सूत्रम् ।

It ends fol 29a : इहालन्त्यतनुग्रयुक्तानां स्वरूपभेदेन भूयः प्रतिपादनेनानति-प्रयोजनानां प्रतिपादनं लक्षणं न दोषापरा तावतैव बालव्युत्पत्तिसिद्धेः ।

Colophon : इति श्रीकेशवमिश्रविरचिता तर्कभाषा समाप्ता । शुभम् ।

Post Colophon : स्थित्युपादानगोचरापरोक्षज्ञानवत्त्वं, स्थित्युपादानगोचरचिकीर्षावत्त्वं, स्थित्युपादानगोचरकृतिमत्त्वं, जन्मोपादानगोचरापरोक्षज्ञानवत्त्वं जन्मोपादानगोचरचिकीर्षावत्त्वं जन्मोपादानगोचरकृतिमत्त्वं, लयोपादानगोचरापरोक्षज्ञानवत्त्वं लयोपादानगोचरचिकीर्षावत्त्वं लयोपादानगोचरकृतिमत्त्वं इत्थं नवलक्षणादि कर्तुः ।

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् प्राचीनन्यायसम्मतपोडशपदार्थविषयकपर्यालोचनमुपलभ्यते ।

Available in print. The book treats of the sixteen categories of Nyāya.

117

121 तर्कपरिभाषा ।

Tarkaparibhāṣā.

By Bhāskara Bhaṭṭa.

Substance: Machine-made paper. Size $9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 2-53. Written in Nāgara character. 11-12 lines in a page. Extent 2040 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Imperfect.

It begins fol 2a : नश्यदिवति । विनश्यत्तोवतिष्ठंत इति तथा । नन्ववयव्यादयो विनश्यन्तोवतिष्ठन्त इत्ययुक्तं । तथाहि केयं विनश्यत्तानामविनाशाधिकरणतेति चेत्, न । अवयव्यादीनामविनश्यत्तापत्तेः । स्वस्य प्रतियोगिकविनाशाधिकरणत्वानुपपत्तेः ।

It ends fol 53a : विशेष इति नित्यद्रव्यग्रहणमनित्यद्रव्यव्यावृत्त्यर्थं विशेषतत्त्वज्ञानमाह व्यावृत्तेति मातृग्रहणं इत्यादि सामान्यविशेषव्यावृत्त्यर्थं हेतुरसाधारणकारणमित्यर्थः ॥

Colophon : इति भास्करभट्टविरचितायां तर्कपरिभाषा समाप्ता ॥

post Colophon : शके १४२६ । रामभद्रस्येदं पुस्तकम्

विवरणम् : केशवमिश्रविरचिततर्कभाषानामक-ग्रन्थस्येयं टीका भास्करभट्टविरचिता ।

प्रारम्भविहीनसमाप्तिरयुक्तेऽस्मिन्ग्रन्थे प्रमाणपदार्थान्तर्गतविविधकारणनिरूपणादारभ्य समाप्तिपर्यन्तमुपलभ्यते ।

This book is a Commentary on Keśava Miśra's Tarkabhāṣā. This book begins with the determination of three types of causation, under Sources of Knowledge, and goes right upto the end there-after. It is incomplete at the beginning.

118

122 तर्कप्रकाशः ।

Tarkaprakāśa.

By Śrīkaṇṭha Dikṣita.

Substance: Country-made paper. Size $11\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia

85. Neatly written in Nāgara character. 9 Lines in a page. Extent 3060 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Printed by Ambika Charan Chatterjee. See R. L. 1863.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः । जटाजूटलसद्गगनजभूपितमत्स्यकः । पुनानु गिरिजाप्रेमपादमेकमनेकधा । उपजोव्योपजावक्त्रमावसंगत्या उपमाननिरूपणानंतरं शब्दं निरूपयन् शिष्यावधानाय प्रतिजानीते श्रयेति । अत्र शायमानपदस्य शब्दप्रमाणतया पदे(?) उपमानोपजीवकत्वाभावात् फलयो. स्वरूपफलयोश्च संगतिर्विध्या ।

It ends fol 85b : अनासन्नमिति । गिरिर्भुक्तमग्निमान् देवदत्तेनेत्युद्धामिमत् पदे भुक्तमित्यनेन व्यवधानात् । गिरिपदाव्यवधानस्याभावादानामन्नमित्यर्थः । नचैवमिति । एवं यदाव्यवधानस्यासत्त्वे इत्यर्थः । स्थाल्यामिति । सर्वेषां कारकाणां क्रियाना

विवरणम् : जानकीनाथविरचित-न्यायसिद्धान्तमञ्जरी नामक-ग्रन्थस्य तर्कप्रकाश-भिधा न्यायसिद्धान्तमञ्जरीदीपिकेति प्रसिद्धा टीका श्रीकण्ठेन विरचिता । ग्रन्थेऽस्मिन् अस्मात्तासत्तिनिरूपणपर्यन्तमुपलभ्यते । ग्रन्थोऽयं काशीधामतः श्रीगौरीनाथशास्त्रिणा प्रकाशितः ।

This is a commentary of the name of 'Nyāya Siddhānta Māñjarī Dīpikā' of Nyāya Siddhānta Mañjarī of Jānakī Nārtha. The author of the commentary is Śrīkaṇṭha. The book is incomplete, containing upto a part of āsatti.

119

123 तर्कप्रकाशः ।

Tarkaprakāśaḥ.

By Śrīkaṇṭhadīkṣita.

Substance : Country-made white Paper. Size $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia 58. Written in Nāgara character. 9-11 lines in a page. Extent 1324 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Printed by Gaurinath Śāstrī. Benaras.

A commentary on the Nyāya Siddhānta mañjarī entitled Tarkaprakāśa. The text is bounded on either sides by two lines.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः

सन्ध्यायाः प्रणतिक्षणे गिरिजया सेष्यं समालोकिते,
 रोपं मानिनि मा कृथा स्त्वदपरा नान्यास्ति वंधा मम ।
 किंतु त्वामहमानमामि मनसि ध्यात्वा तवैवाकृति
 रित्थं हर्षितशैलराजतनया दृष्टः शिवः पातु नः ॥
 सिद्धान्तगूढवर्मैकभावनापरिशीलिता ।
 श्रीकण्ठनिर्मिता सेयं कृतिरातनुतां मुदम् ।

It ends fol 58b : अन्यथा चक्षुः सन्निकर्षेण चक्षुषोऽन्यथासिद्धिः प्रसज्यतेति वाच्यम्, इन्द्रियस्पर्शजनकत्वसम्भवेऽधिकरणप्रत्यक्षस्य तद्यापारत्वं तदेव न क्लृप्तसन्निकर्षाभावात् ।

विवरणम् : जानकीनाथभट्टाचार्यविरचितन्यायसिद्धान्तमञ्जरीनामक-ग्रन्थस्य प्रत्यक्ष-परिच्छेदान्तर्गत-अभावनिरूपणावधिकेयं श्रीकण्ठप्रणीता टीका ।

वाराणस्यां रामापुरास्थ-अमरयन्त्रालयान्मुद्रितपुस्तके टीकाकृन्नामविषये महद्वैषम्यमुपलभ्यते, तथाहि प्रच्छदपटे “नीलकण्ठविरचित-बृहत्तर्कप्रकाशाभिधया” इत्यादि, प्रत्यक्ष-परिच्छेदपुष्पिकायां—“शितिकण्ठविरचितायां न्यायसिद्धान्तमञ्जरीदीपिकाया”मित्यादि, मङ्गलश्लोके च “श्रीकण्ठनिर्मिता सेयं कृतिरातनुतां मुदमित्यादि परस्परविरुद्धटीकाकृन्नामत्यसन्निवेशस्य कारणमस्माभिर्नावगम्यते ॥

In the copy of the book printed at Benares the authorship has been ascribed (in three places) to three different persons. On the cover, the author is to be Nilakaṇṭha, in the Colophon at the end of the chapter on perception he is Śitikaṇṭha, and in the benedictory verse, he is Śrīkaṇṭha.

120

124 तर्कभाषा ।

Tarkabhāṣā.

By Keśava Miśra.

Substance : Country-made paper. Size 11½ × 5½ inches. Folia 1-7. Written in Nāgara character. 11 lines in a page. Extent 315 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete

The text is bounded on either sides by two lines.

It begins fol 1a : नथा गवयेति वाक्यं कुतश्चिदागम्यक-पुनरात् श्रुत्वा यनं गतो वाक्यार्थे स्मरन् यदा गोमादस्यविशिष्टपिण्डदर्शनान्तरं श्रयमनो गमयपदवाच्यः पिण्ड इति संज्ञा संज्ञि गंवधप्रतीति संव फलम् ।

It ends fol 7b : यथा चक्षुः, रूपग्राहकं रूपवत् । गन्धग्राहकं न प्राणो अतो गन्धवत् । रसोपसाधानमिन्द्रियं रसनं जिह्वा ।

विवरणम् : उपमाननिष्पत्त्यादारभ्य प्रमेयपदार्थान्तर्गतं । रसनेन्द्रियनिरूपणावधिक-सहितोऽयं ग्रन्थः, कीदृशश्च ।

The book begins with discussion on upamāna and ends till the discussion on the nature of tongue, as a sense-organ.

121

1414 भावार्थदीपिका ।

Bhāvārthadīpikā.

By Gaurikānta Bhaṭṭācāryya, Sārvabhauma.

Substance: Country-made paper. Size $16 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Folia 39. Neatly written in Bengali character. 5 lines in a page. Extent 960 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete.

This is the same as our No. 125. (cat no 122).

122

125 भावार्थदीपिका ।

Bhāvārthadīpikā.

Gaurikānta Bhaṭṭācāryya, Sārvabhauma.

Substance: Country-made paper. Size $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia 30. Written in Nāgara character. 13-14 lines in a page. Extent 960 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct.

A commentary on the Tarkabhāṣā of keśava Miśra, entitled Bhāvārthadīpikā by Gaurikānta.

The text is bounded on either sides by two black lines. See Burnell 118a, N. P. 1, 118, 13, 1538.

It begins fol 1b : श्री गणेशाय नमः ।

ओ तत्सदेभिः प्रतिपादिताय नित्याखिलेच्छाकृतधीयुताय,

लीलाघनश्यामकलेवराय नमोऽस्तु तस्मै जगदीश्वराय ।

उज्जला तर्कभाषाया इयं भावार्थदीपिका ।

भट्टाचार्येण धीरेण गौरीकान्तेन तन्यते ॥१॥

मातर्भारति हे शिरोमणिवचोव्याख्यानसत्कौशलैः

साहङ्कारतयैव केशवकृतिव्याख्यासु किं लज्जसे ॥

It ends fol 30b : विशेषणतात्वेनैक्या न (?) पोढासन्निकर्षोक्तिविरोधः । अत्र चाभावप्रत्यक्षे योग्यानुपलब्धिः कारणम् । योग्यानुपलब्धिः प्रतियोग्युपलंभावेऽभा(?)

विवरणम् : केशवमिश्रविरचित तर्कभाषानामकग्रन्थस्य भावार्थदीपिकेति प्रसिद्धा टीका रामभद्रशिष्य-गौरीकान्तसार्वभौमभट्टाचार्यविरचिता । असम्पूर्णेऽस्मिन् ग्रन्थे प्रमाण-निरूपणान्तर्गत-प्रत्यक्षनिरूपणप्रस्तावे षड्विधसन्निकर्षान्तर्गतसमवायसन्निकर्षनिरूपणपर्यन्त-मुपलभ्यते । प्राञ्जलभाषानिवद्धसुविस्तृत्यं टीका व्याख्यानैपुण्येन टीकान्तरापेक्षया वैशिष्ट्य-माधत्ते ।

In perception the conjunction between the object perceived and the sense-organ may be of six kinds. This book contains upto the conjunction of inherence. The explanation is very lucid and skilful.

123

126 तर्कभाषा ।

Tarkabhāṣā.

By Keśavamiśra.

Substance: Country-made paper. Size 10 × 4¼ inches. Folia 15. Neatly written in Nāgara character. 11-17 lines in a page. Extent

812 ślokas. Appearance very old. Prose. Generally correct. Complete.

Printed by Ramchandra Co. Poona and Bhāṇḍārkar.

This is the same as our previous No 120 (cat no 116).

The text is bounded on either sides by two red lines. There is a blank space in the centre of each page.

विवरणम्—विशेषजीर्णत्वाभावेऽपि पक्षाणां आद्यन्तभागलेखस्यापत्त्रियमाणत्वात् पठनासौकर्यमेव जायते । १२ संख्यकग्रन्थापेक्षया पाठवैसादश्यमस्योपलभ्यते ।

This manuscript has variant readings but because of the effacing of ink it is difficult to read.

124

127 तर्कभाषा ।

Tarkabhāṣā.

By Keśavamiśra.

Substance: Country-made yellow paper. Size $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia 29. Neatly well written in Nāgara character. 11 lines in a page. Extent 812 ślokas. Appearance modern. Prose, incorrect, complete, printed.

This is the same as our previous No 120. (cat no 116)

125

128 तर्कभाषा ।

Tarkabhāṣā.

By Keśava-miśra.

Substance: Country-made white paper. Size $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia 16. Written in Nāgara character. 10-12 lines in a page. Extent 288 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete. Printed.

This is the same as our previous No 120 (cat no 116) with difference at the end.

The text is bounded on either sides by two lines.

It ends fol 16a : ननु चक्षुरादि इन्द्रियसङ्गावे किं प्रमाणम् । उच्यते, अनुमान-
मेव । रूपाद्युपलब्धयः करणसाध्या क्रियात्वाच्छिदावत्(?) । अर्थाः पदपदार्थाः ते च
द्रव्यगुणकर्मसामान्यविशेषसमवायाः । प्रमाणादयोप्येतैवान्तरभवति(?) ॥

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् उपमाननिरूपणमपि न सम्यक्तया विद्यते । अन्तिमपक्षाङ्क
षोडश इति लभ्यते तत्र सम्यक् तत्र इन्द्रियनिरूपणस्य दर्शनात्, अतएवानुमीयते मध्यस्थ-
पत्रं विनष्टमिति ।

The book does not contain properly even the whole of analogy.
The last page marked '12' has treatment of sense organs and
therefore cannot be the right page. It appears that a few pages in
the middle have disappeared.

126

129 सारसंग्रहः ।

Sārasaṅgrahaḥ.

By Baradarāja.

Substance: Country-made yellow paper. Size 11 × 5½ inches.
Folia 58. Neatly written in Nāgara character. 8 lines in a page.
Extent 1155 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct.
Incomplete, printed.

This is the same as our previous No. 100. (cat no 99).

127

132 तात्पर्यपरिशुद्धिः ।

Tātparyaparīśuddhiḥ.

By Udayana.

Substance: Country-made white paper. Size 11¾ × 4¾ inches.
Folia 65. Neatly written in Nāgara character. 1-10 lines in a
page. Extent 1890 ślokas. Appearance very old, and worm-eaten
throughout. Prose. Generally correct. Incomplete at the end,
printed.

A commentary on the Tātparya-ṭīkā of Vācaspati Miśra on the Nyāya Bhāṣya entitled Tātparyaparisuddhi by Udayana. The text is bounded on either sides by two double lines, and is slightly worm-eaten throughout.

It begins fol 1b : श्री नमोगणेशो (शाय) ।

मातः सरन्वति पुन. पुनरेप नत्वा वद्धाञ्जलिः किमपि विज्ञापयाम्येवहि ।

वाक् चेतसोर्मम तथा भव सावधाना वाचस्पते वचसि न स्वस्ततो यथैते ।

विश्वाराध्य इत्यत्र विश्वपदेन संसारिचेतनवर्गो विवक्षितः ।

It ends fol 64b : नच विशिष्टार्थग्राहकत्वोपदर्शनेनानुमानादितदभावो दर्शितो भवति विशिष्टार्थग्राहकत्वेऽपि प्रत्यक्षस्य तद्भावादित्यर्थः । व्यवस्थितानां प्रत्येकमेकत्वादिति द्वितीयासंसृष्टिविषयत्वादित्यर्थः ।

Colophon fol 64b : इति श्रीन्यायाचार्य श्रीमदुदयनकृतौ तात्पर्यपरिशुद्धौ प्रथमेऽध्याये सिद्धौ संपूर्णा ।

128

133 शब्दचिन्तामणिः ।

Sabdacintāmaṇiḥ.

By Gaṅgeśa.

Substance: Palm-leaf. Size 14 × 2 inches. Folia 145 (by counting). Written in Bengali character. 6 lines in a page. Extent 3770 ślokas. Appearance very old. Prose. Generally correct. Incomplete. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1b : श्रौ नमो गणपतये । अथ शब्दो निरूप्यते । प्रयोगहेतुभूतार्थ-तत्त्वज्ञानजन्यशब्दो न प्रमाणं तथाहि करणत्वशेषः प्रमाणं करणं हि तत् यस्मिन् सति क्रिया भवत्येव ।

It ends fol : ऐतिह्ययाप्रोक्तत्वेन शब्द एवान्तर्भवति । अर्थापत्यनुपलब्धयोस्तु... चिन्तितोऽऽदि(१) सिद्धं चत्वारि प्रमाणानीत्युपरम्यते । धीराः कुशाग्रमत्तयो भवतः प्रणम्य । मौलो निवाय कवारिरुहे ममीहे । वाणीयमर्थरहितापि.....येन विलोकनीया । गच्छतः स्वतनं कापि भवत्येव प्रमादनः ह्यन्ति दुर्जनास्तत्र समादवति सज्जनाः ।

Colophon : इति महामहोपाध्याय—श्रीगणेश्वरविरचिते तत्त्वचिन्तामणौ..... ।

विचरणम् : तालपत्रलिखितोऽयं ग्रन्थो बाहुल्येन कीटदष्टः । जीर्णतया प्रायश एव पत्रप्रान्तभागानामवलोपात् पलाङ्गादीनामभावः सञ्जातः । अतो विद्यमानयोरपि प्रारम्भान्तिमभागयो मध्यभागस्थपत्राणां याभाष्येनावस्थितिविषये महान् सन्देहो जायते, तथा कतिसंख्यकाङ्क्षितपत्रान्मकोयं ग्रन्थ इति च ज्ञातुं न शक्यते । अपि च अविन्यस्त-पत्राणां पौर्वापर्यभावनिर्णयस्य दुरुहतया नास्य प्रयोजननिर्वाहकत्वमिति ॥

The book is written on palm-leaves, but has been thoroughly worm-eaten, so much so, that page-marks have disappeared and the leaves are not also arranged in proper order.

129

134 दिनकरी ।

Dinakari.

By Sri Dinakara Bhaṭṭa.

Substance: Country-made yellow paper. **Size** 18 × 5 inches. **Folia** 155. Neatly written in Bengali character. 4-6 lines in a page. **Extent** ślokas 4030. **Appearance** old. **Prose.** Generally correct, complete, printed.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः ।

लक्ष्मोपादयुगं प्रणम्य सततं श्रीबालकृष्णामिधं ।

भारद्वाजकुलाम्बुषौ विधुमिव श्रीगौरवास्याम्बुजात् ।

ज्ञात्वाशेषमतं मितेन वचसा सिद्धान्तमुक्तावली

गूढार्थीस्तनुते यथामति महादेवः परेषां कृते ।

It ends fol 155b : अतः च स्वकर्तृत्वं स्वभिन्नकत्वरूपविरुद्धधर्माध्यासाहितभेद-प्रत्ययस्य प्रतिबन्धकस्य सत्त्वान्न व्यक्त्यभेदो विषयः किन्तु तत्सजातीयाभेदो विषय इति भावः ॥

Colophon :

भानुं प्रणम्य परिभाष्य च शास्त्रसारं मुक्तावलीकिरण एव पितृप्रदिष्टः ।

सद्बुक्तिभिर्दिनकरेण सोऽयं नीतः प्रकाशपदवीं सुधियां मुदेस्तु ॥

विवरणम् : अतीवविषयशुद्धिरलिपिमुक्तोऽप्ययं ग्रन्थो जीर्णतां गतः । नवनिर्मित-
पत्रादारभ्य समाप्तिपर्यन्तमतीवजीर्णतया प्रतीयते ।

The book is very much worn out particularly from page 90.

130

137 व्यधिकरणटीका ।

Vyadhikaraṇaṭikā.

By Author—unknown.

Substance : Country-made white and yellow paper. Size 10 × 4 inches. Folia 11. Written in Nāgara character. 11 lines in a page. Extent 242 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect, Incomplete at the beginning and the end.

The text is bounded on either sides by two lines.

It begins fol 1a : पितृचरणस्तु यथाश्रुतमेव लक्षणं सम्यक् । नतु विशेषणविशेष्य-
भावस्य व्यत्यासः करणीयः । किन्तु माध्यतद्भूतित्वेत्यस्य खनिष्ठसाध्यवद्भूतित्वेत्यर्थः ।
स्वपदं हेतुव्यक्तिपरम् ।

It ends fol 11b : “ततै तादृशद्वयत्वाभावस्य महाकालदिशो र्घना(टा)दौ च
कालिकविशेषणताभ्यां प्रतियोगिममानाधिकरणत्वात् । नच हेतुतावच्छेदकसम्बन्धावच्छेदेन
प्रतियोगिसामानाधिकरण्यस्य तवाभा

विवरणम् : प्रमेयसाध्यके च भावव्येनाभावानां अभावस्त्वेन च भावानां वक्रित्वेन निर्वहो
इत्याचारभ्य येन सम्बन्धेन हेतुस्तेनैव तदधिकरणं बोध्यम् तेन आत्मत्वे साध्ये समवायेन
हेतोर्ज्ञानस्य विषयतया अधिकरणे घटादौ वर्तमानस्य साध्याभावस्यातथात्वेऽपि न क्वति
रित्याद्यन्तर्हीनव्यधिकरणधर्मावच्छिन्नाभावप्रकरणीय दीधितिग्रन्थस्येयं टीका न भवानन्द-
गदाधर-जगदीश-प्रणीतेति निश्चितमेव । यद्यपि टीकाकर्तृर्नामादिकं नोपलभ्यते तथापि
मथुरानाथस्य भवितुमर्हतीति सम्भाव्यते ।

This book is a commentary on didhiti on the chapter of vyadhikarana. It is possible that Mathurānātha is the author of this commentary.

131

138 व्यधिकरण टीका ।

Vyadhikaraṇaṭīkā.

By Author—unknown.

Substance: Country-made paper. Size $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia 12. Written in Nāgara character. 4-10 lines in a page. Extent 320 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete at the beginning.

It begins fol 1a : योगितावच्छेदत्वाभावेऽपि व्यामज्यवृत्तिधर्मावच्छिन्नप्रतियोगिता-
कसाध्याभावमादाय सर्वत्रैव तल्लक्षणोपपत्तेः ।

It ends fol 12b : व्यधिकरणधर्मावच्छिन्नाभावसत्वे साध्याभावेत्यस्य सामानाधि-
करणयेत्यस्य वैयर्थ्यापत्तेरिति संक्षेपः ।

चिवरणम् : यत्समानाधिकरणानां साध्यतावच्छेदकावच्छिन्नव्यापकतावच्छेदक-
रूपावच्छिन्नप्रतियोगिताकानां यावदभावानां प्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नसामानाधिकरण्य-
मित्याधारभ्य भवति च गुणत्वगुणावृत्तित्वद्रव्यमात्रसमवेतत्वाद्यवच्छिन्नप्रतियोगिताकव्याप्य-
वृत्त्यभावप्रतियोगितावच्छेदकगुणत्वाद्यनतिरिक्तवृत्त्येव संयोगत्वमित्यन्तदीधितिग्रन्थस्यैवं टीका ।

This is a commentary on a part of dīdhiti on the chapter of vyadhikaraṇa.

132

140 हेत्वाभासटीका ।

Hetvābhāsaṭīkā.

By Mathurānātha Tarkavagīśa.

Substance: Country-made white and red paper. Size $16 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 62. Written in Bengali character. 1-8 lines in a page. Extent 2233 ślokas. Appearance old. Prose, Generally correct, Complete. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1b : ओ नमो श्रीरामचन्द्राय । न्यायतदवयवान्निरूप्य प्रसङ्गसंगत्या
हेत्वाभासं निरूपयितुं शिष्यावधानाय प्रतिजानीते श्रयेत्यादि ।

It ends fol 62b : घटोव्यापक इत्यादावप्यनधात्वान् तथाप्युद्भावने कथक-
सम्प्रदायसिद्धप्रकारभेदोऽनेन दर्शित इति न काप्यनुपपत्तिरिति सत्तेषः ।

Colophon : इति महामहोपाध्याय-श्रीमधुरानाथतर्वागीशभट्टाचार्य-विरचितानु-
मानटिप्पनी समाप्ता ।

चित्रणम् : हेत्वाभामगामान्यलक्षणनिरूपणानन्तर-मव्यभिचारिणादिवाधान्तनिरूप-
णात्मकोऽयं ग्रन्थः । ग्रन्थश्चायं मूषिकदष्टः ।

This book contains discussion on different kinds of fallacies after determining general nature. The book is eaten by mouse.

133

141 व्युत्पत्तिवादः ।

Vyutpattivādaḥ.

By Gadādihara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made yellow paper. Size $18 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 27. Written in Bengali character. 3-10 lines in a page. Extent 728 ślokes. Appearance old. Prose generally correct. Incomplete. printed by Chowkhamba.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1a : ओ नमो कृष्णाय । शाब्दबोधे चकपदार्थेऽपरपदार्थस्य
संसर्गः संसर्गमर्यादया भासते स च कचिदभेदः कचिच्च तादात्म्यातिरिक्त एवाधाराधेय-
प्रतियोग्यनुयोगिविषयविषयिभावादिः ।

It end fol 27a : संस्कृते बहौ जुहोतीत्यादिकमेव तव बह्वेरित्यनुक्ते बहौ संस्कृत-
त्वालाभात् तदुक्तिरावश्यकी नहि धात्वर्थतावच्छेदः (१) बहौ संस्कृतादिपदार्थान्वयसम्भव इति ।

चित्रणम् : प्रारम्भाद् द्वितीयाव्युत्पत्त्यन्तर्गतपदधात्वर्थविचारावधिकोऽयं ग्रन्थः ।
अन्तिमपृष्ठास्थपादो मुद्रितपुस्तके नोपलभ्यते ।

This book contains up to the discussion on the meaning of the root of 'pat,' in the second chapter. The last page is not found in printed editions.

134

142 व्युत्पत्तिवादः ।

Vyutpattivādaḥ.

Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made yellow paper. Size $18\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia 29. Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 1122 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete, printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol ka : ते । नचैवमपि व्यवहितकृष्णानवमीप्रागभावावच्छिन्नभेद-
घटितसम्बन्धेन व्यवहितपूर्वकृष्णानवमीनामपि तत्तद्दशमीप्रागभावत्वात् तदधिकरणतिथि-
व्यापकत्वं पूजाया न सम्भवतीति वाच्यम् ।

It ends fol sb : नराणां क्षत्रियेषु शौर्यं इत्यत्रापि क्षत्रियपदं प्रादु(१)भयार्थकं शौर्य-
पदञ्च तत्तदत्यन्ताभावार्थकं तथाच नराभिन्नक्षत्रिये शौर्यं तदन्यस्मिन्तदभाव इति बोधः ।

चिचरणम् : आद्यन्तहीनग्रन्थेऽस्मिन् द्वितीयाविभक्तिविचारान्तर्गतयावच्छब्दयोगे
द्वितीयाविभक्तः कोऽर्थ इत्यारभ्य षष्ठीविभक्तिनिरूपणान्तर्गत “नराणां क्षत्रियः शूरः”
इत्यादौ क्षत्रियपदस्य शूरपदस्य च कीदृशोऽर्थः कुत्र वा अन्वय इत्यन्त एव वर्तते ।

The book is incomplete. It begins in the discussion of the import of the second case-ending where yāvat has been used, and ends in the discussion of the sixth case-ending in cases like Narāṇām Kṣatriyah Śūrah.

135

143 व्युत्पत्तिवादः ।

Vyutpattivādaḥ.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made reddish paper, size $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 49. Neatly written in Bengali character. 7-8 lines in a page. Extent 2124 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. complete, printed.

There is a square blank space in the middle of each page. The Ms. on pp. 1-19 has been very imperfectly inked, so these folia are illegible. On page Nos. 20-49 are written very little and the writings seem to be not of the same hand.

It begins fol 1 : ओं नमो गणेशाय । अनुमित्यर्थकधानुयोगे विधेयत्वं विधेयित्वं वा द्वितीयार्थः । तेन बह्व्यादिपक्षकानुमितिपरस्य बहिमनुमिनोमीति वाक्यस्य न प्रामाण्यम् ।

It ends fol 49b : कपोतशतादावपि कपोतादिव्यवहारापत्तिः पर्याप्तयतिप्रमत्तकथमस्य तदनवच्छेदकत्वे गत्यन्तरं चिन्तनीयम् ।

Colophon : इति द्वितीयव्युत्पत्तिविचारः सम्पूर्णः ।

Post-Colophon : इति महेशचन्द्रदेवशर्मणः पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् ।

चिवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् द्वितीयाविभक्तिनिरूपणान्तर्गतानुमित्यर्थकधानुयोगे विधेयत्वं विधेयित्वं वा द्वितीयार्थ इति द्वितीयार्थविचारादारभ्य तद्वितीयार्थनिरूपणपर्यन्तमुपलभ्यते ।

The book is incomplete. It begins with determining the import of second case-ending and ends in discussing word-suffixes.

136

144 व्युत्पत्तिवादः ।

Vyutpattivādah.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made yellow paper. Size 18 × 3½ inches. Folia 20. Neatly written in Bengali character. 7 lines in a page. Extent 640 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete, printed.

It begins fol 1b : ओं नमो गणेशाय । अनुमित्यर्थकधानुयोगे विधेयत्वं विधेयित्वं वा द्वितीयार्थः । तेन बह्व्यादिपक्षकानुमितिपरस्य बहिमनुमिनोमीति वाक्यस्य न प्रामाण्यम् ।

It ends fol 20a : नच चैतो मैत्रेण पाचयतीत्यादौ हेतुकर्तृसमभिव्याहारस्थले कर्तृतृतीयानुपपत्तिः कर्तृव्यापारस्य समभिव्याहृतहेतुकर्तृव्यापाराधीनत्वादिति वाच्यम् तत्र स्यन्तप्रतिपाद्यपाठनादि क्रियाया

चिवरणम् : आद्यन्तहीनोऽयं ग्रन्थः । तत्र द्वितीयाविभक्तिनिरूपणावसरे अनु-

मित्यर्थकधातुयोगे विधेयत्वं विधयित्वं उद्देश्यत्वमुद्दिश्यत्वं वा द्वितीयार्थ इति द्वितीयार्थ-
विचारादारभ्य प्रथमाविभक्तिनिरूपणान्तर्गतकर्तृत्वविचारप्रारम्भमात्रमुपलभ्यते ।

The book is incomplete. It begins with discussion of the import of second case-ending and ends in the determination of the nominative.

137

201 वात्स्यायनभाष्यम् ।

Vātsyāyanabhāṣyam.

By Vātsyāyana.

Substance: Country-made green paper. Size $1\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia 128 (6-134). written in Nāgara character. 16 lines, in a page. Appearance fresh. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and end. It begins and ends abruptly. printed.

It begins fol 6a : मान् सर्वदुःखोच्छेदं सर्वदुःखासंविदवर्गं न रोचयेदिति ।
तद्यथा मधुविपसंपृक्तान्नमनादेयमिति एषं सुखं दुःखाकमनादेयमिति ।

It ends fol 34b : अप्रत्युच्चारयन् किमाश्रयं परपक्षप्रतिषेधं ब्रूयान् अविज्ञातं
चाज्ञानम् विज्ञातार्थस्य परिपदा प्रतिवादिना

विवरणम् : आद्यन्तर्होऽसम्पूर्णाऽयं ग्रन्थः ।

138

202 वात्स्यायनभाष्यम् ।

Vārsyāyanabhāṣyam.

By Vārsyāyana.

Substance: Country-made yellow paper. Size $13 \times 7\frac{1}{2}$ inches. Folia 24. Neatly written in Nāgara character. 6-15 lines in page. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. printed.

The text is bounded on either sides by two double lines. It is an incomplete copy of the Vātsyāyanabhāṣya on the aphorisms of Gautama.

It begins fol 1b : श्रीगणेशाय नमः ।

वक्त्राणि पञ्च कुचयोः प्रतिविम्बितानि, इष्टा दशाननसमागमनश्रमेण ।

भूयोऽपि शैलपरिवृत्तिभयेन गटमालिङ्गितो गिरिजया गिरिशः पुनातु ।

प्रमाणतोऽर्थप्रतिपत्तौ प्रवृत्तिसामर्थ्यादर्धवत् प्रमाणम्

It ends fol 24a : अण्डः शब्दो महानिति च व्यवसायात् प्रधानसिद्धिरिति चेन्न मंदतीव्रता

चिवरणम् : असम्पूर्णोऽस्मिन् ग्रन्थे प्रथमाध्यायान् द्वितीयाध्यायान्तर्गतप्रथमाह्निकस्य ३४ मंथकसूत्रमाप्यपर्यन्तमुपलभ्यते ।

In this incomplete book, Vātsyāyana's commentary may be had as from the beginning till 34th sūtra of the 1st āhnikā of second chapter.

139

204 पक्षतामाथुरीपत्रिका ।

Pakṣatāmāthurīpatrikā.

Author Unknown.

Substance: Country-made red paper. Size $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 7. Neatly written in Bengali character. 4-7 lines in a page. Extent 238 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete.

It begins fol 1b : श्रीदुर्गा । पक्षतावच्छेदकाघटकसाध्यविषयिताव्याप्येति । अत्र पक्षतावच्छेदकाघटकत्वं पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविशेष्यत्वावच्छिन्नप्रतियोगिताकभेदप्रतियोगितानवच्छेदकं, अवच्छेदकत्वव्य निरूपकत्वसम्बन्धावच्छिन्न आहम् ।

It ends fol 7b : उत्पत्तिसम्बन्धेन कारणात्वकल्पनस्यावश्यकतयाऽनुमितिर्न स्यात् तत्पूर्वं उत्पत्तिसम्बन्धेन परामर्शाभावात्तथापि उत्पत्तिसम्बन्धेन कचिदव्यवहितोत्तरत्वसम्बन्धेनापि कारणात्वस्य विवक्षणीयत्वात् न दोषः ।

Colophon : इति पक्षतामाथुरी मोहनीपत्रिका समाप्ता

Post-Colophon : शकाब्दा १७३० ॥

चिवरणम् : पक्षतामाथुरीटीकासुपजीव्येयं "मोहनी नामधेया" पत्रिका अज्ञातनामकेन

केन चिद्विरचिता । अतीव संक्षिप्तायामस्यां पत्रिकायां भावगाम्भीर्यतया विदुषामानन्ददायिनी समालोचना दृश्यते ।

This discussion on Mathurānātha's commentary on Pakṣatā is composed by some unknown author. The discussion though brief goes deep into the subject.

140

205 बाधप्रकरणम् ।

Bādhaprakaraṇam.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance : Country-made white paper. Size $18\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 13 (1-2, 7-17). Neatly written in Bengali character. 6-8 lines in a page. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins Fol 1a : ओं नमो गणेशाय । मूलेऽधिकरणत्वाज्ञान इति अधिकरणत्व-
स्याज्ञानं यस्मादिति व्युत्पत्त्याऽधिकरणत्वाभाव इत्यर्थः ।

It ends Fol. 17b. बाधज्ञानकाले तादृशशब्दबोधतादृशानुमितेर्वारणाय धर्मिणि
पृथिवीतरभेदसंसर्गज्ञानस्य तदुभयसंसर्गवगाहिपरोक्षज्ञानकारणताया आवश्यकत्वादितरभेदादि-
रूपाप्रसिद्धसाध्यकानुमितेरुपगमासम्भवः ।

141

206 व्यधिकरणटीका ।

Vyadhikaraṇaṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṃkāra.

Substance : Country-made red paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia 30 (3-32). Neatly written in Bengali character. 9 lines in a page. Extent 780 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and end. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

There are occasional notes in the margin.

It begins Fol 3a . वच्छिन्नेति तथाच द्रव्यत्वाद्यभावरयैव निश्चयत्वावदन्तर्गतस्या-
तथात्वान्नाति प्रसंगः ।

It ends Fol 32b : भूतत्वमूर्तत्वान्यतरप्रतिशेगिताकाभायस्य केवलान्वयित्वात् तस्य
साध्ये स्पर्शवदन्यत्वादिकं सद्देशतुरेवेत्यत आह उक्तमन्यतरत्वेने

विवरणम् : आद्यन्तर्हानोऽयं ग्रन्थोऽयम्पूर्ण एव ।

142

208 व्यधिकरणटीका ।

Vyadhikaraṇaṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālakāra.

Substance : Country-made yellow paper. Size 19 × 4 inches.
Folia 12. Written in Bengali character. 9-10 lines in a page
Extent 432 Ślokas. Appearance very old. Prose. Generally correct.
Incomplete at the end. Printed. It ends abruptly.

There is a square blank space in the middle of each page.

There are occasional notes in the margin. Page No 10 is missing.

It begins Fol 1a . ओ नमो गणेशाय । नन्वीश्वरेच्छारूपवाच्यत्वस्य गुणत्वादि-
समवायित्वात् समवायित्वादिन्तद्व्यधिकरणधर्मो नेत्यत आह वाच्यत्वमिति ।

It ends Fol 13b : साध्यव्यापकतावच्छेदकावच्छिन्नसामानाधिकरण्यमतो न कश्चिदोप-
इति ध्येयम् । चक्रवर्तिलक्षणमाह केचित्त्विति अनवच्छेदकमित्यत सा

विवरणम् : अन्तरा अन्तरा पत्राणां प्रान्तभागे टीप्यन्यादिकमुपलभ्यतेऽत्र ।
असम्पूर्णोऽस्मिन् ग्रन्थे चक्रवर्तिलक्षणपूर्वपर्यन्तं वर्तते ।

१० न संख्यकप्रतस्याभावो विद्यते ।

On the margins there are some notes. In this incomplete book we have only upto the beginning of the definition of 'cakravartin'. Page 10 is wanting.

143

209 व्यधिकरणटीका ।

Vyadhikaraṇaṭikā.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance: Country-made yellow paper. Size $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 31. Character Bengali. 7-9 lines in a page. Extent 1140 Slokas. Appearance very old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and end. printed.

There is a square blank space in the middle of each page,

There are occasional notes in the margin.

It begins Fol 1a : ननु व्यधिकरणधर्मावच्छिन्नाभावास्तत्वेऽपि सर्वत्र सदेतौ गगन-
वाच्यत्वोभयाद्यभाव' गगनत्वादिविशिष्टस्य गगनाद्यभावस्य वाभावमादाय प्रोक्तलक्षणसम्भवात्
प्रतियोग्यवृत्तिश्चेत्यादि मूलावतारानुपपत्तिः ।

It ends fol 31b : गगनादे(र)धिकरणस्य स्वरूपसंसर्गकवाच्यत्वाभावस्य चाप्रसिद्धया
तत्र विरोधस्य कल्पयितुमशक्यत्वादिति दिक् ।

Colophon : व्यधिकरणधर्मावच्छिन्नाभावटिप्पनी समाप्ता ।

चिवरणम् : प्रारम्भस्याभावाद् ग्रन्थोऽयमसम्पूर्ण एव । पत्राणां प्रान्तभागे प्रायश
एव टोप्यन्यादिकमुपलभ्यते ।

Very often we have notes on the margin of pages.

144

210 व्यधिकरणटीका ।

Vyadhikaraṇajāgadīśi.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 43 (Page no 39 is missing.) Neatly written in Bengali character. 7-8 lines in a page. Extent 1382 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Printed.

It begins fol 1a : ओं नमो गणेशाय । नन्वीश्वरेच्छाम्नावाच्यत्वम् पुण्यत्वादि
समवायित्वात् समवायित्वं न तद्व्यधिकरणधर्म इत्यन आह वाच्यत्वमिति ।

It ends fol 44b : गगनादे(र)न्यधिकरणत्वरूपसद्वन्धनेन वाच्यत्वत्वावच्छिन्नाभावस्य
च अप्रसिद्धया तत्र विरोधस्य कल्पयितुमशक्यत्वादिति दिद् ।

Colophon : इति व्यधिकरणधर्मारच्छिन्नाभावविषयी मन्मथी ।

Post colophon : शकाब्दाः १७४७ । श्रीराघवेन्द्रदेवशर्मणाः पुनर्लिखितं
स्वाक्षरम् । लिपिरियं नीरचैवस्य चतुर्दशद्विधं गमात्मा ज्ञेया ।

चित्रणम् : सम्पूर्णवर्णोऽयं ग्रन्थः ३६ संवत्सरकमाभावात्तन्मूर्ण एव ।

Page 39 is wanting.

145

211 व्याप्त्यनुगमटीका ।

Vyāptyanugamaṭikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made-paper. Size 19x3½ inches. Folia
10 (4, 6-14). Nearly written in Bengali character. 7—8 lines
in a page. Extent 460 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally
correct. Incomplete at the beginning and at the end. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

Folia 1-3 and 5 are missing.

It begins fol 4a : रण्यरूपतदभावव्यामिश्रिष्टवृत्तान्नप्रतिबन्धकनायां व्याप्ति-
धर्मितावच्छेदकविषयिनानिवेशनमावश्यकं ।

It ends fol 14b : तथापि धर्मिणि तत्समानाधिकरणभेदप्रतियोगितानवच्छेदक-
रूपव्यापकतानिवेशनेनैव मामञ्जस्ते धर्मे व्यापकतावच्छेदकत्वपर्यन्तनिवेशविरोधादिति ।

Colophon : इति महामहोपाध्याय श्रीगङ्गाधरमहाचार्यचक्रवर्तिविरचितं व्याप्ति-
ग्रहोपा(या)न्तर्गतव्याप्त्यनुगमरहस्यं समाप्तं ।

चित्रणम् : यद्यपि पुष्पिकायां व्याप्तिग्रहोपायान्तर्गतव्याप्त्यनुगमरहस्यं समाप्तमित्येवं
दृश्यते तथापि नायं व्याप्तिग्रहोपायान्तर्गतः, अपि तु स्वतन्त्रग्रन्थ एव । १-३, ५ संस्कृत-
पत्राणि नोपलभ्यन्ते ।

The colophon states that the book is a part of vyāptigrahopāya ; but it is not so ; it is a separate book. Pages 2-3 and 5 are not found.

146

212 व्याप्त्यनुगमप्रकरणम् ।

Vyāptyanugamaprakaraṇam.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance : Country-made white paper. Size $17\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 9. Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 216 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1a : ओ' नमः परमदेवतायै । लाघवादित्यस्य हेतु' पूरयति प्रतियोगीति । आदिपदात् प्रतियोगिवैयधिकरणयादेः परिग्रहः ।

It ends fol 9a : एतन्मते प्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नत्वानिवेशात् अन्योन्याभावस्यावृत्तित्वेन वक्ष्यमाणदोषेण प्रतियोग्यनधिकरणत्वनिवेशासम्भवात् । सामानाधिकरण्यस्यान्याप्यवृत्तितामभ्युपेत्य

विवरणम् : मणि-दीधित्या गदाधरभट्टाचार्यविरचितेयं टीका असम्पूर्णतयालोपलभ्यते ।

147

2363 अनुमानचिन्तामणिः ।

Anumānacintāmaṇiḥ.

By Gaṅgeśopādhyāya.

Substance : Country-made yellow paper. Size 14×2 inches. Folia 15 (19-33). Neatly written in Bengali character. 4 lines in a page. Extent 310 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the beginning and the end. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

This Ms. contains from end of the *sāmanyalakṣaṇā* up to the *Anumitsāpakṣatā*.

It begins fol 19a : न चातिप्रमंगः । नमानप्रकारकत्वेन ज्ञानेच्छाकृतीनां कार्यकारणभावात् न तु ममानविषयत्वेनापि क्वचिदप्यकल्पनात् ।

It ends fol 33b : एकलिङ्गावगते लिङ्गान्नरेण तदनुमानाय । मन्तव्यश्चोपपत्तिमिति स्मरणात् । अथ सिद्धाधिविधितसाध्यधर्मोऽर्थो पक्षतः

विवरणम् : सामान्यलक्षणाग्रन्थस्यान्तिमभागादारभ्य पक्षतान्तर्गतानुमित्वा-पक्षतानिर्हणपर्यन्तमतासाधते ।

148

362 अनुमानचिन्तामणिः ।

Anumānacintāmaṇiḥ,

By Gaṅgeśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 73 by counting. Neatly written in Bengali character. 4-6 lines in a page. Appearance old. Condition good. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

There is a square blank space in the middle of each page.

This Ms. contains the *Anumiti* up to the *Bādha*. But the *Bādha* is incomplete at the end. Page No 61 is missing. There is no colophon in the Ms.

It begins fol 1b : ओं नमो दुर्गायै । प्रत्यक्षोपजावत्त्वात् प्रत्यक्षानन्तरं बहुवादिसम्मतत्वादुपमानान् प्रागनुमानं निरूप्यते ।

It ends fol 74b : अथ पक्षे साध्याभावप्रमेयं साध्याभावहेतुविषया व्यभिचार-ज्ञानत्वेन दोषो ननु तस्याः प्रमात्वेन ज्ञानमपीति चेत्तर्हि प्रमाया अप्रमात्वज्ञाने भ्रान्तानुमितिरिति स्यात् ।

विवरणम् : अममूर्खोऽस्मिन् ग्रन्थे अनुमितिग्रन्थादारभ्य बाधनिदान्तप्रारम्भपर्यन्तमुपलभ्यते ।

149

337 अनुमानचिन्तामणिटीका ।

Anumānacintāmaṇiṭikā.

By Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Substance : Country-made red and yellow paper. Size $17\frac{3}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia 285. Nearly written in Bengali character. 2-7 lines in a page. Extent 11400 Slokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Anumānacintāmaṇi of Gaṅgeśa by Mathurānātha Tarkavāgiśa.

It begins fol 1b : ओं नमो गणेशाय ।

न्यायाम्बुधिकृतसेतुं श्रीराममखिलसम्पत्तेः
तातं त्रिभुवनगीतं तर्कालंकारसादरात् ।
नत्वा श्रीमधुरानाथतर्कवागीशधीमता
विशदीकृत्य दृश्यन्ते द्वितीयमणिफक्त्रिका ।

It ends fol 285b : नच धर्मिग्राहकत्वं धर्मितावच्छेदकविशिष्टधर्मिमात्रग्राहकत्वमिति वाच्यं घटोव्यापक इत्यादेरप्यतथात्वात् तथाप्युद्भावने कथकसम्प्रदायसिद्धप्रकारतोदाहरणेन दर्शितः इति न काप्यनुपपत्तिरिति संचेपः ।

Colophon : इति महामहोपाध्याय—श्रीमधुरानाथतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचितानुमानटीप्पनी समाप्ता । इति हेत्वाभासरहस्यम् ।

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् अवयवग्रन्थव्यतिरिक्तानुमित्यादिवाधान्तचिन्तामणिग्रन्थस्य मधुरानाथकृतसहस्राख्यटीका लभ्यते । अवयवग्रन्थस्य तु जगदीशकृतानुमानमयूखनामधेया टीका वर्तते ।

This work contains commentary on all the books from Anumiti to Bādha (except Avayava) of Tattvacintāmaṇi, by Mathurānātha. The commentary on Avayava is by Jagadīśa.

150

2416 अनुमानजागदीशीटीका ।

Anumāna Jāgadīśīṭikā.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance: Country-made paper. Size $18\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia 222 (by counting). Neatly written in Bengali character, 8-10 lines in a page. Extent 8040 Ślokas. Appearance very old. Prose. Generally correct. Complete. Condition good.

A commentary on the Cīntāmaṇīdīdhiti of Raghunātha by Jagadīśa. In this Ms. folia are marked separately for each of its different topics. Pages No. 29 and 161 are wanting.

The Ms. contains Jagadīśa's commentary on the following sections of the TC.

(1)	Anumiti,	Incom,	fol	1b
(2)	Vyāptipañcaka and Sīṁhavyāghra	} Com	,,	44a
(3)	Vyadhikaraṇa			
(4)	Purvapakṣa	,,	,,	90a
(5)	Siddhāntalakṣaṇa	,,	,,	103b
(6)	Avacchedakatva	,,	,,	126b
(7)	Sāmanyābhāva	,,	,,	141a
(8)	Viśeṣābhāva	,,	,,	149a
(9)	Ataeva-Tarka incomplete	,,	,,	174a
(10)	Sāmānyalakṣaṇā Complete	,,	,,	149a

It begins fol 1b :

सम्मिताननसरोजमंगणे रिगंमाणमतिलोलकुन्तलम् ।

रोचनोत्तलितमालमस्तु मे कैशवं मनसि शैशवं वपुः ।

प्राच्यैरनुचितक्षोदैः क्लृपीकृतोत्पथुना

दीधीतियुतमखिरिप श्रीजगदीशप्रकाशितः स्फुरत् ॥

परमात्मने सर्वोत्कृष्टात्मने नमः । प्रकर्षथावोत्पत्तिस्थित्यादिकर्तृत्वम् ।

It ends fol 221b : ननु प्रलेत (सामान्य) स्थले सामान्यप्रत्यासत्तेर्विशिष्ट-
प्रत्यक्षजनकत्वं नास्ति इत्यत आह विशिष्टज्ञानसाप्रीति ।

Golophon : इति महामहोपाध्याय-जगद्गुरु—श्रीयुतजगदीशतर्कालंकारभट्टाचार्य-
कृता सामान्यलक्षणादीधितिटिप्पणी समाप्ता ।

post-Golophon : श्रीवीरेश्वरदेवशर्मणो ग्रन्थो लिपिध्व ।

विवरणम् : अनुमितिग्रन्थादारभ्य सामान्यलक्षणावधिकग्रन्थानामन्ते समावेशो
वर्तते । एतेषु ग्रन्थेषु अनुमिति-विशेषन्यायसम्पूर्णत्वमवधेयम् ।

151

397 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Śiromaṇi.

Substance: Country-made red paper. Size 13 × 3 inches. Folia
21. Neatly written in Bengali character. 5-6 lines in a page.
Extent 420 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct.
Incomplete at the end. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Cintāmaṇi of Gaṅgeśa entitled Dīdhiti by
Raghunātha Śiromaṇi. Page No 1-3 is damaged.

It begins fol 1a : ओं नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परितिष्ठते,

अखण्डानन्दबोधाय पूर्णाय परमात्मने ।

It ends fol 21b : कश्चिदेकोधर्मा यदनधिकरणमात्रवृत्तित्वावच्छेदकं रूपत्वादि
धूमत्वादिकन्तु बह्व्यादिसमानाधिकरणमात्रवृत्तित्वावच्छेदकं तदनतिरिक्तवृत्तित्वं तच्च तच्छून्य

विवरणम् : असम्पूर्णेऽस्मिन् ग्रन्थे अनुमितिग्रन्थादारभ्य पूर्वपक्षग्रन्थस्य कियदंश-
मालमुपलभ्यते ततःपरं ग्रन्थान्तरस्य पक्षचतुष्टयमपि दृश्यते ।

This work begins from Anumiti and contains upto a portion of
Pūrvapakṣa, There are four folios of some other unidentified book
thereafter.

152

1770 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Siromaṇiḥ.

Substance : Country-made yellow paper. Size $16\frac{1}{4} \times 3$ inches. Folia 20. Neatly written in Bengali character. 4-5 lines in a page. Extent 320 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on cintāmaṇi of Gaṅgeśa entitled Dīdhiti by Raghunātha containing Anumiti, Vyāpārpañcaka, Sūtrahavyāghra and Vyadhikaraṇa. Vyadhikaraṇa is incomplete at the end.

It begins fol 1b : ओ नमः श्रीगुरुभ्यः ।

ओ नमः सर्वभूतानि विद्वन् परिब्रूते

अखण्डानन्दबोवाय पूर्णाय परमानन्दे ।

End of the Vyadhikaraṇa fol 20b : तत्र साध्याभाववद्भूतित्वात्तिरिक्तेन समानाधिकरणेन साध्याभाववद्भूतित्व इतिना (?) वा धर्मेणावच्छिन्नप्रतिपक्षिणाच्चे दोषः । तेन आलोकाद्यवृत्तिरिति

विधरणम् : अन्यत्रोपपन्नं वर्तते, तत्र अनुमिति-व्याप्तिपक्ष-निर्हृव्याप्रान्तकानां वदाणां सम्पूर्णत्वं, व्यधिकरणस्य तु अन्तिमभागेऽप्यन्यत्वं सुसन्नम्यते ।

153

1889 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Siromaṇi.

Substance : Machine-made yellow paper. Size $14\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia 81. Neatly written in Bengali character 4-6 lines in a page. Extent 1620 Ślokas. Appearance old. Condition good. Prose. Generally correct. Complete.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Cintāmaṇi of Gaṅgeśa entitled Dīdhiti by Raghunātha. This Ms. contains the Anumiti up to the Upādhi. In the Upādhi folios are marked separately. There is no Colophon in the Ms.

It begins fol 1b : ओ' नमो गुरवे ।

ओ' नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परितिष्ठते ।

अखण्डानन्दबोधाय पूर्णाय परमात्मने ।

It ends fol 16b : यथा कर्तृत्वेति । कादाचित्कत्वेन सकर्तृकत्वस्थापनायामजन्मत्वे प्रतिहेतावित्यर्थः ।

विवरणम् : अनुमितिग्रन्थादारभ्य उपाधिनिर्ूपणावधिकोऽयं ग्रन्थः । उपाधिग्रन्थे तु पृथक्तया पत्रसंख्या उपन्यस्ता ।

154

1776 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Siromaṇi.

Substance: Country-made white paper. Size $17 \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia 18. Neatly written in Bengali character. 5 lines in a page. Extent 396 śloka. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Printed.

A commentary on Cintāmaṇi of Gaṅgeśa, entitled dīdhiti by Raghunātha containing, Anumiti, Vyāptipañcaka, Sīmahavyāghra, Vyadhikaraṇa and Pūrvapakṣa. Pūrvapakṣa is incomplete. Page, No 16 is missing.

It begins fol 1b : ओ' नमो गणेशाय ।

ओ' नमः सर्वभूतानि विष्टभ्य परितिष्ठते ।

अखण्डानन्दबोधाय पूर्णाय परमात्मने ।

It ends fol 10b : व्यभिचारिसम्बन्धस्य (स्येति ?) केनचित् किञ्चिद्रूपावच्छिन्नेन धूमादेरपि द्रव्यत्वादिना वह्नित्वापत्त्वात् । तद्वबोधोदिति न च व्यभिचारग्रहसहक

चिवरणम् : ग्रन्थपत्रक्रमेण वर्तते तथाहि—अनुमितिप्रकरणम्, व्याप्तिप्रकरणम्, सिंहव्याघ्रलक्षणम्, व्यधिकरणप्रकरणम्, पूर्वपक्षश्च, तत्र अनुमित्यादिव्यधिकरणान्ताः सम्पूर्णाः, पूर्वपक्षस्य तु अन्तिमभागो नैव विद्यते ।

155

1713 अनुमानदीधितिः ।

Anumānadīdhitiḥ.

By Raghunātha Sīromaṇi.

Substance : Country-made paper. Size $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 12. Neatly written in Bengali character. 4-6 lines in a page. Extent 734 Ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Incomplete at the beginning and end. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on Cīntāmaṇi of Gaṅgeśa entitled Dīdhiti by Raghunātha containing Vyāptipañcaka, Siṃhavyāghra, Vyadliikaraṇa and Pūrvapakṣa. Pūrvapakṣa is incomplete at the end.

It begins fol 1a : समारब्धानुमानप्रामाण्यपरीक्षा-कारणीभूतव्याप्तिग्रहोपाय-प्रतिपादननिदानं व्याप्तिस्वरूपनिरूपणमारभते नन्वित्यादिना ।

It ends fol 12b : प्रथमे एकेति सा(?)नि च व्याप्तेश्च हेतुवृत्तित्वं पृथिवी पृथिवीत्वव्यापकज्ञातेरित्यादौ अतिव्याप्तिरतः अधाभिधानपूर्वकं ।

चिवरणम् : व्याप्तिप्रकादिपूर्वपक्षान्तग्रन्थचतुष्टयमात्रमस्मिन् ग्रन्थे वर्तते, तेषु पूर्व-पक्षस्तु असम्पूर्णः ।

156

349 अनुमानप्रकरणटीका ।

Anumānaprakaraṇaṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance : Country-made paper. Size $19\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 1-201. Neatly written in Bengali character. 3-9 lines in a page.

Extent 8040 Ślokas. Appearance old. Condition good. Prose. Generally correct. Complete.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Dīdhiṭi of Raghunātha by Jagadīśa Tarkā-lakṣhara.

The work contains the portion from the Pakṣatā up to the Bādha.

There are some occasional notes in the margin. The last page is almost illegible on account of the fading away of the ink used. In this Ms. folia are marked separately for each of its different topics. Page No. 111 is missing.

It begins fol 1a : नमस्तस्यै अनुलक्षणेति अनुमितिरूपकार्येत्यर्थः । व्याप्तिज्ञान-
जन्यायाः अनुमितेः किमन्यत् कारणमिति जिज्ञासयैव पक्षतानिरूपणदिति भावः ।

It ends fol 201b : जन्यत्वाभावस्यैकत्वदर्शनेन जन्यत्वाद्यवच्छिन्नमेदस्याप्येकत्वस्य
मूलस्वरसिद्धत्वादिति भावः ।

कुर्वन्ति नित्यमनुमानमणोरनेके

प्रायः प्रयासमधिदीधितिनीतिभाजः ।

एषा पुनस्तदपि नैव निजं निगुड-

मर्थं प्रकाशयति तेन ममैव यत्नः ।

अपि सूचो ममकाकृतेनिवृत्ते (?) रुविमुच्चै...गौरवं दिश्यत् । गुणनिन्दाव्रतभंगभीतिरस्य
प्रतिचेनं (?) यदिनो मनस्यभविष्यत् ॥

Colophon : इति श्रीमहामहोपाध्याय—श्रीजगदीशतर्कालंकारभट्टाचार्यविरचितानु-
मानदीधितिप्रकाशिका समाप्ता ।

Post-colophon : श्रीरामकेशवन्यायवागीशस्य पुस्तकमिदं स्वाक्षरध्व । शकातीताब्दाः

१६१७।६।१८।३

विवरणम् : पक्षताग्रन्थादारभ्य ईश्वरानुमानावधिकत्वेऽप्यस्मिन् ग्रन्थे व्यतिरेकानु-
मानप्रकरणं नोपलभ्यते । प्रायेणैव पक्षप्रान्तभागस्थले मन्तव्यं दृश्यते । अपगतमसीत्वा-
दन्तिमपलं पठनार्हम् ।

157

1765 अनुमानमयूकः ।

Anumānamayūkah.

By Jagadīśa Tarkālarīnkāra.

Substance: Country-made white and red paper. Size $19 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 15 (144-165). Neatly written in Bengali character. 7 lines in a page. Extent 665 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Avayava Cintāmaṇi of Gaṅgeśa by Jagadīśa Tarkālarīnkāra. This is the same as our previous no. 105 (cat No 103) with slight difference towards the Post-Colophon.

Post-colophon: शक्नरपतेरतीवाद्वादयः १७०५ ।

For description of contents see cat No. 103.

158

304 अनुमानमाथुरीटीका ।

Anumānamāthurīṭikā.

By Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size $19 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 112 (by counting). Neatly written in Bengali character. 6-8 lines in a page. Extent 4032 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the cintāmaṇi of Gaṅgeśa entitled Rahasyam by Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Different sections are indicated by colophon-like portions reading as on fol 87a इति पञ्चतारहस्यं सम्पूर्णं ।

Fol 116b : इत्यनुमानरहस्ये परामर्शरहस्यं ।

Fol 126a : समाप्तमिदं केवलान्वयिरहस्यं ।

post-colophon: श्रीकेशवशर्मणोऽयं लेखप्रयत्नः ।

Fol 161b : इति हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तिरहस्यम् ।

Fol 172b : इति सव्यभिचारग्रन्थरहस्यम् ।

Fol 174a : इति साधारणग्रन्थरहस्यम् ।

Fol 177a : इति असाधारणग्रन्थटिप्पनीसमाप्ता ।

Fol 178b : इति सव्यभिचारग्रन्थरहस्यम् ।

Fol 185b : इति विरुद्धग्रन्थरहस्यम् ।

Fol 195b : इति सत्प्रतिपक्षग्रन्थरहस्यम् ।

Fol 208b : इत्यसिद्धिग्रन्थरहस्यम् , and post-colophon श्रीकेशवशर्मणोऽयं-
लेखप्रयन्तः ।

Fol 222a : इति श्रीमथुरानाथतर्कवागीशविरचिताऽनुमानखण्डे बाधान्तटिप्पनी
समाप्ता ।

विवरणम् : मथुरानाथकृतेयं टीका परामर्शग्रन्थादारभ्य अर्थापत्यवयववर्जम्
बाधान्ता उपलभ्यते ।

The Ms. contains commentary of Mathurānātha beginning from
Parāmarśa and ending in Bādha.

159

2253 अनुमानमाथुरीटीका ।

Anumānamāthurīṭikā.

By Mathurānātha Tarkavāgiśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size 11 × 3½ inches.
Folia 18 (13-30). Neatly written in Bengali character. 7 lines
in a page. Extent 756 ślokas. Appearance: old. Prose. Generally
correct. Incomplete at the end. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Anumānacintāmaṇi of Gaṅgeśa by Mathurā-
nātha Tarkavāgiśa. The Ms. contains the following sections of the
Tattvacintāmaṇi.

- (1) Vyadhikaraṇa 13a-16a Incomplete at the beginning.
- (2) Pūrvapakṣa 16a-22a Complete.
- (3) Siddhāntalakṣaṇa Complete.
- (4) Sāmānyābhāva 29a-30b incomplete at the end.

The names of the text and the author are not mentioned in the Ms. but in the printed book of the Asiatic Society, this very text comes under the name of Anumānārāhasyaṇa and its authorship is attributed to Mathurānātha.

It begins fol 13a : साध्याभाववद्दृष्टिव्यप्रतियोगिकाभावमात्रमित्यर्थः साध्याभाव-
वद्दृष्टिव्यमात्रस्य व्यभिचारित्वे गद्वेतावतिव्याप्तिः अतः साध्याभाववद्दृष्टिव्यप्रतियोगिता-
काभावमात्रस्य व्याप्तित्वेऽपि निशिष्टाभावोभयाभावमादाय व्यभिचारिण्यतिव्याप्तेर्लौल्यात् ।

It ends fol 30b : बद्धिमान् धृमात् सत्तावान् इव्यत्यादित्वादी व्यतिरेकिमाध्यक
साध्यशून्ये सामान्यादौ वर्तमानमाध्यवदन्योन्याभावमादायाव्याप्तेर्वारणाय ।

विवरणम् : ग्रन्थेऽस्मिन् व्यधिकरणग्रन्थादारभ्य नामान्याभावप्रकरणपर्यन्तस्य
मधुरानाथतर्कवागीशकृतटीकोपलभ्यते ।

160

1197 अनुमितिटीका ।

Anumitīṭikā.

By Gadādhara Bhaṭṭācārya.

Substance: country-made red paper. Size 18×3½ inches. Folia 43 Neatly written in Bengali character. 8-3 lines in a page. Extent 1376 ślokas. Appearance very old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Condition worn out.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Cintāmaṇidīdhṛti of Raghunātha by Gadādhara Bhaṭṭācārya.

The No. of the last page is wanting in the Ms.

It begins fol 1b : ओं नमो गणेशाय ।

अभिवन्द्य मुहुः समादरात् पदपाथोजयुगं पुरद्विषः ।

विवृणोति गदाधरः सुधीरतिदुर्वोधगिरः शिरोमणैः ।

It ends fol 43b : यत्पदव्यक्त्यधीनप्रवृत्तिर्नोपलब्धा तस्याव्युत्पत्त्यनुपपत्तेः, तदधीनशाब्दबोधानुपपत्तिवारणमशक्यमेवेति वाच्यं तदनुगमोद्धारस्यावहितैः परिचिन्तनीयत्वादित्यलमधिकेन ।

विवरणम् : “न च भ्रमसंशयोत्तरप्रत्यक्षं प्रति विशेषदर्शनस्य हेतुतामते तत्तात्त्व्याप्तिः तथाविधनिश्चयत्वेन हेतुताया विवक्षितत्वात् विशेषदर्शनस्य च भ्रमादिविरोधित्वेन तत्त्वमित्युक्तत्वात्” । इत्यन्तशिरोमणिग्रन्थस्यात्र व्याख्या वर्तते ।

161

1766 अनुमितिटीका ।

Anumititīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made yellow paper. Size 16×3 inches. Folia 16. Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 640 ślokas. Appearance: old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Printed.

It ends abruptly.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1 : ओं नमो गणेशाय । ओं नमो वाग्देव्यै ।

सस्मिताननसरोजमङ्गणोरिङ्गमाणमतिलोलकुन्तलम् ।

रोचनोल्लसितभालमस्तु मे केशव मनसि शैशवं वपुः ॥

प्राच्यैरनुचितविविधक्षोदैः क्लृपीकृतोऽप्यधुना,

दीधिति (युत) मणिरप्य श्रीजगदीशप्रकाशितः स्फुरतु ।

परमात्मने सर्वोत्कृष्टात्मने नमः, प्रकर्षञ्चात्र उत्पत्तिस्थित्यादिकर्तृकत्वम् ।

It ends fol 16 : तथापि प्रत्यक्षादिज्ञानस्यापि कालोपाधिविधया परामर्शजन्यत्वात्तद्धारणार्थमवश्यं किञ्चिद्विशेष्यकत्वावच्छिन्नं पक्षीभू

विवरणम् : अमवूर्णऽस्मिन् ग्रन्थे "रासभादौ तद्ग्रहेऽपि व्यभिचारप्रज्ञात् । व्यतिरेकसहचारेणान्वयव्याप्तिग्रहणाश्रयणाद्वा । नच भ्रमसंशयोत्तरं प्रति" इत्यन्त-
शिरोमण्निग्रन्थस्य व्याख्यानमुपलभ्यते ।

162

154 अनुमितिपरामर्शविचारः ।

Anumitiparāmarśavicārah.

By Raghudeva Nyāyālaṅkāra.

Substance : country-made white paper. Size $11\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia 13 (by counting, fol No 2 is wanting). Neatly written in Nāgara character. 11 lines in a page. Extent 377 Slokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end.

The text is bounded on either sides by double lines. The words commented on are usually marked out by red ink. There are occasional notes in the lower or upper margin. See I. O. cat 2004. A. S. cat 7788 (page 125). It ends abruptly.

It begins fol 1b : श्रोगणेशाय नमः । परस्मै श्रीदक्षिणामूर्तये नमः । परामर्शं विनाऽनुमितेरनुदयात् अनुमितिं प्रति परामर्शो हेतुरितिसिद्धान्तः । तत्र धूमपरामर्शसत्त्वे घटानुमितेरनुदयात् पर्वताद्युद्देश्यक-वहवादि विधेयकानुमितिं प्रति पर्वतादि-विशेष्यकवहवादिष्यधूमादिप्रकारकनिश्चयो हेतुरिति विशिष्यकार्यकारणभावः कल्पनीयः ।

It ends fol 14b : एतादृशप्रयोजकत्वस्य कार्यकारणभावकल्पकत्वेऽनुमितित्वावच्छिन्नं प्रति अनुमित्ताविरहविशिष्टप्रामाण्यग्रहणभावविशिष्टानुमित्य

विवरणम् : हरिरामतर्कवागीशशिष्य-रघुदेवन्यायालङ्कारविरचितेऽस्मिन् ग्रन्थे अनुमितिं प्रति परामर्शस्य हेतुत्वनिरूपण-विषयकविचारो जातः ।

पर्वतत्वावच्छिन्नविशेष्यकवहवादिष्यधूमनिर्णयत्वेन हेतुत्वे "वहिव्याप्यधूमः पर्वते" इत्याकारकस्याप्यमुख्यविशेष्यताकाधेयतासम्बन्धेन पर्वतप्रकारकज्ञानादनुमित्यनुपपत्त्या दीवितिकाराणां "व्याप्यविशेष्यकात् पक्षविशेष्यकानुमितिर्"ति मतं निरस्तं स्यात्, एतद्विषयपरिजोहिर्बुध्याप्य विशेष्यकपरामर्शस्यापि स्वातन्त्र्येणानुमितिं प्रति हेतुत्वमुक्तं ग्रन्थकृता । ग्रन्थकृन्मते मानसपरामर्शादनुमितिरेवोत्पद्यते न तु स्मरणमिति ॥

This book discusses the question of causality of Parāmarśa to inference. The author is of opinion that, Parāmarśa is the direct cause of inference ; it need not give rise to remembrance and then indirectly to inference.

163

११७९ अनुमितिप्रकरणम् ।

Anumitiprakaraṇam.

By Bhavānanda siddhāntavāgīśa.

Substance: Palm leaves. Size $15\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia: 53. Neatly written in Bengali character. 4 lines in a page. Extent 848 Ślokaś. Appearance: old, date 1280 śāka. Prose. Incorrect. Incomplete at the end. Worm-eaten and writing effaced slightly.

The last three pages are almost illegible on account of the fading away of the ink used.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Cintāmaṇidīdhiti of Raghunātha by Bhavānanda siddhāntavāgīśa.

It begins fol 1a : ओं नमः ।

नमस्कृत्य गुरुन् सर्वान् निगूढमणिदीधितौ ।

श्रीभवानन्दसिद्धान्तवागीशेन प्रकाश्यते ॥

ओं नम इति परमात्मने सर्वोत्कृष्टात्मने नमः उत्कर्षध्वं जगते(?) स्थितिप्रलयकर्तृत्वं एकरूपस्य कथं सृष्ट्या विचित्रकार्यकारित्वं तत् हेतुमाह ओमिति ।

It ends fol 53b : अन्यथा.....मेवान्यासमवेतसकलानु.....प्रविष्टसकलानुभव-समवेतत्वावच्छिन्नप्रतियोगिताकमेदस्य विवक्षितत्वे सत्तादीनामपि वारणे अनुभवान्यसमवेत... ज्ञानत्वादिवारणाय तृतीयं विशेषणं । अनुमितित्वस्यापि ।

विवरणम् : भवानन्दसिद्धान्तवागीशविरचितानुमितिग्रन्थस्य टीकेयमसम्पूर्णा, कीट-दष्टत्वादपस्त्रियमाणमसीत्वाच्च सर्वत्र न पठनयोग्या ।

164

1783 अनुमितिप्रकरणम् ।

Anumitiprakaraṇam.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made red paper.. Size $19 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia 37. Neatly written in Bengali character. 5-8 lines in a page. Extent 1406 Slokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Complete.

There is a square blank space in the middle of each page.

This is the same as our Ms. no 1351.

This work is repeatedly edited.

It begins fol 1b : ओं नमः शिवाय ।

सम्मिताननसरोजमन्त्रे रिद्धमाणमतिलोककुन्तलम् ।

रोचनोत्तसितभालमस्तु मे केशवं मनसि शैशवं वपुः ।

प्राच्यैरनुचितविविधक्षोदैः क्लुपीकृतोप्यधुना ।

दीधितियुतमण्डिरेप श्रीजगदीशप्रकाशितः स्फुरतु ॥

परमात्मने सर्वोत्कृष्टात्मने नमः । उत्कर्षश्चात्रोत्पत्तिस्थित्यादिकर्तृत्वम् ।

It ends fol 37b : संभावनया चाध्यक्षनिष्ठस्य सन्मातावगाहित्वादेर्ग्रहे तेषाम-
प्रामाणिकत्वापत्तेः । संभावनाभावस्यैवाप्रमात्वादिति भावः ।

Colophon : अनुमितिदृष्टिनी समाप्ता इति ।

165

1911 अनुमितिप्रकरणम् ।

Anumitiprakaraṇam.

By Jagadīśa Tarkālaṅkāra.

Substance: Country-made yellow paper. Size $15\frac{3}{4} \times 3$ inches. Folia 10. Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 235 Slokas. Appearance old. Condition good. Prose. Correct. Incomplete.

There is a square blank space in the middle of each page. '

No serial Nos are marked in the folia of the Ms. and they were set in a haphazard manner. After proper arrangement of the folios they have been numbered serially.

The names of the text and author are not mentioned in the Ms. but in the printed book of the Choukhamba this very text comes under the name of Anumiti and its authorship is attributed to Jagadīśa.

It begins fol 1a : विशिष्टस्मरण इति वह्निव्याप्यध्रुवत्वपर्वतस्मरण इत्यर्थः स्मरणोत्तरं तदाकारस्मरणापत्तिभयेन स्मृतिजनकतायामपि निश्चयत्वस्य प्रवेशादित्याशयः । यद्यपि वह्निव्याप्यवत्तामस्कारं प्रति वह्निव्याप्यवत्तानिश्चयत्वेन हेतुत्वात् ।

It ends fol 1ob : गृहीताप्रानाग्यकस्यैव परामर्शस्योत्तरपरामर्शान्तरस्योत्तरपत्त्यनुमित्वपत्तापत्तेः । एवञ्च पर्वतवह्निव्याप्योभयवैशिष्ट्यावगाहिनिश्चयोत्तरज्ञानत्वमात्रस्य तादृशनिश्चयजन्य

विवरणम् : अनम्युक्तोऽस्मिन् ग्रन्थे स्मृतिसंस्कारकार्यकारणभावादारभ्य चरमज्ञानपदनाथैक्यपर्यन्तमुपलभ्यते ।

166

2401 अनुमितिमानसम् ।

Anumitimānasam.

By Harirāma Tarkavāgīśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size 18×3 inches. Folia 5 (113.117) Nearly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 240 Slokas. Appearance-old. Prose. Generally correct, Incomplete at the beginning and the end. Condition, Good

There is a square blank space in the middle of each page.

This manuscript is described under Ms. No 2398

This is another copy of our Ms No 1083 (Cat no 3) already noticed.

It begins fol 113a : त्वावच्छिन्नविषयत्वप्रकारनानिरूपितमानसनिष्ठ-विशेष्यता-केच्छात्वेन तत्र वह्निविषयकमानसं जायतामित्येतादृशेच्छासाधारणमीति ।

It ends fol 117b : नच प्रत्यभिज्ञायास्तथ(?)मेदावगाहनेऽपि नित्यत्वानवगाहनात्
कथं तस्याः प्रत्यभिज्ञायाः शब्दस्य नित्यत्वे प्रमाणत्वमिति वाच्यं तादृशप्रत्यभिज्ञया तत्-
कालानुद्भूतव्य

विचरणम् : २०८६ (Cat no 3) मंडयकग्रन्थविवरणो द्रष्टव्यम् ।

167

2326 अनुमितिमानसविचारः ।

Anumitimānasavicārah.

By Rāmacandra Nyāyavāgīśa.

Substance: Country-made yellow paper. Size $17\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches.
Folia 36-47 (12). Neatly written in Bengali character. 10 lines
in a page. Extent 720 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally
correct. Incomplete at the end. Condition good.

This Ms. is described under Ms. No 2258.

The title of the text and the name of the author are not
mentioned in the Ms. but in all probability it seems to be the
Anumitimānasavicārah of Rāmacandra Nyāyavāgīśa.

It begins fol 35b : व्याप्तिविशिष्टहेतुमतपक्षविषयकपरामर्शव्यापकं व्याप्तिज्ञानाद्
अनुमित्या ..धमिति विशेषकारणं तदेवानुमानमित्यभिधीयते तदेव प्रमाणात् सिद्धयति
समस्तवस्तुगोचरापरोक्षबोधो विश्वविधाता च गता (?)

It ends fol. 47b चाक्षुपादिपरामर्शस्थलेऽपि कथञ्चिदुपनोततावत्पदार्थगोचर-
मानसपरामर्शसम्भवेन मानसत्वव्याप्यजातिरेवानुमित्यो

विचरणम् : अनुमितेः प्रत्यक्षप्रमित्यन्तर्भावे तत्करणस्यापि प्रत्यक्षप्रमाणान्तर्गत-
त्वानुमानं प्रमाणान्तरमिति चार्वाकमतं प्रथमतो निराकृतम् । मानसे तादृशप्रत्यक्षत्वव्याप्य-
जातिसंस्कारेणैव अनुमितेर्मानसत्वसम्भवे प्रमित्यन्तरत्वं न स्वीकरणीयम्, प्रत्यक्षस्यानुमिति-
नाधारस्य सम्भवेनानुमानस्य स्वतन्त्रप्रमाणतानिराकरणसम्भवादित्यभिप्रायकपूर्वपक्षमुपजीव्य
ग्रन्थेऽस्मिन् विचारनैपुण्यं प्रदर्श्य अनुमितेः प्रमित्यन्तरत्वं प्रतिपादितमिति ।

168

1052 अपूर्ववादः ।

Apūrvavādaḥ.

By Gaṅgeśopādhyāya.

Substance: Country-made yellow paper. Size 14×3 inches. Folia 4. Neatly written in Bengali character. 6-7 lines in a page. Extent 100 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 1a : अथ स्वर्गकामो यजेतेत्यादाविष्टसाधनत्वं कार्यत्वं वा यद्विधिः समभिन्याहृतक्रियान्वयी तदन्यान्वयी वा, तत्र गुरुवः नाहस्य क्रियाकार्यतया लिङा बोधयितुं शक्यते ।

It ends fol 3b : न विशेषान्तरद्वारताविरोधो सकलविशेषस्य एकद्वारत्वासम्भवात् एकविशेषसिद्धौ च तन्मात्रकामना विच्छिद्यते नहि सकलविशेषसिद्धत्वेन सामान्यकामनाविच्छेदः सकलवि

विवरणम् : चिन्तामणिग्रन्थान्तर्गतापूर्ववादस्य पल्लयमत्र वर्तते ।

169

1062 अपूर्ववादः ।

Apūrvavādaḥ,

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made yellow paper. Size 18×4 inches. Folia 7. Neatly written in Bengali character. 6-8 lines in a page. Extent 340 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete at the end. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

On the right hand side of every leaf there is written अपूर्व० मू० ग० दो evidently the abbreviation for Apūrvavādamūla Gādādharaṭīkā. But it seems to be an independent treatise by Gadādhara.

It begins fol 1a : ओं नमो गणेशाय । लिट्थे कार्यत्वं पाकादिरूपलोकि-
क्रियायामेव प्रथमतोऽन्वेति ननु खर्गकामो यजेतेत्यादितो यागादौ प्रथमतस्तदन्वयः किन्तु
कार्यत्वेनैव वैदिकलिङ्गवाच्येऽपूर्वं प्रथमतो विषयतया यागाद्यन्वयः ।

It ends fol 7b : एवञ्चापूर्वजनकत्वं प्रतीत्य तद्विशिष्टयागे खर्गसाधनताबोधः खर्ग-
साधनताविशिष्टे च तस्मिन् खर्गकामनियोजत्वबोधः तद्विशिष्टकार्यताबोध इति सर्वमनाकूलम् ।

चित्ररणम् : गंगेशोपाध्यायकृतापूर्ववादग्रन्थस्यांशविशेषमादाय “खर्गकामोऽथमेधेन
यजेत” इति विधिवाक्यान्तर्गतनियोज्यस्य नियोज्यत्वेन, कर्तृत्वेन, अधिकारित्वेन वा
अन्वयो भवेदित्येतद् विषयमवलम्ब्य गदाधर-भट्टाचार्येण नियोज्यान्वयविचारनागधेय-
ग्रन्थोऽयं विरचितः ।

Gadādhara dwells on the injunction “one who wants to enjoy
heaven should perform the horse-sacrifice”, and tries to ascertain how
the subject should be understood to be related to the action—as a
doer, as one on whom injunction is given, or as one who is entitled
to perform the sacrifice.

170

1364 अपूर्ववादटीका ।

Apūrvavādatīkā.

By Mathurānātha Tarkavāgīśa

Substance: Country-made white paper. Size $17\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches.
Folia 40. Neatly written in Bengali character. 8-9 lines in a
page. Extent 1520 Ślokas Appearance old. Prose. Incorrect.
Complete. Condition good. Available in print.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Apūrvavāda a part of the Śābdacintāmaṇi
of Gaṅgeśa by Mathurānātha Tarkavāgīśa.

It begins fol 1a : नमो गणेशाय । प्रसंगादपूर्वस्य विधिप्रत्ययवाच्यता प्राभाकराभि-
मतानिराकृते विचारांग-सशयप्रयोजिका विप्रतिपत्तिमादर्शयति अथेति ।

It ends fol 40b : आत्मा ज्ञातव्य न स पुनरावर्तत इति क्वचिच्च विधिकल्पको यथा तरति मृत्युमित्यादौ तत् सिद्धमित्यर्थः । एतदुपलक्षणं क्वचिन्न्यायगम्यमपि बोध्यं यथा विश्वजिता यजेतेत्यादाविति ।

Colophon : इति महामहोपाध्यायश्रीमधुरानाथतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचिते शब्द-परिच्छेदरहस्येऽपूर्ववादरहस्यं समाप्तम् ।

171

276 (1) अवच्छेदकत्वनिरुक्तिप्रकरणम् ।

Avacchedakatvanirukti Prakaraṇam.

(2) सामान्याभावप्रकरणम् ।

Sāmānyābhābaprakaraṇam.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made white paper. Size inches. Folia 49. Neatly written in Nāgara character. 5-11 lines in a page. Extent 1911 Slokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Complete. Printed.

The text is bounded on either sides by two double lines.

A commentary on the Tattvacintāmaṇi Dīdhiti of Raghunātha by Gadādhara.

(1) It begins fol 1a : प्रतियागितानवच्छेदकेत्यत्र पारिभाषिकावच्छेदकत्वं निवेशयितुमवच्छेदकपदस्य स्वरूपसम्बन्धरूपावच्छेदकत्वपरतामाक्षिपति नन्वित्यादिना ।

(1) It ends fol 31a : इदमुपलक्षणं जलं घ्राणग्राह्यगुणवत्, उत्पत्ति-कालावच्छिन्नघटो घ्राणग्राह्यगुणवानित्यादौ बाधानुपपत्तिरपि द्रष्टव्या ।

(2) It begins fol 31a : व्याप्तिलक्षणावसरे सामान्याभावरूपक्यव्यवस्थापन-मुक्तलक्षणाव्याप्यतिव्याप्तिशङ्कानिराकरणपरतया संगमयति नन्विति ।

(2) It ends fol 49b : अतिरिक्ताभावस्य तत्र अनन्ताधिकरणवृत्तित्वस्य च कल्पनापेक्षया (स्य) अभावत्वेन ता(अनन्ता)धिकरणवृत्तित्वादिकल्पनाया लघुत्वादिति भावः ।

Colophon : संपूर्णोऽयं सामान्याभावटिप्पणी ।

विवरणम् : हेतुसमानाधिकरणान्तभावप्रतियोगितानवच्छेदकं यत् साध्यतावच्छेदकं तदवच्छिन्नसाध्यसामानाधिकरण्यं व्याप्तिरित्येवं पर्यवसितमापाततो व्याप्तिलक्षणम् । तत्रा-

नवच्छेदकघटकीभूतमवच्छेदकत्वं स्वल्पमन्यत्रविशेषोऽननिरुक्तिवृत्तिविशेषो वेति त्रिज्ञाना-
निवृत्तये विरचितोऽयं ग्रन्थः ।

The definition of Vyāpti has been enunciated as the invariable relation with the major term (Sādhyā) this being understood as qualified by the distinguishing characteristic of the major term (Sādhyā) the distinguishing characteristic again in its turn can never belong as a quality of anything which is absent in the locus of the middle term (hetu). The present book is about the nature of the distinguishing characteristic of the major term. It discusses if that characteristic is of the nature of a self-revealing relation or something that cannot have an application to any other thing.

172

1170 अवच्छेदकत्वनिरुक्तिजागदीशीर्षिका ।

Avacchedakatvanirukti Jāgadiśīpatrikā.

Author unknown.

Substance : Country-made yellow paper. Size 18 × 3 inches. Folia 6 (1-10). Neatly written in Bengali character. 8 lines in a page. Extent 204 Ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Condition good.

Page No. 4 and 8 are wanting.

It begins Fol 1a : ओ नमः । केचित्तु तादात्म्य-साध्यताघटकान्यतरसम्बन्धेनेत्यादि-
कल्पाः कृतस्तदुपरि रूपवान् घटत्वादित्यादौ रूपत्वद्वयान्यतराभावमादाय अव्याप्तिर्देवा
जगदीशेन ।

It ends fol 10b : नचोक्ताभावस्यान्यत्वावच्छेदकत्वरूपनासम्भवेऽपि अलगटा-
भावत्वादौ बाधकाभाव इति वाच्यं तथा सति एतन्म

विवरणम् : अवच्छेदकत्वनिरुक्तिजागदीशीर्षिकाऽन्तर्गत-केचित्कल्पमुपजीव्य अज्ञात-
नामकेन केनचिद्विरचितेयं पत्रिका । पत्रप्रान्तभागे 'अवच्छेदक जा वा केचित्कल्पस्य मया
कृतौ इत्येतावन्मात्रं लाभाम् ग्रन्थकारनामनिर्णयोऽशक्य एव ।

This study, by an unknown author, is on the topic embodying the

view of some in the commentary of Jagadīśa an Avacchedakatvanirukti. There is no indication of author's name—but on the margin we find the title of the book, in brief.

173

1770 अवच्छेदकत्वनिरुक्तिटीका ।

Avacchedakatvaniruktiṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance: Country-made yellow paper. Size 18 × 3 inches. Folia 4 (9-12). Neatly written in Bengali character. 9 lines in a page. Extent 168 Ślokas. Appearance fresh. Prose. Generally correct. Incomplete. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

It begins fol 9a : तादृशोभयत्वावच्छिन्नाभावोऽप्रसिद्धया वहिमान् धूमादित्या-
दावव्याप्तिर्वर्त्तमानादतः प्रतियोग्यसम्बन्धित्वेनापि स्वविशिष्टसम्बन्धीयविशेषणीयस्तदर्थः
प्रतियोगितावच्छेदकसम्बन्धेन प्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नासम्बन्धित्वं तेन सम्बन्ध-
सामान्येन यः प्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नसम्बन्धी वहिविशिष्टस्य सम्बन्धी पर्वतादिः ।

It ends fol 12b : ननु भ्रमत्वस्य प्रकारभेदेन भिन्नत्वात् सर्वत्र तदभाव-
वद्विशेष्य(क ?)त्वं न भ्रमत्वघटकं

चिचरणम् : जगदीशकृतावच्छेदकत्वनिरुक्तिटीकायाः पत्रचतुष्टयात्मकोऽयं ग्रन्थः ।

174

1794 अवच्छेदकत्वनिरुक्तिटीका ।

Avacchedakatvaniruktiṭīkā.

By Jagadīśa Tarkālaṁkāra.

Substance : Country-made yellow paper. Size 18 × 3½ inches. Folia 17. Neatly written in Bengali character. 7 lines in a page. Extent 266 ślokas. Appearance old. Prose. Incorrect. Complete. Printed.

There is a square blank space in the middle of each page.

This is the same as our Cat No. 171.

There are many occasional notes in the lower and upper margins.

It begins fol 1a : इहानवच्छेदकत्वमित्यस्मावच्छेदकत्वमवच्छेदकपदार्थः ।

It ends fol 7a : तथापि तद्व्युत्पत्तेः प्रकृतमाध्यकानुमिति अविरोधितया हेत्वाभापत्ता न स्यात् यद्विशेषत्वेन यादृशानुमानविरोधित्यं नस्यैव तत्र तथात्वादिति भावः ।

Colophon . इति अवच्छेदकत्वनिरुक्तिजागदीशी टोप्पनो समाप्ता ।

175

1367 अवयवः ।

Avayavah.

By Gadādhara Bhaṭṭācāryya.

Substance: Country-made yellow paper. Size $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia 1-2, 4-51. 53-55=53 (by counting). Neatly written in Bengali character. 5-9 lines in a page. Extent 2544 ślokas. Appearance old. Prose. Generally correct. Incomplete. Condition good.

There is a square blank space in the middle of each page.

A commentary on the Cintāmaṇidīdhiti of Raghunātha by Gadādhara Bhaṭṭācāryya. Page No. 3 and 52 are missing.

It begins fol 1a : ओ' नमः श्रीकृष्णाय । अनुमानं निरूप्य न्यायतदवयव-निरूपणं प्रतिजानीते मूले तच्चेति । निरुक्तानुमानं परार्थं विचारदशायां मध्यस्थस्य विवादविषयसाध्यनिश्चयस्यप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्यायप्रयोज्यमित्यर्थः ।

It ends fol 55b : पदार्थेषु सर्वेषु बहिस्तत्वावाधात् बहिस्तत्वाधिकरणस्यावुद्धिस्थ-त्वेन तदर्थता विरहादिति ।

Colophon : इति महामहोपाध्याय-श्रीगदाधरभट्टाचार्यविरचितावयवटिप्पनी सम्पूर्णा ।
For the description of contents see cat no 182.

INDEX OF WORKS

Figures indicate catalogue number

अनुमानचिन्तामणिः	147, 148	ईश्वरप्रदम्भम्	20, 26
अनुमानचिन्तामणि-टीका	149, 151-	उपनिषद्	29
155, 158, 159		एतद्विचारः	63
अनुमानदोषाः	37	एतद्विचारः	18
अनुमानप्रकरण-टीका	150, 156	अनुमान-प्रमाणः	100
अनुमानप्रकरणे अद्वैतप्रकरणम्	103, 104, 157	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	70
		अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	85, 87
अनुमितिप्रमाणः	101	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	92
अनुमितिप्रमाण-टीका	80	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	90, 95, 97, 98
अनुमितिटीका	160, 161	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	93
अनुमितिप्रमाण-टीका	162	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	96
अनुमितिप्रमाण-टीका	2, 5	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	94
अनुमितिप्रमाण-टीका	163, 164, 165	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	105
अनुमितिप्रमाण-टीका	166, 167	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	108
अनुमितिप्रमाण-टीका	3	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	9
अनुमितिप्रमाण-टीका	84	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	110
अनुमितिप्रमाण-टीका	28, 32, 66, 102, 175	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	109
अनुमितिप्रमाण-टीका	168	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	57
अनुमितिप्रमाण-टीका	169, 170	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	61
अनुमितिप्रमाण-टीका	171, 173, 174	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	42, 76, 81
अनुमितिप्रमाण-टीका	172	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	117
अनुमितिप्रमाण-टीका	58	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	118, 119
अनुमितिप्रमाण-टीका	67	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	116, 120, 123, 124, 125
अनुमितिप्रमाण-टीका	60	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	111, 112, 113, 115
अनुमितिप्रमाण-टीका	19	अनुमान-प्रमाण-प्रमाणम्	114

तात्पर्यपरिशुद्धिः	127	विषयताविचार-रहस्यम्	1
दिनकरी	129	व्यधिकरणटीका	38, 130, 131, 141-
दीधिति	107		144
दीधितिटीका	89	व्याप्तिग्रहोपायटीका	31, 42, 52, 74
धर्मितावच्छेदकप्रत्यासत्तिरहस्यम्	16	व्याप्तिपञ्चटीका	38, 41
ध्वंसजन्यभावयोः कार्यकारणभावरहस्यम्	10	व्याप्तिपञ्चमाधुरीपत्रिका	88
नव्यमतवादः	15	व्याप्यनुगमटीका	19, 33, 42,
नव्यमतरहस्यम्	16		145, 146
पक्षताजागदीशीपत्रिका	44, 46	व्युत्पत्तिवादः	53, 133, 134-136
पक्षताटीका	34, 45, 47, 51	शब्दचिन्तामणि.	128
पक्षतामाधुरीपत्रिका	139	शब्दशक्तिप्रकाशिका	106
पदार्थनिरूपणटीका	91	शब्दाग्रामाण्यवादः	54
परामर्शटीका	29, 73	मत्प्रतिपक्ष.	27
परामर्शमाधुरीपत्रिका	75	मत्प्रतिपक्ष-गाः-पः	27, 62
पूर्वपक्षटीका	39	नव्यभिचारगादाधुरीपत्रिका	77, 78
प्रतियोगिज्ञानस्य कार्यकारणभाव.	8	नव्यभिचारटीका	30
प्रमाणमान्ता	111	नव्यभिचारदीधितिः	72
प्रामाण्यवादः	4, 55	नाधारणटीका	36
वाधटीका	21	सामग्रीविचाररहस्यम्	6, 7
वाधरहस्यम्	17	सामान्यनिरुक्तिटीका	35, 68, 83
वैदधिकार.	69	सामान्यनिरुक्तिगादाधुरीपत्रिका	50, 79
सावार्थदीपिका	121, 122	सामान्यनिरुक्ति जाः पः	56, 86
भाषापरिच्छेदः	71	सामान्यलक्षणा जागदीशीपत्रिका	49
मन्त्रलवादः	55	नामान्यलक्षणाटीका	40
मुक्तिवादः	11-13	सामान्याभावप्रकरणम्	171
वात्स्यायनभाष्यम्	137, 138	नारसंग्रहः	99, 126
वाचप्रकरणम्	140	सिद्धान्तलक्षणटीका	43
विधिवादः	64	सिद्धान्तलक्षण-जागदीशीपत्रिका	22, 23,
विशिष्टवैशिष्ट्यबोधविचारः	59, 65		24, 25, 48
विशेषणज्ञानम्	19	सिंहव्याघ्रटीका	38, 41
विशेषव्याप्तिटीका	82	संशय-पक्षताविचाररहस्यम्	13, 14
		हेत्वाभासः	132

INDEX OF AUTHORS

अशातलेराकः	22, 23, 27, 46, 48-50, 62, 63, 65, 75, 77-80, 86, 88, 130, 131, 139, 172
अन्न' भटः	111-115
आनन्दबोधार्थः	111
उदयनाचार्यः	127
कालीशङ्करः	24, 25, 44
केशवमिश्रः	116, 120, 123-125
गदाधरभट्टाचार्यः	21, 28, 30-36, 47, 53, 58, 59, 66, 81, 101, 102, 133, 134-136, 140, 145, 146, 160, 169, 171, 175
गौरीकान्तसार्वभौमः	121, 122
गोशोपाध्यायः	27, 52, 54, 55, 64, 84, 110, 128, 147, 148, 168
जगदीशतर्कालंकारः	38, 43, 45, 51, 68, 76, 83, 87, 103, 104, 106, 141-144, 150, 156, 157, 161, 164, 165, 173, 174
जयदेवमिश्रः	109
दिनकरभट्टः	129
दुर्गानन्ददेवशर्मा	56
पद्मनाभमिश्रः	90
प्रगल्भाचार्यः	93, 97
भवानन्दसिद्धान्तवागीशः	89, 163
भास्करभट्टः	117
मथुरानाथतर्कवागीशः	39-42, 67, 73, 74, 82, 85, 105, 132, 149, 158, 159, 170
रघुदेवन्यायालंकारः	91, 162
रघुदेवभट्टाचार्यः	20, 26
रघुनाथशिरोमणिः	29, 37, 38, 57, 69, 72, 94, 107, 151-155
रुचिदत्तमिश्रः	61

रामचन्द्रन्यायवागीशः	167
वरदराजः	99, 126
वाचस्पतिमिश्र	96
वात्स्यायनः	137, 138
विश्वनाथन्यायपञ्चाननः	71
शङ्करमिश्रः	95, 98, 100
शुभङ्करः	93
श्रीकण्ठदीक्षितः	118, 119
श्रीहर्षः	92
हरिदामभट्टाचार्यः	70
हरिरामनर्कवागीशः	1-19, 60, 108, 166
